

**Özbekistan ve Rusya'daki Ali Şîr Nevaî
Çalışmalarının Bibliyografyası**

Shakhlo ISKANDAROVA

Yüksek Lisans Tezi

Eskişehir, 2023

**ÖZBEKİSTAN VE RUSYA'DAKİ ALİ ŞİR NEVAİ
ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI**

Shakhlo ISKANDAROVA

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir, 2023

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Shakhlo Iskandarova tarafından hazırlanan Özbekistan ve Rusya'daki Ali Şir Nevaî Çalışmalarının Bibliyografyası başlıklı bu çalışma 23.06.2023 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Melike GÖKCAN

Üye Prof. Dr. Ahmet KARTAL

(Danışman)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Bekir BELENKUYU

ONAY

.../... /2023

Prof. Dr. Oytun MEÇİK

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Shakhlo ISKANDAROVA

ÖZ

**ÖZBEKİSTAN VE RUSYA'DAKİ ALİ ŞİR NEVAÎ
ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI**

ISKANDAROVA, Shakhlo

Yüksek Lisans, 2023

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ahmet KARTAL

Ali Şîr Nevaî, Türk dilinin önemli isimlerinden biridir. Ali Şîr Nevaî bugün Özbekistan'da esas olarak modern edebi ve günlük Özbek dilinin temeli haline gelen Çağatay Türkçesinin kullanımını teşvik etmesiyle bilinen bir şairdir.

Çalışma; "Giriş", "Özbekistan'da Ali Şîr Nevaî çalışmalarının açıklamalı bibliyografyası", "Özbekistan'da Ali Şîr Nevaî çalışmalarına yazılan makaleler", "Rusya'daki Nevai çalışmalarının açıklamalı bibliyografyası", "Ali Şîr Nevaî'nin Rusçaya çevrilmiş şiirleri" ve "Sonuç" olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özbekçe, Ali Şîr Nevaî, Bibliyografya

ABSTRACT

ALISHER NAVOIY IN UZBEKISTAN AND RUSSIA

BIBLIOGRAPHY OF THEIR WORK

ISKANDAROVA, Shakhlo

Master's Degree, 2023

DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE

Supervisor: Prof. Dr. Ahmet KARTAL

Ali Şîr Nevaî is one of the important names of Turkish grammar. Ali Şîr Nevaî is a poet remembered in Uzbekistan today mainly for promoting the use of Chagatai, which has become the basis of the modern literary and everyday Uzbek language.

Study; "Introduction", "Explanatory bibliography of Ali Şîr Nevaî studies in Uzbekistan", "Articles written on Ali Şîr Nevaî's studies in Uzbekistan", "Explanatory bibliography of Nevaî studies in Russia", "Ali Şîr Nevaî's poems translated into Russian consist" of 5 parts, namely "Conclusion".

Keywords: Uzbek, Ali Shir Nevai, Bibliography

TEŞEKKÜR

Bu alıőmanın gerekleőtirilmesinde, iki yıl boyunca değerli bilgilerini bizlerle paylaőan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Ahmet KARTAL'a, alıőmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen arkadaőım Dr. Ayőegül GÖZEL'e ve alıőma süresinde tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli eőim Samet TURHAN'a sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ	1
0.1. Çağatay Dili	1
0.2. Çağatay Edebiyatı	2
0.2.1. Çağatay Dilinde Yazan Şairler ve Yazarlar	3
0.3. Rusya’da Yapılan Çalışmalar	4
0.4. Ali Şîr Nevaî’nin Hayatı	7
0.5. Ali Şîr Nevaî Eserleri.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM	1
ÖZBEKİSTAN’DA ALİ ŞÎR NEVAÎ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI 1	
1.1. Özbekistan’da Ali Şîr Nevaî Üzerine Yazılan Kitapların Bibliyografyası... 1	
1.2. Özbekistan’da Ali Şîr Nevaî Üzerine Yazılan Makelelerin Bibliyografyası	
.....	28
İKİNCİ BÖLÜM.....	77
RUSYA’DAKİ ALİ ŞÎR NEVAÎ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI.....	77
2.1. Rusya’da Ali Şîr Nevaî üzerine yazılan Kitapların Bibliyografyası.....	77
2.2. Ali Şîr Nevaî ’nin Özbekçeden Rusçaya Çevirilmiş Şiirleri	88
SONUÇ	92
KAYNAKÇA.....	96

GİRİŞ

0.1. Çağatay Dili

Çağatay Türkçesi, 15-16. yüzyıllarda Orta Asyadaki Türklerin kullandığı dildir. Timurlular devrinde en büyük dönemine ulaşan Çağatay dili veya Çağatay Türkçesi, Türk yazı ve edebiyat dili olarak kullanılmıştır. Türk lehçelerinin Karluk, Kıpçak ve Oğuz gruplarının temsilcileri arasındaki yerleşim yakınlığı ve aktif temaslar nedeniyle Arapça-Farsça kelime ve diğer birçok lehçe formunu özümsemiş ve lehçeler üstü bir dil haline gelmiştir.

Türkologlar arasında Çağatay dilinin zamansal sınırlarının belirlenmesinde bir birlik bulunmamakla birlikte; bu dil genel olarak 13-14. yüzyıllarda kullanılıyordu ve Orta Asya'da etnik gruplar arası iletişimin diliydi. 15. yüzyılın sonralarından itibaren Çağataycada eski Uygur Karahanlı edebiyat geleneğinden uzaklaşma ve Özbeklerin atalarının halk diline yaklaşma eğilimi olmuştur. Bu zamana kadar edebî dilin gramer sisteminde, modern Özbek diline geçişin işaretleri vardır.

XIV. yüzyılda Harezmi, Çağatay dilinin kültür merkezi haline gelmiştir. Timurlular döneminde 15. yüzyılın ilk yarısında Herat, Semerkant ve Şiraz edebiyat merkezleridir. Timurluların yerini Şeybanoğullarına bırakmasından sonra Buhara, Semerkand, Harezmi, Belh ve Fergana Çağatay dilinin kültür merkezleri haline gelmiştir. Andican şehrinde Babür'ün babası Ömer Şeyh, XV. yüzyılın ikinci yarısında Çağatay dilinde belgeler düzenlemiş ve bunun için Uygur alfabesini kullanmıştır (Бла-го-ва Г. Ф. Ча-га-тай-ский язык // Язы-ки ми-ра: Тюрк-ские язы-ки. М. 1996).

Modern Özbek ve Uygur dilleri, Çağatayca'yı doğrudan devam ettiren dillerdir. Bu nedenle eski Özbekçe veya eski Uygurca olarak adlandırılmaktadır. Çağatay dili, yüksek düzeyde sanatsal ifade ve terminolojik bütünlük ile karakterize edilir. Şiir ve nesir türleri; dini, felsefi ve didaktik, bilimsel, yasal, ticari tarzları içerir.

Çağatay dili, Karahanlı dilinin soyundan gelir, ancak aynı zamanda Semerkant lehçesinin (Özbekçe) ve eski Uygurların mirası olan Andijan'ın (Uygurca) unsurlarını da özümsemiştir. Çağatayca yazılan eserlerde Uygur grafikleri kullanılmıştır (Благова Г.Ф. статья «О характере так называемого „чагатайского“ языка конца XV века»

в сборнике «Тюрко-монгольское языкознание и фольклористика». —М.: Издательство восточной литературы, 1960. — С. 34, 35).

19. yüzyılın sonlarına kadar Türkçe konuşan Kırım (Kırımçak) dillerine de Çağatay adını verilmiştir. Bugün Çağatayca Afganistan'daki Türkmen dilinin Teke lehçesi olarak anılmaktadır.

0.2. Çağatay Edebiyatı

Ali Şîr Nevaî takipçisi olarak Timurid Zahir ad-din Babür, dilini Çağatayca değil, Türkçe olarak adlandırmaktadır. Türünün edebiyat tarihindeki ilk örneği olan otobiyografik eseri “Babür-nâme”, dönemin günlük yaşamının ve geleneklerinin ayrıntılarıyla canlı bir şekilde tasvir edildiği önemli eseridir. Fransız oryantalist Louis Bazin, bu otobiyografinin İslamî edebiyatta son derece ender bir tür olduğunu yazmaktadır. Özbek hükümdarı Canid Subhankuli Han (1680-1701), Çağatay Türkçesinde “Subhankuli'nin Tıbbın Canlanması” (Ihya At-Tibb Subkhani) adlı tıp çalışmasının yazarıdır ve eserini hastalıkların tanımına adanmıştır.

Çağatay ulusu, toprak kayıplarına rağmen 17. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür. Devletin dili, Moğol ismine rağmen Türk grubunun dillerine ait olan Çağataycadır. Çağatay (Eski Özbekçe) dili de Arap ve Fars dillerinden güçlü bir şekilde etkilenmiş ve Arap-Fars alfabesi ile işletilmiştir (Экманн, Янош, Руководство Чагатая. (Публикации Университета Индианы: уральские и алтайские серии; 60). Блумингтон, Индиана: Университет Индианы, 1966. Перепечатанное издание, Ричмонд: Curzon Press, 1997, ISBN 0-7007-0860-X или ISBN 978-0-7007-0860-4).

Modern Özbekçe ve Uygurca, Çağatayca'dan geliştirilmiş olmasına rağmen, diğer Türk dilleriyle karşılaştırıldığında Çağatayca Avrupa'da nispeten az araştırılmıştır. Daha 20. yüzyılın başında, Berlin Devlet Kütüphanesinde yaklaşık 170'e yakın Çağatay el yazması varken bu koleksiyon neredeyse genişlememiştir. 20. yüzyılın sonunda o dilde yalnızca bir el yazması temin edilmiştir. Türkologlar, Çağatay dilinin gelişimini üç döneme ayırırlar:

I. 15. yüzyılın büyük bölümünü kapsayan Klasik Öncesi Dönem (1400 - 1465). Bu zamana kadar, Berlin koleksiyonundan yalnızca bir el yazması vardı: “Mahzenü'l-esrar”. Bu yazmayla ilgili dikkat çekici olan şey, dilinin Çağatayca olması, ancak İslam öncesi Eski Uygur alfabesiyle yazılmış olmasıdır. Eski yazı ile aktarılan İslami

metinler çok nadirdir. Eski yazı ile yeni dinin bu birleşiminin bulunduğu sadece birkaç eser vardır; örneğin “Bahtiyar-name” veya “Miraç-name”.

II. Klasik dönem (1465 - 1600). Klasik Özbek edebiyatının Çağatay dilinde yazan en parlak temsilcileri Ali Şîr Nevaî, Hüseyin Baykara ve Zahiriddin Babür'dür. Bu dönemde Nevaî külliyyatı, Sultan Hüseyin Baykara Divanı ve Ali Şîr Nevaî Divanıdır. Bu döneme ait eserlerin çoğu nüsha şeklinde korunmuştur.

III. Yirminci yüzyılın başlarına kadar (1600 - 1921) süren klasik sonrası dönem. Ne yazık ki, yalnızca birkaç edebi eser açık bir şekilde bu döneme atfedilebilmektedir. Çoğu zaman koleksiyonda, 1892'deki bir mahkeme oturumunun tutanakları veya 1903'teki bir ticaret rehberi gibi günlük metinlerle karşılaşılmaktadır. Çağatay el yazmaları koleksiyonunun yüzde 15'i, 16. ve 17. yüzyıllara atfedilebilir. Çoğu, -yaklaşık yüzde 80'i- 19. yüzyıla aittir (Бодроглигети, Андраш Дж. Э, Грамматика Чагатая. (Языки мира: Материалы; 155). München: LINCOM Europa, 2001. (Repr. 2007), ISBN 3-89586-563-X).

Geri kalan yüzde beşi ise kesin olarak belirlenmemektedir. El yazmalarının içeriği şu gruplara ayrılabilir: klasik edebiyat, hagiografik edebiyat, dini el yazmaları, çeşitli çizimler, belirli sosyal gruplar için davranış kurallarını formüle eden metinler, tıbbi eserler ve sözlükler. Berlin Eyalet Kütüphanesi'nde bulunan el yazmalarından bazıları düz fas, kâğıt veya kumaş ciltlidir. Ancak çoğu kabartmalı madalyonlarla deri ciltlenmiş, lake ve kabartmalı ya da kapalı bir madalyonla İran stilindedir. Bu ciltlerin hepsi orijinaldir.

0.2.1. Çağatay Dilinde Yazan Şairler ve Yazarlar

Haydar Hârezmî (15. yüzyıl başı), Atai (15. yüzyıl), Lütfi (1365-1465), Ali Şîr Nevaî (1441-1501), Said Ahmad (15. yüzyıl başı), Hüseyin Baykara (1438-1506), Babur (1483-1530), Özbek hükümdarları Şeybani Han (1451-1510), Ubaydulla Han (16. yüzyıl başları), Özbek şairi Durbek, Uygur hanlarından Sultan Said Han (1487-1533), Abdurreşid Han I (1509/10-1559), Uygur şairlerinden Kadirhan Yarkendi, Mirza Mirak Çalyş, Muhammed İmin Sadr Kaşgari (Asar al-Futuh), Muhammed Sadık Kaşgari (Azizlerin Hatırası'nın yazarı), Musa Sayrami (Tarih-i Hamidi'nin yazarı), Sufi Allayar (1644 doğumlu), Maşrab ve Turdy; Babür devlet adamı ve Türkmen şairi Bayram Han (1501-1561), 16. yüzyıl Türkmen tarihçisi Salar Baba, Türkmen şairi Devletmammed Azadi, 18. yüzyıl Türkmen şairi Andalib bunlardan bazılarıdır.

0.3. Rusya’da Yapılan Çalışmalar

Petersburg Üniversitesinde Türk filolojisi eğitimi 1822’de başlamıştır. O. I. Senkovsky liderliğindeki Doğu Filolojisi Bölümünde zaman zaman Türkçe (Osmanlı) dersleri okutulmuştur. 1835 yılında Türk Dili bölümü kurulmuş ve Türk dili resmi konular arasına girmiştir. Türkolojinin bağımsız bir disiplin olarak oluşumu genellikle 1839’dan 1866’ya kadar bu bölümün başında bulunan A. O. Mukhlinsky’nin bilimsel faaliyetleriyle ilişkilendirilir. 1855 yılından itibaren Doğu Dilleri Fakültesinin kurulmasının ardından yeni kurulan Türk-Tatar Dili Bölümünde diğer Türk dilleri ve edebiyatları dersleri de verilmeye başlanmıştır.

1873 yılından itibaren bölümün başkanlığını yapan Rus Osmanlı Araştırmaları Okulunun kurucusu Prof. V. D. SMİRNOV, 1894’ten beri ise Türk dilbiliminin kurucusu P. M. Melioransky bölümde dersler vermiştir. Doğu Dilleri Fakültesinde önde gelen Türkologlar Prof. A. N. Samoyloviç (1907’den beri) ve Prof. P. A. Falev (1915’ten beri) dersler vermiştir. 1947-1949’da - Prof. S. E. Malov, 1949-1972’de - akad. A. N. Kononov, 1972-1988’de - Prof. S. N Ivanov, 1988-2013’te - Filoloji Doktoru, Profesör Viktor Grigoryeviç Guzev bölümün hocaları olmuştur. Halen bölüm başkanlığı görevlerini Filoloji Bilimleri öğretim üyesi Doçent N. N.Telitsin yürütmektedir.

Bölüm adları:

1835-1855 – Türk Dili Bölümü;

1855-1863 – Türk-Tatar Dili Bölümü;

1863-1919 – Türk-Tatar Edebiyatı Bölümü;

1944'ten beri - Türk Filolojisi Bölümü.

Şu anda, St. Petersburg Devlet Üniversitesi Şarkiyat Fakültesi Türk Filolojisi Bölümü; Rusya, BDT ve Avrupa’da Türkoloji araştırmaları ve Türkologların eğitimi için tanınmış bir merkezdir. Öğrenim süresi boyunca bölüm öğrencileri; Türk dili, Osmanlı dili, eski Türk dilleri, Türk ve Orta Asya Türk edebiyatı tarihi, Türk edebiyatı tarihi alanlarında tüm teorik bilgilerin öğrenimini görmektedir. Rus Osmanlı araştırmaları’nın kurucusu V. D. Smirnov’un zamanından bu yana bölüm, kendi öğretim araçlarını kullanarak Osmanlı metinlerini öğretme konusundaki benzersiz geleneklerini sürdürmektedir. Lisans ve lisansüstü programların öğrencileri için bir

dizi ek Türk dili (özellikle modern Özbekçe ve Azerice), Arapça ve Farsça öğretimi verilmektedir.

Bölümün uluslararası ilişkileri başarıyla gelişmektedir. Anadili Türkçe olan ve bu ülkedeki çeşitli üniversitelerde eğitim görmüş Türk vatandaşları, bölümde düzenli olarak öğrenime katılmaktadır. Özellikle, 1997-2004 yıllarında Marmara Üniversitesi (İstanbul) çalışanları Özlem ve Fehmi Yılmaz, bölümde doçent ve öğretim görevlisi olarak çalıştılar. Türkçe öğretmenlerinin faaliyetleri, hem öğrencilerin hem de lisansüstü öğrencilerinin ve Türk Filolojisi Anabilim Dalı ve Fakülte'nin diğer bölümlerinin öğretmenlerinin çağdaş Türk dili bilgilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Bölüm şu anda Marmara Üniversitesi ve İstanbul'daki diğer eğitim ve bilim kurumlarıyla aktif bilimsel bağlar sürdürmekte ve geliştirmektedir. Rusya'nın yakın ve uzak diğer eğitim kurumlarından ve araştırma kurumlarından uzmanlar, bölümde sürekli olarak eğitim görmektedir. 2006-2008'de Türk vatandaşı üç lisans öğrencisi yetiştirilmiştir. Türk Filolojisi Bölümü öğrencileri, Ankara Üniversitesi Türk Dili Tetkik Merkezi (TÖMER) başta olmak üzere her yıl öğrenim gördükleri dilin ülkesinde yaz stajı yapmaktadırlar.

Türk Filolojisi Bölümü sürekli olarak yüksek nitelikli uzmanlar yetiştirmek için çalışmaktadır. 1990'ların sonlarından beri bölümdeki lisansüstü öğrenci ve aday sayısı yıllık 3-5 kişidir. Türk Filolojisi anabilim dalında son 10 yılda beş doktora tezi hazırlanmış ve savunulmuştur. Bölümün en yetenekli ve başarılı öğrencileri, Doğu Fakültesi ortak öğrenci bilim topluluğunun çalışmalarına katılmakta, toplantılarında ve bölümün bilimsel toplantılarında Türkolojik konularda rapor hazırlamaktadırlar. En iyi raporların yazarları, bölümün tavsiyesi üzerine Fakültenin genç bilim adamlarının yıllık konferanslarında konuşmakta ve diğer ilgili üniversitelerin konferanslarına gönderilmektedir. En ilginç öğrenci çalışmaları Doğu Fakültesinin bilimsel koleksiyonlarında yayınlanmaktadır.

Türk Filolojisi Bölümünün mevcut yapısında yedi tam zamanlı çalışan akademisyen vardır: Profesör V. G. Guzev; Doçentler A. V. Obraztsova, A. I. Pyleva, N. N. Telitsina; Kıdemli Öğretim Görevlileri M. E. Dubrovin ve A. S. Süleymanov; kıdemli akademisyen L. M. Ulmezov. Ayrıca bölüm öğrencilerine Tarih Bilimlerinden Doçent S. G. Klyashorny, Doçent K. A. Zhukov ve diğerleri tarafından çeşitli dersler

verilmektedir. Bölümün kıdemli asistanı (sekreteri) şu anda Orta Doğu Ülkeleri Tarihi Bölümü mezunu A. V. Zheveleva'dır. Türk Filolojisi Anabilim Dalı personeli tarafından her yıl bilimsel konferanslar düzenlenmektedir. Özellikle, her yıl Ekim ayının sonunda, Akademisyen A. N. Kononov'un (Kononov Okumaları) anısına ve Nisan-Mayıs aylarında Profesör S. N. Ivanov'un anısına adanmış bilimsel okumalar yapılır.

2006 yılında Türk Filolojisi Anabilim Dalı çalışanları, Rusya Bilimler Akademisi Kütüphanesi Asya ve Afrika Edebiyatları Bölümü ile birlikte "Rusya ve Türk Dünyası" bölümünün çalışmalarını organize etmiştir. Uluslararası bilimsel konferans "St. Petersburg, Rusya, Avrupa Üniversitelerinde Doğu ve Afrika çalışmaları", St. Petersburg Devlet Üniversitesi Şarkiyat Fakültesi'nin 150. kuruluş yıldönümüne ve Rusya Bilimler Akademisi Kütüphanesi'nin 290. kuruluş yıldönümüne adanmış bilimsel etkinlikler kapsamında düzenlendi.

Rus Doğu araştırmaları okulu, Ali Şîr Nevaî'nin eserlerini Avrupa dillerine çevirmek için geniş fırsatlar sunmuştur. Şairin eserleri, örneğin 16.yüzyılda İtalyanca ve Almanca'ya çevirilmiş olsada Rusça'ya çeviriler sayesinde birçoğu dünya okuyucularına sunulmuştur. Örneğin "Ferhad ve Şirin" bu şekilde tanınmıştır. 1930'ların sonlarında Ali Şîr Nevaî'nin 500. yıldönümü kutlamaları için hazırlık planına göre tercüme edildi. O yıllarda Ali Şîr Nevaî'nin tüm akademik eserlerinin orijinal dilinde yayınlanması ve Rusça'ya çevirilmesi de düşünülmüştür. Ancak savaş, bu planların gerçekleşmesini engellemiştir.

1941'de Avrupa'da şairin 500. yıldönümüne adanan ilk Ali Şîr Nevaî okumaları, büyük bir çabayla yapılmıştır. Doğu araştırmaları enstitüsünde bilimsel toplantılar yapılmıştır. Zor geçen Aralık ayında Leningrad halkının bu konferans için bir araya gelmesi kolay olmamıştır. Ancak akademisyen L. A. Orbeli, büyük şair ve eğitimci Ali Şîr Nevaî'yi anmak için her şeyin üstesinden gelmeyi başarmıştır.

Yıllar içinde Ali Şîr Nevaî'nin eserleri B. Pasternak, V. Rajdenstvinniy, K. Simonov, P. Antokolskiy, S. Şevkenskij, N. Uşakov, L. Penkovskiy ve diğer birçok şair ve çevirmen tarafından çalışılmıştır.

Ünlü Rus dilbilimcisi akademisyen V. M. Jirmunskiy, şairin kişiliğini dünyanın en büyük kültürel figürleriyle aynı seviyeye getirmiştir. Ali Şîr Nevaî, Batılı

çağdaşları gibi, bilim ve sanatı, felsefi teoriyle ve sosyal bilimle birleştiren, kapsamlı bir şekilde gelişmiş ve bütünsel bir kişilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu günlerde büyük şair ve düşünür, devlet adamı ve halk figürü, Ali Şîr Nevaî'nin doğumunun 582. yıldönümüne adanmış etkinlikler düzenlenmektedir. Beş yüz yıldan fazla bir süredir Ali Şîr Nevaî'nin hümanizm, barış, yüksek insani duygu fikirlerini taşıyan eserleri, dünya edebiyatının hazinesinde hak ettikleri yeri sağlam bir şekilde almıştır.

0.4. Ali Şîr Nevaî'nin Hayatı

Ali Şîr Nevaî (9 Şubat 1441/3 Ocak 1501), büyük Türk şairidir. Batı'da Çağatay edebiyatının büyük temsilcisi olarak tanınmaktadır. Nevaî seçkin bir şair, düşünür, halk figürü ve devlet adamıdır. Türkoloji literatüründe adı Çağatay Türkçesi olarak bilinen yazı dili, Kuzey-Doğu Türkçesinin ikinci döneminin adıdır. En önemli temsilcisi, Ali Şîr Nevaî olarak bilinir. 15. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar devam eden bu yazı dili, edebi bir dil olarak da bir yandan Hakaniye (Karahanlı), diğer yandan Harezmi Türkçesi etkisi altında Çağatay ulusundan meydana gelmiştir. Çağatay Türkçesi, Çağatay Dili, Çağatayca terimlerinin dil uzmanları tarafından çokça tartışıldığı görülmektedir.

Ali Şîr Nevaî, bugün Özbekistan'da esas olarak modern edebi ve günlük Özbek dilinin temeli haline gelen Çağatayca'nın kullanımını teşvik etmesiyle hatırlanan bir şair ve düşünürdür. Nevaî'nin kabiliyetini ilk Ali Yazdî fark etmiştir. Sonra Mevlana Lutfi ve Kemal Türbeti genç şairin yeteneğini takdir etmişlerdir. Şair Seyyid Erdeşir ve Pehlevan Muhammed'den dersler almıştır. Abdurahman Cami ile birlikte çalışmaya başlamıştır. Nevaî Timurlular arasındaki iç anlaşmazlıklar dolayısıyla 1469 yılına kadar Herat'tan uzakta yaşamıştır. Hüseyin Baykara'nın Horasan tahtına oturmasından (1469) sonra Nevaî'nin hayatında ve çalışmasında yeni bir dönem başlamıştır. 1972 yılında mühürdar, 1487 yılında Astrabat valisi olarak çalıştı.

Nevaî bilim adamlarına, sanatçılara, müzisyenlere, şairlere ve hattatlara maddi ve manevi destek sağlamıştır. Şair, Herat'ta bilim adamları ve sanatçılar çemberi oluşturmuştur. Nevaî; Cami, Mirhand, Vasifi, Kemaliddin Behzad, Kıvamiddinle birlikte İncil kanalı kıyısında bir medrese, bir kütüphane, bir hastane inşa etmiştir.

Nevaî, İhlasiye adı verilen bir cami ve medrese inşa etmiştir. Medrese ikiye bölünmüştür: doğu ve batı. Her birine birer müderris tayin edilmiştir. Her müderris, on

bir öğrenciye ders vermek zorundaydı. Medresenin karşısına Kuran okuyanlar için bir bina inşa edilmiştir. Bu binaya Daru'l-Huffaz adı verilmiştir. Medresenin güney tarafında fakirlere her gün ücretsiz yiyecek ve yılda bir kez giysi dağıtılan bir bina inşa edilmiştir. Onun yanına Cuma namazı için de bir bina inşa edilmiş, binaya Halasiyye adı verilmiştir. Medrese hocalarına her yıl 1200 altın verilmiştir. Öğrenciler bilgi ve yeteneğine göre üç gruba ayrılmıştır: en iyi altısına 24 altın, orta durumda sekizine 16 altın ve 4 çanta, en zayıf sekizine 12 altın ve 3 çanta veriliyordu. Her yıl fakirlere bir takım elbise dağıtırdı.

Ali Şîr Nevaî, hayatının son dönemlerinde Sultan Hüseyin Baykara yanında vezir, yüksek devlet idarecisi ve hükümdar danışmanı olarak görev yapmıştır. Bu dönemde Hüseyin Baykara'nın hüküm sürdüğü Horasan bölgesinde büyük imar işleri başarmıştır. Bu devletin hüküm sürdüğü Horasan bölgesinde 370 kadar cami, medrese, kütüphane, hastane, kervansaray diğer eğitim, vakıf ve hayırsever işler için kullanılan binalar için maddi yardım sağlamış, onları restore ettirmiş veya yeniden yaptırmıştır. Herat şehrinde 40 kervansaray, 17 camii, 10 büyük konak, 9 hamam, 9 köprü ve 20 havuz yaptırdığı belgelenmiştir.

Ali Şîr Nevaî, Nakşibendi tarikatının üyesiydi. Sadece Allah'ı severdi ve bu nedenle evlilik ile ilgilenmezdi. Bu konuda "Lisanu't-tayr" eserinde şöyle der: "Bir Anka kuşu gibi aşk alevi içinde doğdum. O sadece alevi içinde doğar ve onun içinde ölür. O sadece yakmak için doğdu". Şair, hiç evlenmedi. Bazı bilgilere göre gençliğinde bir aile kurmak hayali vardı. Ama bazı sebepler nedeniyle tüm gücünü kariyer gelişimine verdi. Halk hikâyelerinden anlaşıldığına göre Baykara'nın Guli adında bir kızını sevmiştir. Kendisi çok duyarlı, ahlaklı bir insan olan Ali Şîr, dışarıdan hiçbir baskı olmadan Guli'nin arkadaşının karısı olmasını istemiştir. Ama kendisi tüm hayatı boyunca Guli'yi sevmiş, bu aşk duygusu ona yaratıcılık için ilham vermiştir. Aynı zamanda şair, yalnız insanlara her zaman sempati duymuştur. Eğitimli, bilgili, ahlaklı Nevaî, insanlarla geçinmekte zorlanmıştır. Şair zamanla kendisine saygı gösterilmesini talep etmiştir. Pek çok çağdaş arkadaşları onu bu isteğini anlamamış ve onu çok kibirli bulmuşlardır.

Ali Şîr Nevaî'de aşk, bir kişiyi kendisine boyun eğdiren ve onu özgürlüğünden mahrum bırakan, aynı anda yüksek, ruhsal ve zarif bir dünyevi bir duygudur. Aynı zamanda Nevaî, aşk acısını ruhsal doğuş anladığı için bu durum şairde karamsarlığa yol açmaz.

0.5. Ali Şîr Nevaî Eserleri

Şair iki mahlasla iki dilde eser yazmıştır. Türk dilinde konuşanlar için melodik anlamına gelen “Nevaî” adıyla eserler yazmış, Farsça şiir sevenler için ise ölümlü anlamına gelen “Fani” mahlasıyla yazmıştır.

Şairin lirik mirası muazzamdır. Türkçe ve Farsça divanlarda yer alan gazel 3150 eseri bilinmektedir.

“Hazayinü'l-maani” - şairin kendisi tarafından 1498-1499'da kronolojik olarak derlenen ve şairin hayatının dört dönemine dört divan içerir: “Garaibü's-sıgar”, “Nevadirü'ş-şebab”, “Bedayiu'l-vasat”, “Fevayidü'l-kiber”. Divanlarda muhammes, müseddes, rubai ve tuyug türlerindeki şiirlere yer verilmiştir. Lirik şiirlerin tarihlendirilmesi zordur, çünkü şairin hayatını bizim tarafımızdan bilinen gerçeklerine verilen yanıtlar içlerinde nadiren yakalanır. Eser, şairin deneyimlerini aktaran lirik itiraftır. Dış aşk düzleminin yanı sıra, içlerinde daha yüksek bir düzlem vardır. Sufi bir şekilde ruhsallaştırılmış ve mecazlı sözlerin geleneksel imgeleri kullanılmıştır.

Nevaî, Türk dilinin gelişimini ana görevlerinden biri olarak görüyordu. Türk mısrasının sanatsal ifadenin zirvesine ulaştığı yer, şairin sözlerindeydi. Şair Farsça lirik şiirlerden oluşan sözde “Divan-ı Fani”yi de derlemiştir. Nevaî, Farsça kasidelerini iki koleksiyon halinde toplamıştır: “Sitte-i Zaruriye” ve “Fusul-i Erbaa”.

“Kırk Hadis” farklı türde bir eserdir. Bunlar Hazreti Muhammed'in hadislerini konu alan Türk dilinde yazılmış 40 dörtlüktür.

Divanlar (Hazâinü'l-Maânî)

1. Garâibü's-Sıgar: Çocukluğunda yazmış olduğu şiirlerden meydana gelmiştir.
2. Nevâdirü'ş-Şebâb: Gençliğinde yazdığı şiirleri ihtiva etmektedir.
3. Bedâyiü'l-Vasat: Olgunluk devresine ait şiirleri bu devrede toplamıştır.
4. Fevâidü'l-Kiber: Yaşlılığında söylemiş olduğu şiirleri kapsamaktadır.

Tasavvuf Eserleri

Lisânü't-Tayr

“Lisan-üt-Tayr”, (لسان الطير): Feridüddin Attar'ın Mantiku't-tayr adlı eserinden esinlenerek yazılmıştır. Varlık ve ilahi gerçek üzerine görüşlerini, insan, tabiat ve

yaşama dair görüşleri içeren 3500 beyitten oluşan bu tasavvufi eserini 1499 yılında yazmıştır. Ali Şîr Nevaî, Attar'ın eserine nazire olarak bu eserini kaleme almıştır.

Tezkireler

Mecalisü'n-Nefais:

Bu eser Türk edebiyatında ilk defa Ali Şîr Nevai tarafından yazılan bir şairler tezkiresidir ve pek çok şair tarafından örnek alınmıştır. 897'de (1491-92) kaleme alınan eser, Türk dilinde yazılan ilk şuarâ tezkiresi olması bakımından önemlidir. Nevâî, Câmî'nin "Bahâristân" ve Devletşah'ın "Tezkiretü'ş-şu'arâ" adlı tezkirelerini örnek alarak kendi eserini de sekiz kısma ayırmış ve her kısma "Meclis" adını vermiştir. Sekizinci meclis tamamen Hüseyin Baykara'ya ayrılmıştır. Tezkirede adı geçen şairlerin büyük bir kısmı şiirlerini Farsça kaleme almış olanlardır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi (Revan Köşkü, nr. 808) nüshasına göre "Mecâlis"te 451 şair bulunmakta ve bunlardan sadece kırk birinin Türkçe şiir yazdığı görülmektedir. Eser Özbekistan Fenler Akademisi tarafından 1961 yılında yayımlanmıştır. "Mecâlisü'n-nefâis", Hakîm Şah el-Kazvîni, Fahrî-yi Herâtî ve Şâh Ali Abdülâlî tarafından bazı ilâvelerle XVI. yüzyılda üç defa Farsça'ya çevrilmiştir. Fahrî ile Kazvîni'nin tercümelerini Ali Asgar Hikmet bir önsözle yayımlamıştır (Tahran 1323 hş./1944). Sâdikî-i Kitâbdâr'ın (XVI. yüzyıl) "Mecmau'l-havâs" adıyla ve Çağatay Türkçesi'yle yazdığı tezkiresi "Mecâlis"e zeyil mahiyetindedir. Bu eser de Farsçaya çevrilmiştir (Tezkire-i Mecma'u'l-havâs, trc. Abdürresûl Hayyâmpûr, Tebriz 1327 hş./1948).

Nesâimü'l-Mahabbe

Orta Asya'da yaşayan velilerin hayat ve menkıbelerini anlatan Tezkiretü'l Evliya'dır. Tasavvufun Türkler arasında nasıl karşılandığı, büyük velilerin Türklerden nasıl saygı ve sevgi gördüğü, Türk tasavvufu hakkında bilgiler veren bu eserde, özellikle halk psikolojisi bakımından önemli çizgiler mevcuttur. Eser Cami'nin 883'te (1478) yazdığı "Nefehatü'l-üns min hazarati'l-kuds" adlı, velilerin hayat hikâyesi ihtiva eden Farsça eserinin Çağatay Türkçesi'ne tercümesidir. Aslında Cami bu eserini Nevaî'nin ricası üzerine kaleme almıştı. Eserin önemini bilen Nevaî, duyduğu ihtiyaçla 901'de (1495) onun tercümesini meydana getirdi. Bu mensur eserde otuz dördü kadın olmak üzere 770 velinin hayat hikâyesi yer almaktadır. Eseri zeyillerle genişletmek

isteyen Nevaî, Atırr'ın "Tezkiretü'l-evliya"sında bulunan muhtelif hal tercümelerini kitaba kattıktan başka, Cami ve Attar'da yer almamış, Yesevi'den kendi zamanına kadar gelen çok sayıda Türk şeyhini ilâve etmiştir. Eser Kemal Eraslan tarafından Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi (Revan Köşkü, nr. 808) nüshası esas alınmak suretiyle Bibliotheque Nationale (Supplement Turc, nr. 316-317), Süleymaniye Kütüphanesi (Fatih, nr. 4056), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi (TY, nr. 4149) ve British Museum'daki (Or. 402) nüshalar üzerinden edisyon kritik yapılarak bir indeks ilavesiyle yayımlanmıştır (İstanbul 1979). Fuat Köprülü tarafından, eserin Bibliotheque Nationale'deki külliyyatta mevcut nüshasına dayanılarak Ahmet Yesevi çevresine mensup Türk sufilerine dair kısmı ele alınmış ve bir değerlendirmesi yapılmıştır (Orta-Asya Türk Dervişliği Hakkında Bazı Notlar, *TM*, 1965, XIV, 259-262).

Hamsetü'l-mütehayyirin

Nevaî bu eserini Cami'nin ölümünden sonra, bu yeri doldurulmaz dostu ve üstadı için yazmıştır. Bir mukaddime, üç muhavere ve bir hâtimeden ibarettir. Mukaddimede Cami'nin nesebi ve doğumu, gördüğü tahsil ile Nevaî'nin onun yanına geldiği devre anlatılır. I. muhavere Cami ile Nevaî'nin dostluğu, II. muhavere Nevaî Merv'de iken Cami ile mektuplaşmaları, III. muhavere ise Nevaî'nin isteği üzerine Cami'nin yazdığı eserlerle ilgili hatıraları söz konusu edilir. Hatimede ise ona ait son hâtıraları ile Cami'nin son anları ve ölümü, ölümünden sonraki matem merasimleri anlatılmaktadır. Nevaî'nin bir tarih kıtası ve uzun bir mersiyesiyle son bulan eser mensurdur. İçinde aralara serpiştirilmiş bazı şiirler de bulunmaktadır.

Halat-ı Seyyid Hasan Erdeşir Big

Nevaî'nin, babası gibi sayıp sevdiği, şahsına çok bağlılık duyduğu mürşidi Seyyid Hasan'ın ölümü üzerine onun hayatını ve meziyetlerini, kendisiyle olan hâtıralarını anlattığı mensur ve manzum olarak kaleme alınmış risâlesidir. Kemal Eraslan tarafından dört "Külliyat" nüshasından faydalanılarak edisyon kritikli neşri yapılmıştır (Ali Şîr Nevaî'nin "Halat-ı Seyyid Hasan Big Risalesi", *TM*, 1971, XVI, 89-110).

Halat-ı Pehlevan Muhammed

Nevaî, çok yakın dostu, şair, bestekâr ve tabip Pehlevan Muhammed'in ölümü üzerine kaleme aldığı bu risâlede onun hayatını ve kendisine dair hâtıralarını anlatır;

aynı zamanda sufi yanı üzerinde de durur. Nazım nesir karışık yazılan risâlenin İstanbul'da üç, Paris'te de bilinen bir nüshası vardır. Bu dört nüshası üzerinden hazırlanan edisyon kritikli metni Kemal Eraslan tarafından yayımlanmıştır (Ali Şîr Nevaî 'nin “Hâlât-ı Pehlevan Muhammed Risalesi”, TM, 1980, XIX, 99-164).

Dil ve edebiyat eserleri

1. Risâle-i Muammâ

2. Mîzânü'l-Evzân: Türkçe olup, bu eserde Orta Asya Türk nazım şekilleri hakkında bilgiler ve örnekler verilmektedir. Ayrıca eserde Kur'an'daki ayetlerin vezinlere uygunluğuna da dikkat çekilmiştir.

3. Muhâkemetü'l-Lûgateyn

Dini-ahlaki eserler

1. Münâcât

2. Çihil Hadis

3. Nazmu'l-Cevâhir

4. Lisânü't-Tayr: Büyük âlim Ferüddin-i Attar'ın Mantıku't-Tayr'ına nazire olarak yazılmış, 3500 beyitten meydana gelen tasavvufi bir eserdir.

5. Sirâcü'l- Müslimîn

6. Mahbûbü'l-Kulûb

Tarihi eserler

1. Târîh-i Enbiyâ vü Hukemâ

2. Târîh-i Mülûk-i Acem

Biyografik eserler

1. Hâlât-ı Seyyid Hasan-ı Erdeşîr

2. Hamsetü'l-Mütehayyirîn

3. Hâlât-ı Pehlevan Muhammed

Belgeler

1. Vakfiyye

2. Münşeat.

Hamse

En popüler eseri, beş divandan oluşan Hamse'dir. Bu çalışma Ali Şîr Nevaî'den birkaç yüzyıl önce Hamse yazan İranlı şair Nizami Gencevi'ye bir övgü niteliğindedir. Nevaî'nin beşliğinde “Leyla ile Mecnun”, “Seb'a-i Seyyare”, “Ferhat ile Şirin”, “Sedd-i İskenderi”, “Hayret-ül-Ebrar” mesnevilerine yer verildi. Beşliğin tüm bölümleri farklı zamanlarda yazılmıştır. 1483 yılından beri bilinen “Hayret-ül-Ebrar”, konusu itibariyle sosyo-felsefî bir eserdir. Nevaî devletin sıradan vatandaşlarının muzdarip olduğu birçok sorunu gündeme getiriyor. Soyluların keyfiliklerinden, feodal savaşıardan, yoksulların zulmünden bahsediyor, bu olguları düzgün bir insanın ahlak açısından değerlendiriyordu.

Bir yıl sonra, Nevaî iki romantik aşk dolu eserin yazarı oldu: Leyli ve Mecnun ve Ferhad ve Şirin. Bu eserlerini halk hikâyesinden yola çıkarak oluşturmuştur. Burada şair yüksek yüksek duyguları seslendirmiş, birçok soruna değinmiştir. Seb'a-i Seyyare eserinde şair Timuruların bazı temsilcilerini tenkit etmektedir. Ali Şîr Nevaî, Sedd-i İskenderi'de okuyucularına büyük İskender'i hayatını ve fetihlerini anlatmıştır.

Hayret-ül-Ebrar

Hayret-ül-Ebrar (حیرت الابرار, Hayrat-ol-abrar), Nevaî'nin bu birinci mesnevisi, 7976 mısralık, felsefî bir eserdir. Dünya hayatı, insan kalbi ve cemiyet; tarihler, efsaneler, meseller vasıtasıyla anlatılır.

Ferhat ile Şirin

Ferhat ü Şirin (فرهاد و شیرین, Farhād-o Shirin)

Leyla ile Mecnun

“Leyla ile Mecnun” (لیلی و مجنون), Azerbaycanca, Türkçe uyarlaması, “Leyla ile Mecnun destanı” (داستان لیلی و مجنون, Dastan-ı Leyli vü Mecnün) ismiyle 16. Yüzyılda Fuzuli (Azerbaycan Türkçesi, Arapça ve Farsça eser yazan Osman dönemi Türk divan Şairidir) tarafından yazılmıştır. Nevaî bu üçüncü mesnevisini, sonradan söylentiye göre efsaneye dönüştürülen bu aşk öyküsü, yüksek bir sanat ve zevkle Türkçe ve Türk ruhuyla işler. Nevaî bu mesnevisinin sonunda şöyle ifade ediyor:

Men Türki başlaban rivayet

Kıldım bu fesaneni hikâyet.

Kim, şöhreti çün cihanga tolgay,

Türk elige dağı behre bolgay.

Nev çünki bükün cihanda etrak

Köptür huştab u safı idrak.

Nevai, beşliğinden sonra tarihi ve biyografik eserler yazdı. Peygamberin ve bilgi adamlarının tarihi, İran krallarının tarihi, Acam hükümdarları tarihinin yazarı oldu ve hocası Cami hakkında biyografik bir kitap yazdı.

Vahit Türk, Anadolu’da Nevaî üzerine kayıtların başlamasını şu şekilde özetler:

“Batı Oğuz sahasında, Ali Şir Nevaî ilgili çalışmaların onun sağlığında başladığı bilinmektedir. Âşık Çelebi tezkiresinin Ahmed Paşa maddesinde verilen şu bilgi, aradaki ilişkiyi açık biçimde gösterir: “Ahir ömründe Sultan Bayezid’e Nevâî otuz üç gazel göndermiştir. Sultan Bayezid bu gazelleri Ahmed Paşa’ya gönderip nazire yazmasını buyurduğunda hepsine nazire yazmış.” (Kılıç, 2018). Bazı kaynaklarda Ahmed Paşa’nın bu gazellere yazdığı nazirelerden sonra iyi bir şair olarak tanınmaya başladığı da aktarılır. Bu, ilk temas mıydı bilinmez ama bu temastan sonra Osmanlı şairleri arasında bir Nevâyî hayranlığı doğduğu ve onlarca şairin yüzlerce nazire yazmak suretiyle bu hayranlıklarını gösterdikleri bilinen bir durumdur. Osmanlı şairlerinin Ali Şir Nevâyî’ye yazmış olduğu nazireler, bir doktora tezine de konu olmuş ve mesele enine boyuna ortaya konulmuştur (Çetindağ, 2006).” (Türk, 2021: 405).

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZBEKİSTAN'DA ALİ ŞİR NEVAÎ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI

1.1. Özbekistan'da Ali Şir Nevaî Üzerine Yazılan Kitapların Bibliyografyası

Aytiy, S. (1947), *Hamse* (kısaltma), Taşkent: ÖzSSR fan yayınevi.

Ali Şir Nevaî'nin "Hamse"si; "Hayret-ül-Ebrar", "Ferhat ile Şirin", "Leyla ile Mecnun", "Seb'a-i Seyyare", "Sedd-i İskenderi" eserlerinden oluşmuştur.

***Ali Şir Nevaî – Ferhat ile Şirin* (1957), Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi.**

Kitapta Ferhat ile Şirin'in aşk hikâyesi anlatılmıştır.

Jalolov, T. (1958), *Leyli ile Mecnun*, Taşkent: ÖzSSR Cumhuriyet Bediiy Edebiyat yayınevi.

Kitapta aşk ateşinde yanmak, Leyli hayaliyle buluşmak, Mecnun'a âşık olmak, Kays'ın dünyaya gelmesi, Kays'ın eğitim alma süreci ve Leyli'ye aşk olması, Leyli ve Mecnun'un hikâyesi hakkında söz edilmiştir. Kitap sonunda aşk ve Sultan Bahadır'a yazılan öğüte yer verilmiş.

Hayitmetov, A. (1959), *Ali Şir Nevaî ning Adabiiy – Tanqidii Qarashlari*, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi. (Ali Şir Nevaî'nin edebî eleştirel bakışları)

Kitapta Nevaî dönemindeki edebiyat, Sovyet edebiyatı, edebi meclisler, konuşmalar, tezkire yazmak, filolojik eserler yazılması ve eserlerin birbiriyle benzer taraflarına yer verilmiştir.

Ġaniyeva, Suyima (1961), *Mecalisü'n-nefais*, Taşkent: Özbekistan AAR fenler akademisi yayınevi.

Kitapta Nevaî devrinin edebi hayatı, "Mecalisü'n-nefais" metnini oluşturmak için kullanılan el yazma nüshası, metin hakkında yorumlar, çalışma belgeleri ve bütün metin verilmiştir.

El yazma (933/1527) 109 sayfadan oluşmuştur. 7 sayfası toplantı adları, 102 sayfası "Mecalisü'n-nefais" metninden oluşmuştur. Bir nüshası Leningrad'da var. Bu

nüsha Doğu diller fakültesinde yazılmıştır. 94 sayfadan oluşmuş. Yazılmış kâğıtların rengi sarı olduğu için Orta Asya kâğıdına yazıldığı tespit edilmiş.

Bakü kopyası (945/1538-150) 84 sayfadan oluşmuş olup, hattatın adı bilinmemektedir. Bu versiyon, “Mecalisü’n-nefais”in diğer kopyalardan farkı minyatürlerle süslenmiş olması ve alt kısmı boyanmış olmasıdır.

Özbekistan’daki kopyası bu nüshaların 6098 ve 603 numaralı fotokopileri, Özbekistan İlimler Akademisi Doğu Diller Enstitüsü’nün Abu Rayhon Beruniy’in adını taşıyan el yazma toplum kurumluğunda muhafaza edilmektedir.

Hayitmetov, A. (1961), *Nevâî lirikasi*, Taşkent: Taşkent Özbekistan AAR Fenler Akademisi Yayınevi. (Nevâî lirikası)

Kitapta Nevâî ve onun lirikası, Nevâî lirikasının özellikleri, lirik kahraman, aşk ve bilgi insanı, Nevâî gazellerindeki kötü kahramanlar, Nevâî’nin Seyyid Hasan’a yazdığı mektuptan oluşuyor.

Bobohonov, A. (1963), *Aforizmlar*, Taşkent: ÖzSSR Orta ve Yüksek Öğretim Okulu Devlet Yayınevi. (Aforizma)

Kitapta Ali Şîr Nevâî’nin aforizmalarından söz edilmiştir.

Shamsiyev, Parso (1963), *Hamse, Ferhat ile Şirin*, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi.

Ferhat ile Şirin’in aşk hikâyesi anlatılmıştır.

Kamilov, Rustam (1963), *Ali Şîr Nevâî (11 cild)*, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi. (Ali Şîr Nevâî 11 cild kitabı)

Kitap gazaller, mustazad, muhammesler, musaddas, tecribant, terkibant, kıta, muammadan oluşmuştur.

Editor: Kamilov, Rustam (1963), *Ali Şîr Nevâî (1 cild)*, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi. (Ali Şîr Nevâî 1 cild kitabı)

Kitapta V. Zohidov’un, H. Süleyman’ın Nevâî’nin hayatı, gazaller, mustezad, muhammes, musaddas, tercibant, mesnevi, kıta, rubaiden oluşmuştur.

Kamilov, Rustam (1963), *Ali Şîr Nevâî (11 tom)*, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi. (Ali Şîr Nevâî 11 cild kitabı)

Kitap “Lisânü’t-Tayr” , sonuç ve izahdan oluşmuştur.

Hazâinü'l Maânî (4 tom), Taşkent: (1965) ÖzSSR fan akademisi yayınevi.

Kitapta gazellere, mustazoda, muhammasa, musaddasa, musammana, tarcebanda, kıtalara, fardlara, “Hazâinü'l Maânî” ye yer verilmiştir.

Eshonhojayev, Sharofiddin (1965), Lisânü't-Tayr, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi.

Kitapta eserin yaratılış tarihi, eserin ilmi metni, kitabın yazılmasında kullanılan el yazmalardan oluşmuştur.

Abduğafurov, Abdurashid (1966), Nevaî Satirasi, Taşkent: ÖzSSR fan akademisi yayınevi. (Nevaî beytleri)

Kitabın birinci bölümünde Ali Şîr Nevaî'nin, şiir anlayışı hakkında, ikinci bölümünde “Mecalisü'n-nefais”, üçüncü bölümünde Ali Şîr Nevaî'nin yaşadığı dönem, dördüncü bölümde zalim ve cahil padişahın adaletsizliği, vurdumduymaz çalışanlar hakkında yazılmıştır.

Aybek (1967), Nevaî Gulshani (Nevaî hakkında makaleler), Taşkent: Badiy edebiyat yayınevi. (Nevaî gülbahçesi)

Kitapta Nevaî'nin öz geçmişi ve eserleri, Nevaî'nin dünya bakışı, Nevaî'nin “Mecalisü'n-nefais”, “Hamse” eserine yer verilmiş.

Ğaniyeva, Suyima (1967), Ali Şîr Nevaî (14 tom), Taşkent: Ğafur Ğulam adındaki bediiy yayınevi.

Kitapta gazellere, mustazoda, muhammasa, musaddasa, musammana, tarcebanda, kıtalara yer verilmiş.

Abduğafurov, Abdurashid (1968), Nevaî va Uning Adabiyotga Qöshgan Hissasi, Taşkent: SSR fen yayınevi. (Nevaî ve Edebiyata Katkıları)

Kitap büyük şairin doğumunun 525. yıldönümüne adanmıştır. Kitap, Filoloji Fakültesi öğrencileri, yüksek lisans öğrencileri, edebiyat öğretmenleri ve genel halk için tasarlanmıştır.

Süleyman, Hamid (1968), İlk Divan, Taşkent: SSR fen yayınevi.

İlk divan'ın adını taşıyan bu el yazması, Saltikov-Shchedrin (envanter numarası 564) Leningrad Devlet Kütüphanesinde saklanmaktadır. Sultanali İbn

Muhammed Mashhadiy (836-926-1432-1520) tarafından 870-1465-66'da kopyalanmıştır.

16. yüzyılın ilk yarısında, Safeviler tarafından Horasan'ın fethi vesilesiyle, Nevaî kütüphanesinden bir çok el yazması İran'a götürüldü. İran'daki Rus büyükelçiliğinde çalışan Rus yazar A. C. Griboyedov, siyasi çekişmelerin kurbanıydı ve 1829'da Tahran'da taşlanarak öldürüldü. Ali Şîr Nevaî kütüphanesindeki el yazmalarının başyapıtlarından biri olan Birinci Divoni, Rusya'nın St. Petersburg şehrine getirildi.

Komilov, Rustam (1968), *Ali Şîr Nevaî XIII tom*, Taşkent: Ğafur Ğulam bediyy yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 13. cild)

Bu kitapta “Mahbûbü'l-Kulûb”, “Munşaoť”, “Vakfiya” eserlerinin tercumelerine yer verilmiş.

Komilov, Rustam (1968), *Ali Şîr Nevaî XIV tom*, Taşkent: Ğafur Ğulam bediyy yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 14. Cild)

Bu kitapta “Hamsetü'l-mütehayyirin”, “Halat-ı Seyyid Hasan Erdeşir Big”, “Halat-ı Pehlevan Muhammed”, “Muhâkemetü'l-Lûgateyn”, “Mîzânü'l-Evzân”, “Târîh-i Mülûk-i Acem”, notlar ve çevirilerden oluşmuş.

Komilov, Rustam (1968), *Ali Şîr Nevaî XV tom*, Taşkent: Ğafur Ğulam adındaki bediyy yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 15. Cild)

Bu kitap Aziz Kayumov “Şiir incilikleri ve aşk rüzgârları”, Porso Şamsiyev “Nazmu'l-Cevâhir”, Marğuba Mirzahmedova “Nesâimü'l-Mahabbe,”, Latif Halilov “Tarihi tartışmalar ve çelişkileri”nden oluşmuş.

Abdullayev, Sh. (1968), *Nevaîga Armuğon*, Taşkent: Özbekistan SSR fen yayınevi. (Nevaî'ye hediye)

Kitapta M. Şeyhzoda: tezkira tarihi, Ş. M. Abdullaeva: Nevaî destanlarındaki kadın simgesi, H. Homimiy: Nevaî ve Jamiy, S. Usmonov: Özbek dili sözlüğü Tacikçe, Farsça ve Arapça kelimeler, H. Mallayev: Özbek edebiyatında gazal ve onun gelişiminde Nevaî'nin etkisi, S. Ibragimova: Özbek Sovyet edebiyatında gazel, H. Bekmuhamedov: Nevaî döneminde Herat, L. Halilov: Ali Şîr Nevaî'nin “Târîh-i Mülûk-i Acem” adlı çalışması, H. Homidov: Ali Şîr Nevaî'nin Firdevsi'nin

çalışmasına bakışı hakkında, H. Homidov: Şehname tercümesi hakkında bazı açıklamalara yer verilmiş.

Zohidov, Vohid (1968), *Nevaî va Adabiy Ta'sir Masalalari*, Taşkent: Özbekistan SSR Fen Yayınevi. (Nevaî ve edebiyata kattığı katkı)

Kitap içinde İ. Sultonov'un Nevaî ve çağdaş edebiyatı, H. Yokubov'un Nevaî ve Özbek Sovyet edebiyatı, A. Mirzoev'in Foniye ve Hafiz, A. Hayitmetov'un Nevaî ve Hasan Dehleviy, V. Abdullaev'in Nevaî ve Semerkant şairleri, Y. İsokov'un Nevaî ve Husrav Dehlavi, S. Ğaniyeva'nın Nevaî ve Husain Baykara, B. Valihucayev'in Ali Şîr Nevaî ve Şeyhim Suhayliy, M. Hayrullaev'in Nevaî'nin dünya görüşü kaynaklarının öğrenilmesi, S. Erkinov'un Doğu edebiyatında Farhod imajı, F. Abdullayev'in XV. Yüzyılın Özbek edebi dilinin diyalektik temellerinin sorunu, A. Rustamov'un Nevaî dilinin fonetik özellikleri, H. Doniyorov'un Ali Şîr Nevaî lehçe tabanları, L. Kayumov'un Nevaî ve Hamza, P. Şemsiyev'in Nevaî'nin eserlerinin yeni keşfedilen el yazmaları, M. Mirzahmedova'nın Hikâye anlatımında Nevaî gelenekleri hakkında söz ediniyor.

Rustamov, Alibek (1968), *Ali Şîr Nevaî ning Hikmatlari*, Taşkent: Ğafur Ğulam yayınevi. (Nevaî hikmetleri)

Kitapta ilk önce Nevaî hakkında bilgi verilmiş. Sonra Nevaî'nin felsefi inançları, Nevaî'nin sanatsal yaklaşımı, Nevaî'nin kafiyesi, Nevaî'nin vezinleri, bediiy yükseliş ve izahtan oluşturuldu.

Sultan, İzzat (1970), *Nevaîning qalb daftari*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Nevaî'nin kalp defteri)

Kitabın birinci bölümünde Nevaî'nin vatani, Hirat ve Ali Şîr Nevaî'nin ailesi, Samarkand ve başka bölgeler, okumak ve anlamak, dört yeni arkadaş, meşhur mektube yer verilmiş. İkinci bölümde hem yardımcı hem öğretmen, ya Abusaid ya da Hüseyin Baykara, ilk divan, yeni Hirat'a yer verilmiş. Üçüncü bölümde Nevaî büyük şair, Nevaî'nin evi, yeni edebi hayat, Hamsa'nın yazılışı. Dördüncü bölümde saraydan dışarıda, yeni niyetler, arkadaşlığa engel, yeni bir kahramanlık, üç vasiyet, son günler ve sonuçdan oluşmuş.

Shamsiyev, Porso (1970), *Hayret-ül-Ebrar*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi.

“Hayret-ül-Ebrar” destanı 63 bölümünden oluşmaktadır. Katib Abdülcemil’in en mükemmel yazılarından olup bayt sayısı 3987’dir. Hamse’nin beş nüshasının yanı sıra, bu metnin altıncı nüshası, V. I. Lenin adındaki Kazan Devlet Üniversitesi’nin bilimsel kütüphanesinin doğu bölümünde muhafaza ediliyor. Burada bu altı nüshadan bazılarının “Hayret-ül-Ebrar” destanı hakkında bazı bilgiler:

- 1) Esas kısmından 9 sayfa kaybolmuştur. Kusurlu değil, hata ve eksiklik yok ama bu işin ne zaman, nerede ve kim tarafından yapıldığına dair bir bilgimiz yok
- 2) Yine aynı metinlerde “Hayret-ül-Ebrar” destanı daha sonraki yazılardan oluşmuş 1258 (1842) yılında istinsah edilmiştir.

Kazan Devlet Üniversitesi Kütüphanesi doğu bölümünde 15334 numarası ile kayıtlıdır. El yazma 312 sayfadan oluşmakta olup, destanlar sırasına göre düzenlenmiştir. Her sayfa dört üstün halinde, her üstünde 21 satırdan oluşmakta. Kâğıt boyutu 23 x 16; yazı boyutu 17 x 11.

Karakterleri alfabetik sıraya göre şu şekilde kabul ediliyor:

- A, Abduljamil’in katib el yazması;
- B - Sultan Ali Meshhadiy el yazması;
- V-XVI yüzyıl Taşkent el yazması;
- G-XIX yüzyıl Lenengrad el yazması;
- D-Leningrad minyatür el yazması;
- E-Kazan Üniversitesi el yazması.

Sharafiddinov, Olim (1971), *Ali Şîr Nevaî (hayoti va ijodi)*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yaynevi. (Ali Şîr Nevaî)

Olim Sharafiddinov’un bu eseri, Ali Şîr Nevaî’nin 500. yıldönümü vesilesiyle yazılmıştır. Kitapta Ali Şîr Nevaî’nin çocukluk dönemi, Ali Şîr Nevaî’nin gençliği, Ali Şîr Nevaî bir devlet adamı, Ali Şîr Nevaî Astrobod’a sürgün edildiği, Nevaî’nin Herat’a dönüşü, Nevaî’nin hayatı sonunda yazdığı eserleri, Ali Şîr Nevaî’nin ölümüne yer verilmiş.

Erkinov, Sodir (1971), *“Ferhat ile Şirin” va Uning Qiyosiy Tahlili*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yaynevi. (“Ferhat ile Şirin” ve Karşılaştırmalı Analizi)

Kitapta destanın yazılış tarihi, “Ferhat ile Şirin” eserine, Nevaî maharetinin güzelliği, Nevaî geleneğinin devam etmesine yer verilmiş.

Rajabov, Nazar (1971), *Nevaî – Olim va Murabbiy*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Nevaî - Bilgin ve öğretmen)

Kitapta Nevaî'nin hayatı, Nevaî'nin edebiyata, dile, tarihe, felsefeye, müziğe, ressamlığa, hattatlığa kattığı katkılara yer verilmiş.

Doniyorov, H. (1972), *Ali Şîr Nevaî va Özbek Adabiy Tili*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî ve Özbek Edebi Dili)

Kitapta Ali Şîr Nevaî bibliografyası, Özbek edebiyatı ve Özbek edebiyatına kattığı katkı hakkında söz edinmiş.

Murodov, M. (1972), *Nevaîshunoslar Jasorati*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Nevaî Öğrencilerinin Cesareti)

Kitapta evraklar dili, Nevaî izinden gidenler, yayınlanmayan kitaplardan oluşmuş.

Mallayev, M. (1973), *Nevaî İjodiyotining Xalqchil Negizi*, Taşkent: Öqituvchi yayınevi. (Neva'nın Yaratıcılığının Halk Temeli)

Kitapta insan, halk ve halklar arasındaki ilişkiler ve arkadaşlıklar, halk olabilmek kuralları, Nevaî'nin fikri, halk geleneği, Nevaî ve halk sanatına yer verilmiştir.

Hayitmetov, A. (1974), *Hayret-ül-Ebrar (Yaxshilik Hayrati)*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta Şeyh Nizamiy, Amir Husrav ve Mevlana Nuriddin Abdurahman Jamiy hakkında söz edilmiş. Sonra söz tarifi, söz anlamı, gönül tarifi, ilk hayranlık, ikinci hayranlık, üçüncü hayranlık, sultanlar hakkında, sultan kahrı ve adaleti, disiplinli insanların belirginliği, insanlara ihsan vermek, edepli insanlar, yetinmek, vefa, iki vefalı sevgili, aşk ateşi, gerçekçi olmak, ilm gökyüzünün yıldızları, kalem ve kaleme sahip insanlar, merhametli Eyub ve onun oğlu, İskanderin bu dünyadan gidişi, cehalet içkisi, Huroson hakkında, Bahram ve meyhaneye yer verilmiş.

Mallayev, N. (1974), *Ali Şîr Nevaî va Xalq İjodiyoti*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî ve Halkın Yaratıcılığı)

İlk bölümde halk yazarlarına bakış açısı, halk sanatı ve halk şiiriyetine yer verilmiş. İkinci bölümde Ali Şîr Nevaî ve mifalogiya, iyilik mifi, kötülük mifi, gökyüzü mifi, Ferhat ile Şirin, Leyli ile Mecnun, Seb'a-i Seyyare, Sedd-i İskenderi, Nevaî hikâyelerinden oluşmuş. Üçüncü bölümde halk kitapları yer verilmiş. Dördüncü bölümde kitaplarda ve halk dilinde yazılan yazılarda Ali Şîr Nevaî, hikâye ve fıkralarda Ali Şîr Nevaî, Ali Şîr Nevaî efsanelerinden oluşmuş.

Qayumov, A. (1975), Ferhat ile Şirin, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta Şeyh Nizamiy, Amir Husrav ve Mevlana Nuriddin Abdurahman Jamiy hakkında söz edilmiş. Sonra söz tarifi, söz anlamı, gönül tarifi, ilk hayranlık, ikinci hayranlık, üçüncü hayranlık, sultanlar hakkında, sultan kahrı ve adaleti, disiplinli insanların belirginliği, insanlara ihsan vermek, Hotam Toy hikâyesi, edepli insanlar, yetinmek, vefa, iki vefalı sevgili, aşk ateşi, gerçekçi olmak, ilm gökyüzünün yıldızları, İmom Fahr Roziy ve Sultan Muhammed Harezmsah hakkında, kalem ve kalem sahip insanlar, insanlara bulut gibi yararın dokunması, merhametli Ayub ve onun oğlu, İskanderin bu dünyadan gidişi, cehalet içkisi, Huroson hakkında, Bahram ve meyhaneye yer verilmiş.

Hayitmetov, A. (1975), Ferhat ile Şirin, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta destanın yazılış tarihi, “Ferhat ile Şirin” de Ferhat’ın yeni yüzü, aşk ve sadakat motifi, Nevaî maharetinin güzelliği, Nevaî geleneğinin devam etmesine yer verilmiş.

Umariy, Emin (1975), Leyla ile Mecnun, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta kelime zenginliği, gökyüzünde cihana ışık yayan yıldız, akşam sesi, Kaysın eğitim alması, ilkbahar hizmetçisi her nefes verdiğiinden oluşan rüzgar, Kaysın kazandığı galibiyet, Leyli’nin babası Mecnun’un aşk olduğunu öğrenmesi, Leyli ve Mecnun’un maceralarına yer verilmiş.

Umariy, Emin (1976), Leyla ile Mecnun, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitap “Leyla ile Mecnun” eserden oluşmuş.

Mahsum, İnoyat (1977), Seb'a-i Seyyare, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta 7 gülşen ve 7 saray mimarlığı, ressam Moniy’in padişah Bahram’a Dilaram’ın resmini gösterdiği, Dilaram’ın güzelliği, Bahram’la Dilaram’ın ilk buluşması, Dilaram’ın çalgı çalması ve padişahın o sese meftun olması, Bahram’ın

sarhoş olduğunda Dilaram'ı bağlayıp çöle atması ve sonra pişman olduğu, Bahram'ın vicdan azabı çektiği, Bahram'ı iyileşmesi için 7 kasrın inşa edilmesi, haftanın 7 günü 7 saraya gittiği hakkında söz edinmiş.

Erkinov, Aftondil (1977), *Seb'a-i Seyyare*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi.

Kitap "Seb'a-i Seyyare" eserden oluşmuş.

İvanova, S. N. (1978), *Ali Şîr Nevaî*, Taşkent: Öqituvchi Yayinevi.

Kitap gazel, muhammas, rubai, tuyuk, kıtadan oluşmuş.

Rustamov, Alibek (1979), *Nevâining Badiiy Mahorati*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi. (Nevaî'nin Sanatsal Yeteneği)

Kitabın ilk bölümünde Nevaî'nin yazdığı yazılar ve yazı edebiyatına kattığı katkı, halk yazarları, fıkradan oluşmuş. İkinci bölümde halk geleneği, kafiye ve redif, gazel ve şarkı, gazel yazma geleneğine yer verilmiş. Üçüncü bölümde Nevaî afarizminden oluşmuş.

Hakimov, Muhammadjon (1979), *Ali Şîr Nevaî Lirikasi va Xalq Oğzaki İjodi*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayinevi. (Ali Şir Nevaî Gazelleri ve Halk Eserleri)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin halk yazarlarına bakış açısı, Nevaî lirikasında gazelin önemi, Nevaî lirikasında halk afarizminin yeri ve öneminden oluşmuş. Bu eser ilmi çalışanlar, filoloji bölüm öğrencileri ve başka okuyucular için uygundur.

Mallayev, Natan, Muradovich (1980), *Ali Şîr Nevaî – Lirikasi*, Taşkent: Öqituvchi Yayinevi.

Kitap gazel, muhammas, kıta, rubai, tuyuk, muamma ve sözcüğü yer verilmiş.

Mallayev, N. M. (1980), *Nevaî İjodiyotining Xalqchil Negizi*, Taşkent: Öqituvchi Yayinevi. (Neva'nın Yaratıcılığının Halk Temeli)

Kitapta insan, halk ve halklar arasındaki ilişki, halk ve onun kuralları, Nevaî'nin halkla ilişkisi, hayat ve yaşam, halk geleneği, Nevaî ve halk sanatı, Nevaî gazelleri ve sözcükten oluşmuş.

Ahrorov, Y. A. (1981), *Ali Şîr Nevaî İjodini Örganish Masalalari*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayinevi. (Ali Şir Nevaî'nin eserini inceleme sorunları)

Kitapta V. Abdullayev - Nevaî ve bir devrin iki şairi, S. Mirzayev - Nevaî'nin Samarkant'deki yazıları, B. Valihöcayev - Ali Şîr Nevaî'nin "Hamsa" sının elyazması, N. Şukurov - Nevaî geleneği, R. Orzibekov - Ali Şîr Nevaî'nin lirikaya kattığı katkı, Ş. Şukurov - Ali Şîr Nevaî ve Mirzo Bedil eserlerinde insan anlamı, C. Ahmedcanov - Sadiy ve Nevaî, K. Tohirov - Ali Şîr Nevaî ve XIX yüzyıl hikâyesi, H. Doniyorov - Ali Şîr Nevaî, Özbek dilinin kurucusu, C. Hamdamov - Ali Şîr Nevaî'nin gramere bakış açısından oluşmuş.

Valihojajev, B. (1981), *Nevaî İjodi – İlhom Manbai*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Nevaî'nin yazıcılık kaynağı)

Bu kitapta Özbek ve Tacik edebiyatı, Sadridin Ayniy ve Ali Şîr Nevaî'nin eserleri, Sadridin Ayniy'in Nevaî edebi mirasının tercümelemelerine yer verilmiş.

Sharipov, Sh. (1982), *Ali Şîr Nevaî "Lisânü't-Tayr" Dostonining Genezisi va Ğoyaviy – Badiiy Hususiyatlari*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî'nin Lisânü't-Tayr Destanının Yaratılış ve Sanatsal Özellikleri)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin "Lisânü't-Tayr" eserinin bediyy hususiyeti, özbek edebiyatının kardeş edebiyatıyla ilişkisi, edebiyata kattığı katkısı, Özbek destan yazılarında "Lisânü't-Tayr", Nevaî'nin ondan sonraki edebiyatçılara ve edebiyata kattığı katkı hakkında söz edinmiş.

Hasanova, A. (1983), *Maktabda Ali Şîr Nevaî ning Hayoti va İjodini Örganish*, Taşkent: Öqituvchi Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî'nin Hayatı ve Eserlerinin Okulda İncelenmesi)

Kitapta Ali Şîr Nevaî eserlerini IV – VII sınıflarda öğretilmek, VIII sınıfta Ali Şîr Nevaî hayatı ve eserlerinin öğrenmek, Nevaî lirikasının öğrenmek, "Hamse" eserini öğrenmek, "Ferhat ile Şirin" destanını öğrenmeye yer verilmiştir.

Ğaniyeva, Suyuma (1983), *Mahbûbü'l-Kulûb*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitabın ilk bölümünde adil padişah, İslamiyet bekleri, iyi çalışmayan işçiler, zalim padişahlar, vezirler hakkında, yalancılar, askerler, padişaha iyi görünmeye çalışan insanlar, doktorlar, katiblar, okul ortamı, şarkıcılar, satıcılar, pazarda çalışanlar, çiftçiler hakkında söz edinmiş. İkinci bölümünde tövbe etmek, elinde

olanlarla yetinmek, sabretmek, edep ve aşk hakkında söz edinmiş. Üçüncü bölümde insanlara verilen öğütler ve makalelerden oluşmuş.

Bafoyev, B. (1983), *Nevaî Asarlari Leksikasi*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Nevaî Eserleri Sözlüğü)

Kitabın ilk bölümünde Ali Şîr Nevaî'nin eski Özbek diliyle ilişkisi, şairin Özbek dilindeki eserlerinin leksik yapımı, Ali Şîr Nevaî eserlerinde kişi isimleri, Ali Şîr Nevaî eserlerinde coğrafik adlara yer verilmiş. İkinci bölümde Ali Şîr Nevaî kelimelerinin çok anlamlılığını iyi kullanmak, kelime sinonimi, Ali Şîr Nevaî eserlerinde kelimelerin kullanılışı, Ali Şîr Nevaî'nin sözcüğünün çok anlamlılığı ve bu sözcükleri kullanma tekniğine yer verilmiş.

Sharipov, Sharafiddin (1984), *Ali Şîr Nevaî Lisânü't-Tayr (Kuş Dili)*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta can kuşu, hikâyeler toplamı, Şeyh Nacmiddin Kubra'nın sözlerine, Şeyh Abu Sayid Abdulhayr hikâyesi, Şeyh Abu Turob Nahşabiy hikâyesi, aşk şehri, marifet şehri, hayretler şehri, Hoca Bahovuddin Nakşband hikâyesi, Şeyh Sufyon Savriy'nin sözlerinden oluşmuş.

Ahmedov, B. (1985), *Nevaî Zamondoshlari Hotirasida*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Nevaî'nin Çağdaşları Anısına)

Kitapta Camiyin Nevaî hakkındaki yazılarını B. Ahmedov–“Fotihat ush shabob”, N. Norkulov–“Layli ile Majnun” tercümesinden oluşmuş. Kitabın sonunda lügata yer verilmiş.

Rahimov, J. (1986), “*Hamse*” da *Nevaî Siymosi*, Taşkent: Özbekistan Yayınevi. (Nevaî'nin “Hamse”daki görüntüsü)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin “Hamse” eserinden onun biyografisinden oluşan bilgilere yer verilmiş.

Hayitmetov, A. (1986), *Ali Şîr Nevaî – Hamse*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta “Hayret-ül-Ebrar”, “Ferhat ile Şirin”, “Leyli ile Mecnun”, “Seb'a-i Seyyare”, “Sedd-i İskenderi” yeden oluşmuş. Kitap sonunda izahe yer verilmiş.

Sharipov, Sharafiddin (1987), *Ali Şîr Nevaî – Muammal Asarlar Tôplami* (1 tom), Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayinevi. (Ali Şîr Nevaî 1. cild)

Kitap gazeller, mustazod, muhammas, musaddas, tecribant, kıta, rubai, luğz, muamma, tuyuk, ferdden oluşmuş.

Rahmatullayeva, Maryam (1988), *Ali Şîr Nevaî – Qaro Kôzim*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi. (Ali Şîr Nevaî - Kara Kôzim)

Kitapta gazeller, mustazodlar, muhammesler, musaddes, kıtalar, rubailer, tuyuklardan oluşmuş.

Rahmonov, Vahob (1988), *Ali Şîr Nevaî – Topmadim* (gazeller), Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi. (Ali Şîr Nevaî - Bulamadım)

Kitap gazeller, muhammas, musaddas, musamman, kıtalar, rubailer, çistandan oluşmuş.

Erkinov, Aftondil (1989), *Ali Şîr Nevaî – Ferhat ile Şirin* (nesriy beyan), Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi.

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin "Ferhat ile Şirin" eserinden oluşmuş.

Hayitmetov, Abdulqodir (1989), *Ali Şîr Nevaî – Hayret-ül-Ebrar*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi.

Kitapta Şeyh Nizamiy, Nuriddin Abdurahmoni Camiy, padişah Ğaziy'in kahrı, Hotam Toy'ın hikâyesi, İmam Fahr Roziy, Mevlana Nuriddin Abdurahman Camiy, kelime tarifi, kelime anlamı, gönül tarifi, padişah kahrı ve adaleti, İmam Fahr Raziy ile Sultan Muhammed Harezmsah, merhametli Ayub hakkında söz edilmiş.

Mahsum, İnoyat (1989), *Ali Şîr Nevaî – Ferhat ile Şirin*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayinevi.

Kitapta 7 gül bahçesi ve 7 saray, Bahram ve Dilaram'ın ilk buluşması, Bahramın aşk olduktan sonra neler yaşadığı anlatılmış.

Erkinov, Aftondil (1990), *Ali Şîr Nevaî – Ferhat ile Şirin*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayinevi.

Kitapta Hazret Şeyhul – İslam Mevlana Nuriddin Abdurahman Camiy sözlerine, Ferhad'ın dünyaya gelişi, Ferhad'ın çocukluğu, eğitim yılları, Ferhad'ın hasta olması, sarayların inşa edilmesi, 4 mevsimde 4 sarayda verilen bayramlar,

Ferhad'ın gördüğü hazine, Ferhad aynaya bakıp Şirin'in görmesi, Ferhad'ın Ermenistan'a gitmesi, orda çalışması, Şirin ve Mihribanu'nun Ferhad'ı görmeye gitmesi, Ferhad ve Şirin'in aşkı, Ferhad Mihribanu'nun sarayına gitmesi, Şirin'in Ferhad'a yazdığı mektup, Ferhad'ın vefatı, Hisrav ve Mihribanu'nun barışması, Şeriya'nın Şirin'e evlenme niyeti, Mihribanu'nun ölümü, sözcük ve izaha, resm izahlarından oluşmuş.

Rahmonov, Vahob (1990), *Ali Şîr Nevaî – Leyla ile Mecnun*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitap gazallerden oluşmuş.

Örinboyev, A. (1990), *Nevaî Zamondoshlari Maktublarida*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Nevaî Çağdaşlarının Mektuplarında)

Kitap Nevaî'nin yazışmalarından oluşmuş. Hoca Ubaydullah Ahrar mektubi, Muhammad İbn Aminuddin, Mir Abdulavval Nişopuriy, Mevlana Hoca Ali, Mevlana Kasım, Muhammad Tabotkoniy, Hoca Muhammad Yehya, Hoca Muhammed Abdullah'la yazışmalarına, Ali Şîr Nevaî hayatına ait iki belgeden oluşmuş.

Kudratullayev, Hasan (1991), *Nevaîning Adabiy – Estetik Olami*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Nevaî'nin Edebî-Estetik Dünyası)

Kitapta Nevaî'nin kelimeleri güzel kullandığı, Ali Şîr Nevaî becerikleri, şiiri sanat ve maharet meselesi, mahirlik mizanı, Ali Şîr Nevaî'nin çalışanlara bakış açısı, Nevaî'nin küçüklere ve büyüklere gösterdiği saygıdan oluşmuş.

Vohidov, Rahim (1991), *Nevaîning Nomi Barhayot*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Neva'nın Adı Barhayot)

Kitapta milliyetçi Ferhat için dikilmiş heykel, Nevaî'nin ruhu her zaman bizimle, hayatın anlamı, iyilik – söz güzelliği, aşk duygusu olmazsa iki cihanda olmasın, bu meydanda yaşamak kolay değil, söz büyük bir zenginlikten oluşmuş.

Mahsum, İnoyat (1991), *Ali Şîr Nevaî – Seb'a-i Seyyare*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitap “Seb'a-i Seyyare” eserinden oluşmuş.

Muhammad Ali (1991), *Ali Şîr Nevaî – Baqo Guli*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî – Sabah Acılan Gül)

Kitapta Özbek dilinde yazılan gazeller, Rus dilinde yazılan gazeller, Ukrain dilinde yazılan gazeller, Belarus dilinde yazılan gazeller, Kazak dilinde yazılan gazeller, Azerbaycan dilinde yazılan gazeller, Kırgız dilinde yazılan gazeller, Tacik dilinde yazılan gazeller, Türkmen dilinde yazılan gazeller, Tatar dilinde yazılan gazeller, Çuvaş dilinde yazılan gazeller, Karakalpak dilinde yazılan gazeller, Kırım tatar dilinde yazılan gazeller, Uygur dilinde yazılan gazellerden oluşmuş.

Kayumov, Aziz (1991), *Ali Şîr Nevaî – Uluğ Shoir Hayoti va İjodi Töğrisida Lavhalar*, Taşkent: Kamalak Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî - Büyük şairin hayatını ve eserlerini konu alan filmler)

Kitapta Nevaî söhbetleri, Hasan Ardaşer, Pehlevan, Kemal Turbatiy, Samarkant, Hocibek Vafoiy, Huseyin Baykara sultaneti, sevgi ve iyilik setrleri, devanı Faniy, Abdurahman Camiy, Hamsa, Nevaî'nin tarih kitabine yer verilmiş.

Rahmonov, Nodir (1991), *Ali Şîr Nevaî – Lisânü't-Tayr* (nesriy beyanı), Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi.

Kitapta “Lisânü't-Tayr” orijinel metni, “Lisânü't-Tayr” (Kuş Dili)’ın nesriy beyanı, izah ve lügata yer verilmiş.

Hakimov, M. (1991), *Ali Şîr Nevaî Asarlarini Köchirgan Hattotlar*, Taşkent: Özbekistan SSR Fan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî eserlerinin Hattot Nüshaları)

Risalede XV yüzyılın ikinci yarısı ve XX yüzyıla kadar Nevaî eserlerinin yazan hattatlar hakkında bilgi verilmiş. Bu bilgiler Nevaî eserlerinin elyazmaları incelenmiş, öğrenilmiş ve yazıldığı hakkında söz edilmiş.

Askarova, Munavvara, Azimbayevna (1991), *Nevaî va Hozirgi Zamon*, Taşkent: Özbekistan Bilin Yayınevi. (Antik ve Şimdiki Zaman)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin hayatı, şairin yazdığı eserler üzerinde yapılmış çalışmalar hakkında söz edinmiş.

Kadirov, A. (1991), *Nevaî va Tibbiyot*, Taşkent: İbn Sina Yayınevi. (Nevaî ve Tıp)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin tıp hakkında yazdığı yazılardan oluşmuş.

Abduazizov, Abduzuhur, Abdumajidovich (1991), *Ali Şîr Nevaî Merosining Horijiy Ellarda Örganilishi*, Taşkent: Özbekistan Bilin Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî'nin Yabancı Ülkelerdeki Mirasının İncelenmesi)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin yurt dışında öğrenildiği hakkında bilgi verilmiş.

Mallayev, N. (1992), *Ali Şîr Nevaî – Lirik*, Taşkent: Öqituvchi Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî sözleri)

Kitap gazeller, muhammas, kıtalar, rubailer, tuyuklar, fardler, muamma ve lügat ve izahtan oluşmuş.

Hayitmetov, A. (1992), *Ali Şîr Nevaî Mukammal Asarlar Töplami (3 tom) Hamsa – Seb'a-i Seyyare*, Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 13. cild)

Kitapta “Seb'a-i Seyyare”, söz tarifi, kelime nesri, Nuriddin Abdurehman Camiy, padişah Huseyin Bahadırhan, şah Behram hakkında söz edinmiş. Kitap sonunda şerh ve izahtan oluşmuş.

Hasanov, Botirbek (1993), *Nevaî Asarlari Uchun Qisqacha Luğat*, Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Nevaî'nin Eserlerinin Kısa Bir Sözlüğü)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin en çok kullanıldığı ve anlaşılması zor olan kelimelere yer verilmiş. Sözcükte Arapça ve Farsça kelimeler çok olduğu için, Arapça – Özbekçe, Farsça – Özbekçe sözcük olarak da kullanılıyor.

Hasan, Botirbek (1993), *Sirojul – Muslimiyn*, Taşkent, Taşkent: Miras Nur Yayınevi.

Kitapta İslam ışığından gönül aydınlaşır, Sirojul – Muslimiyn, Munavvar Kariy Abduraşidov hakkında bilgi, Havojı Deniya ve izaha yer verilmiş.

Akbarova, M. (1993), *Ali Şîr Nevaî Ğazallarida Qofiya*, Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî'nin Gazellerinde Kafiye)

Kitapta Ali Şîr Nevaî gazelleri ve gazellerine yazılmış kafiye oluşmuş.

Sirojiddinov, Shuhrat (1996), *Nevaî Navosidan Bahra Olib*, Samerkand: Zarafshan Yayınevi. (Nevaî Nevasından Yararlanın)

Kitapta Nevaî'nin duası, bilgi insanların grubu, Nevaî'nin Kattakorğan şehrindeki katıbları, öğretmenin izinden ve sonuçtan oluşmuş.

Sirojiddinov, Shuhrat (1996), *Nevaî Zamondoshlari Etirofida*, Samerkand: Zarafshan Yayınevi. (Nevaî'nin Çağdaşlarının İtiraflarında)

Kitapta Camiy ve Nevaî, Abdullah Hotifiy, Kamaliddin Husayin Koşifiy, Atoullah Asiliy, Atoullah Mahmud Huseyniy, Şemsiddin Muhammed Badahşiy, Huseyin İbn Muhammed Al – Huseyniy, Muhammed Ahliy Şiraziyy, Kemaliddin Binaiy, Ğiyasiddin Hondamir yazılarından oluşmuş.

Sirojiddinov, Shuhrat (1997), *XV – XVI Asrlar Tarihiy va Tazkira – Esdalik Asarlarida Ali Şîr Nevaî Hayoti va Faoliyati Talqini*, Samerkand: Zarafshan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî'nin Hayatı ve Faaliyetlerinin XV-XVI. Yüzyıl Tarihi ve Tezkire - Hatıra Eserlerinde Tefsiri)

Tarihi eserlerde Ali Şîr Nevaî hayatı ve eserleri, Nevaî adının ilk geçtiği eser, Mirhond, Hondamir ve Nevaî, Tezkire ve hatıra kitablarında Ali Şîr Nevaî, Ali Şîr Nevaî hakkında, Nevaî tezkiraları, tezkirelerde Nevaî anınmasından oluşmuş.

Sharipov, Sharofiddin (1998), *Lisânü't-Tayr Haqiqati*, Taşkent: Maneviyat Yayınevi. (Lisânü't-Tayr)

Kitap “Lisânü't-Tayr” eserinden oluşmuş.

Ğaniyeva, Suyuma (1999), *Ali Şîr Nevaî Mukammal Asarlar Töplami (15 tom), Halat-ı Pehlevan Muhammed, Nazmu'l-Cevâhir, Halat-ı Seyyid Hasan Erdeşir Big, Nazmu'l-Cevâhir*, Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî Mükemmel Eserler Külliyyatı 15 cilt)

Kitap Halat-ı Pehlevan Muhammed, Nazmu'l-Cevâhir, Halat-ı Seyyid Hasan Erdeşir Big, Nazmu'l-Cevâhir izah ve tercümelere oluşmuş.

Mirzaahmedova, M. (2000), *Ali Şîr Nevaî Mukammal Asarlar Töplami (16 tom) Muhâkemetü'l-Lûgateyn, Mîzânü'l-Evzân, Târîh-i Mülûk-i Acem, Sirâcü'l-Müslimîn*, Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî Mükemmel Eserler Külliyyatı 16 cilt)

Kitap Muhâkemetü'l-Lûgateyn, Mîzânü'l-Evzân, Târîh-i Mülûk-i Acem, Sirâcü'l-Müslimîn, izah ve lügattan oluşmuş.

Tursunov, Yusuf (2001), *Munshaot* (mektublar), Taşkent: Meneviyet Yayınevi. (Münşaat)

Elinize alıp okumaya başlarsanız, kitapların hazinesinde bir mücevher diyebilirsiniz. Şaşırtıcı bir şekilde, günümüzde bilim o kadar gelişmiş ki, insanlar birbirlerine mektup yazmıyorlar. Eski zamanlarda insanlar bir birine, özellikle Doğu alimleri mektuplar yazmışlardır. Ali Şîr Nevaî'nin muşaat adlı kitapları, kanaatimizin delilidir. Bir kitaptaki tek bir harf, yalnızca bir mesaj ifadesi değil, edebiyatın yüce bir örneğidir. Bu mektuplar, güzel doğanın incelikli tasvirinin yanı sıra sosyo-politik meseleleri, tarihi ve toplum sorunlarını yansıtır. Türk halklarının edebiyatları arasında ilk mükemmel örnek olarak kabul edilen bu mektup, modern edebiyat dilinde orijinal haliyle değil, ilahi bir ifade şeklinde velilere atıfta bulunur. Elbette her şeyin özü iyidir, özü daha tatlıdır. Ancak bu, mektupların içeriğinin anlaşılmasını kolaylaştırmak için devlet adamlarından Yusuf Tursunov tarafından yapılmıştır. Ali Şîr Nevaî'nin çeşitli destanları üzerine mensur şerhlerin yayınlandığı bilinmektedir. Munşaat açıklaması bu çabaların bir devamı olarak ortaya çıktı.

Favvorova, Ziyoda (2001), *Nevaîning Hamd va Nat Ğazallari*, Taşkent: Meneviyet Yayınevi. (Nevaî'nin Hamd Gazelleri)

Ali Şîr Nevaî'nin 2.600 tan Özbek dilinde yazılmış gazeli var. Gazellerin içeriliği bir birinden farklı. Şimdiye kadar şair çoğunlukla romantik, aşk hakkında yazmış. Şura döneminde onun hamd ve nat gazelleri varlığından söz edilmemiş, yada hiç çalışılmamıştır. Ancak, devonlardaki hemen hemen hamd yada nat ile başlar. Peki, hamd ve nat nedir? Şair neden onları diğer gazel türlerinin önüne koymuştur? Hamd ve nat'ın özellikleri nelerdir? Bu kitapta bu soruların cevabını bulabilirsiniz. Kitabın ilk bölümünde hamd gazellerine yer verilmiş. İkinci bölümünde nat gazelleri hakkında bilgi verilmiş. Üçüncü bölümünde hamd ve nat gazelleri hakkında söz edinmiş. Sonuç kısmından sonra “Hazâinü'l Maânî” deki hamd gazellerine, “Hazâinü'l Maânî” deki nat gazellerine yer verilmiş.

Hakkul, İbrahim (2001), *Nevaîning İjod Olami* (makaleler toplama), Taşkent: Fan Yayınevi. (Nevaî'nin Yaratıcılık Dünyası)

Bu kitab, Ali Şîr Nevaî'nin eserleri üzerine yapılan araştırmalardan oluşmaktadır. Makaleleri, Ali Şîr Nevaî'nin bağımsızlıktan bu yana büyük ölçüde keşfedilmemiş veya keşfedilmemiş edebi mirasına ilişkin konuları ele almaktadır. Bu nedenle kitapta yer alan Ali Şîr Nevaî'nin şiirinin sanatı, üslubu, simgeleri ve büyük sanatçının nesirlerine ayrılmış ve diğer konulardaki makaleler ilgili.

İ. Hakkul: tasavvuf ve Nevai şiiri hakkında, N. Kâmilov: tefekkür hakkında, A. Hayitmetov: “Hayret-ül-Ebrar” da uslub renga rengliği, Y. İşakov: Ali Şır Nevaî lirikasi, S. Ğaniyeva: Ali Şır Nevaî ve Temuriyeler Őehzadeleri , A. Katumov: “Sedd-i İşkenderi” destani hakkında, A. Abduĝafurov: “Hazâinü'l Maânî” in ieriliĝine girmeyen gazeller hakkında, E. Oilov: kâmil insanın iki yolu, N. Bozorova: gönül sanatı hakkındaki makalelere yer verilmiş.

Ali Şır Nevaî ning İjodiy Merosi va Uning Jahonshumul Ahamiyati (2001), Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Ali Şır Nevaî 'nın Yaratıcı Mirası ve Küresel Önemi)

Kitapta A. Hayitmetov'un Ali Şır Nevaî esrleri ve cihan edebiyatı, B. Velihocayev'in Ali Şır Nevaî “Hamsa”sının doĝu edebiyatına etkisi, A. Abruĝafurov'un Nevaî kıtaları: gaye ve ieriliĝi, İ. Hakkul'un Nevaî Őiiriyetinde kâmil insan konusu, Y. İşokov'un Nevaî ve nasip sorunu, E. Oilov'un gösteriş ve anlam uyumu, K. Ergaşev'in devr ve uslub, S. Salahiy, Ali Şır Nevaî gazellerinin manevi hissi, S. Ğaniyeva Nevaî nesrinin canr hususiyeti, N. Ramazanov'un Nevaî lirikasında fakir tipler, N. Komilov'un Ali Şır Nevaî ve doĝu edebiyati, E. Őodiyev'in Nevaî v fars – tacik edebiyati, F. Abdurahmanov'un Ali Şır Nevaî dili hakkında, M. Kadirov'un Nevai devrindeki gösteriler, R. Barakayev'in ahlak ve terbiye, A. Örinboyev'in Hoca Ubaydulla Ahrar ve Abdurahman Camiy'in Ali Şır Nevaî'ya yolladıĝı imza, R. Mukminova Ali Şır Nevaî 'ın milliyetiliĝi hakkında, H. Alikulov'un Arastu ve Nevaî, S. Alimov'un Ali Şır Nevaî – milli mefkûre esesisi, H. Abdullayev'in hoca Ebdulfefa Harezmiy ve Ali Şır Nevaî, M. Corayev'in Ali Şır Nevaî eserleri ve “Avesto” mifalojisi, C. Naĝiyeva'nın Nevaî'nin “Tuhfat ul – aftar” kasidesinden bazı notlar, G. Abdullayeva'nın Ali Şır Nevaî destanlarında insaniy gayeler, T. Ğafurbekov'un Nevaî'nin musikiyle ilgisi, R. Abdullayev'in Nevaî ve Özbek musikisinden oluşmuş.

Suleyman, Hamid (2002), *Ali Şır Nevaî, Mukammal Asarlar Töplami (19 tom)*, Taşkent: Özbekistan Fan Yayınevi. (Ali Şır Nevaî 19 cild)

Kitap gazel ve izahtan oluşmaktadır.

Baykabilov, Barot (2003), *Nevaîning Vatani*, Taşkent: Sharq Yayınevi. (Nevaî'nin memleketi)

Özbekistan Cumhuriyeti Ali Şîr Nevaî Devlet Ödülü sahibi Özbekistan halk şairi, halk figürü, yayıncı Barot Boykobilov, bağımsızlığından bu yana bir süre gazetelerde makale yayınladı. Sevgili şairimiz bu yazıları “Navoi Vatani” başlığı altında derleyip kitaplaştırmıştır. Özgürlük ve maneviyatı konu alan bu yazıların tamamı, halkın endişesi ile kaleme alınmış, vatanın ve milletin kalkınması, bağımsızlık, sorumluluk, maneviyat ve aydınlanma, milli gurur ve milli gurur konularına odaklanmıştır. Birinci bölümde vatan ve millet, ikinci bölümde hürriyet ve ruhiyet, üçüncü bölümde büyük ve tarihi siymalar, dördüncü bölümde konuşmalar, beşinci bölümde “Hamse” ya yer verilmiştir.

Kayumov, Aziz (2004), *Vafo Qilsang (gazeller)*, Taşkent: Ğafur Ğulam Yayınevi. (Eğer sadıksan)

Nevai'nin şiirleri insan kalbinin en hassas duygularını yüceltiyor. Şairin bağlantı kahramanı, zengin bir manevi dünyaya sahip çok yönlü bir adamdır. Onun heyecanları, aşkta ıstırap çekme ve acısı aşık için gerçek bir acıdır. Bu kitapta Ali Şîr Nevaî'nin üç divanından toplanan gazeller, insanların manevi dünyasını zenginleştirir, hayal gücüne karşı tutumunu geliştirmeye hizmet eder. Ali Şîr Nevaî tarafından bestelenen bazı divanların örneklerini içermektedir. Bu örnekler şiirlerin son harfine göre alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Böylece bu yayın, Ali Şîr Nevaî'nin lirik şiirleri hakkında genel bilgi vermekte.

Seyfullah, Sayfiddin (2005), *Sittai Zaruriya (önemli altı kaside)*, Taşkent: Özbekistan Cumhuriyeti İlimler Akademisi Dil ve Edebiyat Enstitüsü Bilim Kurulu Yayınevi.

Elinizdeki şiirler ilk olarak 20 yıllık Nevai tam eserler koleksiyonunun 20. yılında orijinal Farsça metinlerinde yayınlandı. Özbek okuyuculara Nevai'nin Farsça mirası ve tercümesini tanıtmak ve bu şiirleri halka ulaştırmak için bu çalışmayı yaptılar. Nevai'nin eserlerinin okuyucusuna sunulan bu şiirler ilk kez ayrı bir kitapta yayınlanıyor.

Ochilov, Ergash (2006), *Hikmatlar*, Taşkent: Sharq Yayınevi. (Atasözler)

Ali Şîr Nevaî'nin hikmetlerine ilgi her zaman yüksek olmuştur. Çünkü şairin yaratıcılığı eşsiz bir bilgelik bahçesidir, herhangi bir sorunun cevabını arar ve ona sorarsanız, ruhsal durumunuza uygun bir hikmet bulacaksınız ve amacınıza ulaşacaksınız. Şairin mısralarının gizli anlamlarını her yaştan ve her kategoriden geniş

bir okuyucu kitlesine ulaştırmayı amaçlayan bu yayının, okurlara sanatsal ve estetik bir zevk vereceğine, onlara manevi ve manevi açıdan hizmet edeceğine inanıyoruz.

Yazar, öncelikle derin bir ilmi, geniş bir bakış açısı ve çokça hayat tecrübesine sahip olan ve düşmanlık, din ve ihanet gibi ezeli ve ebedi kavramların özüne dair derin bir anlayışa sahip olan ve onları tamamen felsefi bir bakış açısıyla analiz edebilecektir. Bu, her yaratıcı insana bahşedilen harika bir statüdür. Ali Şir Nevaî'nin eserleri okulduğunda hayat gibidir. Çünkü o yazmasaydı, hayati bir mesele, insan onuru, erdem, kusur diye bir şey yoktur. Şairin bilgeliği ne zaman ne de topraktır. ne dini ne de sosyal sistem açısından sınırlı değildir.

Nevai, evrenin ve insanın doğası hakkında çok endişeliydi, yaşam ve ölümün nedenleri üzerinde düşündü, bir ömür boyu insan yaşamının amacı ve anlamı hakkında düşündü ve doğanın ve toplumun gizemlerini kendi başına çözmeye çalıştı. Derin bilgisi, geniş bakış açısı, büyük yaşam tecrübesi, yüksek fikirlilik ve şiirsel düşünce keskinliği, kulağa bilgelik gibi gelen felsefi sonuçlarına yansır. Meselâ şair, kâinatın yaratılışını uzun yıllar müşahede ederek dünyada boş yere yaratılmamıştır.

Zaripov, Botir (2007), *Ali Şir Nevaî asar yozilgan tilining zonimlar (Zonimlar ve onların bediî sanatların oluşumundeki iştiraki)*, Taşkent: Fan Yayınevi. (Eserin yazıldığı dilin müellifi Ali Şir Nevaî'dir)

Kitapta tajnis sanatı, dönüş sanatı, taşbîh sanatı, tanosub sanatı, ruju sanatı, takrir sanatı, tarsı sanatı, intok sanatı, tadid sanatı, nido sanatı, kitobat sanatı vs. hakkında bilgi verilmiş.

Hojiahmedov, Anvar (2008), *Leyli ile Mecnun (destanın kısaltması)*, Taşkent: Yangi Yuz Yil Avlodi Yayınevi.

Elinizdeki kitap, hikâyenin içeriği ve sanatsal değeri ile tanışmanıza yardımcı olacak eserin özlü bir nesridir. Ali Şir Nevaî'nin eserinin tüm olaylarını, kahramanların içsel duygularını, doğanın verdiği zararın açıklamasını içerir. Bu kitap, Ali Şir Nevaî'nin Hamsa'sının özlü bir nesir ifadesi oluşturmaya yönelik bir deneydir ve bazı eksikliklerin olması doğaldır. Okuyucuların fikirleriyle bir sonraki baskıyı geliştirmeye yardımcı olacağını umuyoruz.

Hojiahmedov, Anvar (2008), *Ferhat ile Şirin (destanın nesri beyanı)*, Taşkent: Yangi Yuz Yil Avlodi Yayınevi.

Bu kitab, Ali Şîr Nevaî'nin kısa düzyazı metnidir. Kitab okul, kolej ve lise öğrencileri ve Ali Şîr Nevaî sanatının hayranları için tasarlanmıştır. Ali Şîr Nevaî Hazretlerinin bu eşsiz eseri, beş asırdır sadece âlimlerimiz arasında değil, bütün Türk halkları arasında çokça okunmuş ve asil insani vasıflar ruhunda nesiller yetiştirmiştir. İçinde bulunduğumuz bağımsızlık döneminde eser, hümanizm, çalışkanlık, halklar arası dostluğun millileştirilmesi, saf ve samimi sevgiyi onurlandırma gibi insani fikirleri nedeniyle daha da önemli hale gelmiştir. Bu eseri baştan sona okumak, onun yüksek ideallerini ve belagatini tatmak ülkemizin her vatandaşının görevidir. Çünkü büyük yaratıcılarımızın pahası biçilmez eserleri, halkımızın büyük tarihini, bilimini ve sanatını derinlemesine anlamamızda temel faktörlerden biridir. “Ferhot ve Şirin” hikâyeleri şimdiye kadar birkaç kez yayınlandı ve onun nesir anlatımı oluşturuldu. Esar sürekli okullarda, kolejlerde ve üniversitelerde okutulur. Ancak, insanımız bu güzel kitabın içeriğine hakim olduğu sürece, bunu yapmanın en iyi yolu, şiirin içeriğini analiz etmeden her bir ayetin içeriğini okumaktır.

Hojiahmedov, Anvar (2009), Seb'a-i Seyyare (destanının nesri beyanı), Taşkent. Yangi Yuz Yil Avlodi Yayınevi.

Alişer Nevoi'nin, “Hamse”nin dördüncü destanı “Seb'a-i Seyyare”ı yazmaya başladı. Nizami ve Hisrav Dehlavi geleneklerini sürdürdü. İran krallarından Bahrom binni Yezdijurdin, hayatına ve eserine değinmeyi gerekli bulmuştur. Acemi ülkenin tarihine adanan tüm eserlerde, bu hükümdarın tahta çıkışıyla ilgili dikkat çekici olaylar, adil politikası, ilginç yaşam tarzı, avcılık tutkusu, müzisyen ve şarkıcılar hakkında süz edecek.

Ali Şîr Nevaî'nin destanının giriş bölümleri Doğu edebiyatı geleneğine uygun olarak Allah'a hamd ve dua, Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'in dua ve kıraatleri (Bölüm I-IV), kelime tanımı (Bölüm V), Nizami, Hisrav Dehlavi, Camilere övgü (Bölüm VI-VII), Yaratılış Tarihi (Bölüm VIII), Sultan Hüseyin ve Kraliçe'ye övgü (Bölüm IX-X), Kral Bahrom'un tasviri ve olaylarla ilgili bölümler çalışmanın XII bölümünde başlar.

Hojiahmedov, Anvar (2009), Hayret-ül-Ebrar (destanının nesri beyanı), Taşkent. Yangi Yuz Yil Avlodi Yayınevi.

Kitabın içeriliğinde “Hayret-ül-Ebrar” hakkındaki ilk makale, inanç hakkında, Şeyx Bayazid'in hikâyesi. İkinci makale İslami bölümde İbrahim Adham hikâyesi.

Üçüncü makale kral Huseyn Boykaro'nun hikâyesi. Dördüncü makale Hoca Abdülaziz Ansari'nin hikâyesi. Beşinci makale Holami Toyi hikâyesi. Altıncı makalede görgü kuralları hakkında, Nuşiravon'un mahcup olduğu bağlantısıyla ilgili hikâyesi. Yedinci makale iki arkadaşın hikâyesi. Sekizinci makale vefa hakkında. Dokuzuncu makale aşk ateşi hakkında. Onuncu makale gerçekleri söylemek hakkında, yalancı Durroj'un hikâyesi. Onbirinci makale ilm ve bilim adamları hakkında, İmam Fahriddin ve Harezmi Kralı hikâyesi. On ikinci makale kalemler ve mektup arkadaşlığı hakkında, Yoqul'un hikâyesi. On üçüncü makale Eyüp ve hırsızın cesaret hakkındaki hikâyesi, İskender'in hikâyesi. On beşinci makale öfke hakkında. On altıncı makale övünen insanlar hakkında. On yedinci makale bahar gençliği hakkında. On sekizinci makale gökyüzü hakkında, Çinli bir güzel hakkında hikâye. Ondokuzuncu makale Horasan açıklaması. Yirminci makale Sultan Badiuzzamona nasihal, bir köle hikâyesine yer verilmiş.

Hojiahmedov, Anvar (2010), *Hamse (Hamsa'nın 525 yılına adanmış)*, Taşkent : Yangi Yuz Yil Avlodi Yayınevi.

Bu kitapta Ali Şîr Nevaî, Hamse'sindeki tüm destanların içeriğini anlatıyor, şairin anlattığı çeşitli olayları yansıtıyor, sadece giriş bölümleri anlatılıyor, monologlar biraz kısaltılıyor. Bu Ali Şîr Nevaî'nin nesir yorumunu okumanın, Türk şairimiz Hamsa'sının manzum destanlarını anlamanıza yardımcı olacak.

On beşinci yüzyılın çok şair Hamsa'yı taklit etmeye çalışsa da, birçoğu bir veya daha fazla eser yaratmayı başardı. Örneğin Mevlana Eşref, Mevlana Abdullah, Kotibiy Nizamiy destanına cevaplar yazdı, Hoca Hasan Hızırşah "Leyli ile Mecnun" destanına benzer destanlar yazdı. Ancak sadece iki büyük şair: Abdurahmon Jami ve Ali Şîr Nevaî eksiksiz bir "Hamse" yazmayı başardı.

İzzat, Sulton (2010), *Nevâining Qalb Daftari*, Taşkent. Ğafur Ğulom Yayınevi. (Nevaî'nin Gönül Defteri)

Kitapın ilk bölümünde Ali Şîr Nevaî'nin vatanı, Hirat, Nevaî'nin ailesi, Samerkant ve başka iller, bilim insanının uyanması, gerçek okul, okumak v yazmak, 4 yeni arkadaş, meşhur okuldan oluşmuş. İkinci bölümde hem öğrenci hem öğretmen, Abduseid ve Huseyin Baykara, ilk divan, Huseyin Baykara ve Nevaî, yeni Hirat'a yer verilmiş. Üçüncü bölümde Nevaî inşaat ediyor, Nevaî evinde, yeni edebi muhit, Büyük

hamsanın yazılışı ve son bölümde saraydan uzakta, yeni esrlerin yazılması, Astrobot, yeni bir kahramanlık, son anlardan oluşmuş.

Hakkul, İbrahim (2011), *Nevaîning İjod Olami* (ikinci kitab), Taşkent. Fan Yayınevi. (Nevaî'nin Yaratılış Dünyası)

Bu eser, halkımızın büyük oğlu - entelektüel şair, eşsiz bilim adamı ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî üzerine yapılan araştırmalardan oluşmaktadır. Makaleleri, Navoi'nin şiirsel mirasının yeterince incelenmemiş veya ancak daha sonra çalışılabilecek konularını tartışıyor. Bu yüzden bu eseri ilgiyle okuyorlar ve okuyucuyu Ali Şîr Nevaî'nin çalışmalarının bilimsel yeniliğiyle tanıştırlıyorlar. Esar edebiyat bilginleri, yüksek öğretim kurumlarında filoloji okuyan öğrenciler, ortaokul edebiyat öğretmenleri ve genel olarak Ali Şîr Nevaî hanlar için tasarlanmıştır.

Ali Şîr Nevaî, Özbek halkının büyük bir şairi ve dünya edebiyatının gelişimine değerli katkılarda bulunmuş yetenekli bir sanatçısıdır. Ülkemizin bağımsızlığının kazanılması Ali Şîr Nevaî'nin çalışmalarının araştırılmasına ve yaygınlaştırılmasına, devlet statüsü seviyesine yükselmiştir. Özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Karimov'un dediği gibi: "Dünya edebiyat tarihinde, insan kalbinin sevinçlerini ve acılarını, nezaketini ve hayatın anlamını Nevoi derinden ifade eden bir şair".

Bu nedenle, Ali Şîr Nevaî'nin eserlerinin incelenmesi ve yayınlanmasında sonraki on yıl büyük şairin doğumunun 560. ila 570. yıldönümü arasındaki bir dönem yeni sonuçlar açısından zengindi. En önemlisi ve sevindirici olan şey, sevgili ülkemizin bağımsızlığının yirminci yıl dönümü arifesinde, Ali Şîr Nevaî'nin on ciltlik eserinin halkımıza sunulmuş olmasıdır. Bu koleksiyonun 1. kitabı 2001 yılında büyük şairin doğumunun 560. yıl dönümü münasebetiyle yayınlandı. On yıl sonra, şairin 570. yıldönümüne adanmış koleksiyonun ikinci kitabının yayınlanmasına karar verildi.

Mahmud, Muhammedjan (2011), *Yana Nevaîni Öqib*, Taşkent: Ğafur Ğulom Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî'nin okuyarak)

Kitapta Sultanmurod alım, tutkulu sevgili, en zor ve ilginç mesele, kutsal devlet ve toplum, sevgili merhametli Allah ve mezhep halkı, arkeklerin vefası, çocukların millete tutkusu, aşk şarkıları, gerçekleşen ve gerçekleşmeyen hayaller, sözcük ve izahlara yer verilmiş.

Kayumov, Aziz (2011), *Ali Şîr Nevaî*, Taşkent: Özbekistan Yayınevi.

Özbek edebiyatının kurucusu büyük şair Ali Şîr Nevaî'nin eserlerine ithafen birçok eser kaleme almıştır. Kitab geniş bir okuyucu kitlesine yöneliktir.

1967 yılında Ali Şîr Nevaî'nin 525. yıldönümüne yaygın olarak nişanlandı. Ali Şîr Nevaî'nin Özbekistan'daki çalışmalarının artan bilimsel potansiyeli, düzenlenen büyük çalışmalarının sayısı arttı. Aynı zamanda, Mockba'daki Dünya Edebiyatı Enstitüsü'ne Nevaî'te adanmış bir bilimsel konferans düzenlendi. Mockba ve Özbekistan'dan bilim adamları konferanslar verdi. Ali Şîr Nevaî'nin eserleri defalarca Özbekistan'da yayınlandı. 1991 yılında Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te Navoi'nin yeni (ikinci) heykeli dikildi. Burası artık Özbekistan'ın tüm halkı ve misafirleri için bir hac yeri haline geldi. Tüm yaratıcılığını halk arasında iyiliğin yayılmasına adayan, hayatını vatana adayan büyük şair Ali Şîr Nevaî'nin adı yüzyıllardır insanların gönlünde yaşamış ve sonsuza kadar milletin kalbinde yaşayacaktır.

Hakkul, İbrahim (2011), *Nevaîga Qaytish*, Taşkent: Fan Yayınevi. (Nevaî'e dönmek)

Bu kitab Ali Şîr Nevaî'nin doğum günün beş yüz yirmi beş yıl dönemi için yayınlandı. Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin fotoğrafı, tanıtımı, Halid Resul hakkında bilgi, Ğafur Ğulamın Ali Şîr Nevaî mezarı üzerinde sabah ve akşamın buluşması hakkında, Aybek'in Ali Şîr Nevaî eseri, Şeyhzoda Ali Şîr Nevaî hakkında, Mirtemirin kuş dili, bahşı(turkucu) ne dedi, yalı yalı. (Ali Şîr Nevaî'ye benzetme), Sabir Ebdulla öğretmen Ali Şîr Nevaî, Habibiy Ali Şîr Nevaî'nin sözcüğü, Mamaresul Boboyev zincirdeki aslan, Kuddus Muhammadiy büyük atamız, Sayor Ali Şîr Nevaî ve Raynis, Yusuf Şomansur'un Ali Şîr Nevaî ve Mayakovskiy, Barot Boykobulov'un Registan'deki evler, Ali Şîr Nevaî bahçesi vs yer verilmiştir.

Ochilov, Ergash (2011), *İshq Tilsimi*, Taşkent: Özbekistan Yayınevi. (Aşk büyüü)

Kitap içeriliğinde Ergaş Oçilovun sıralanmış satırlarına, şarkılara, munocata, kadeh, nevruz, önkilerine benzemes, görmedim, gül bahçecanım benim,si, bulamadım, on sekiz yaşındaydı, nakış, gül dağıtan sevgili, ayrılık, aşk, gelme sevgilim, Dugohi Huseyin IV, sevdiğime söyle, Abdurahmanbegi III, aşk dağı, Bayot III, beni sevmeyen sevgili, uzaklarda, ilkbahar, canım benim, Çorgoh III, nesri Çorgoh, istedim, Koçaboğı II, ey melek, iyilik, benim mutluluğum, Yusuf şarkısı vs yer verilmiş.

Tohliyev, Bokijon (2011), *Mohiyat va Anglash Ziyosi*, Taşkent: Fan Yayınevi. (Mahiyet ve Anlayış Zekası)

Bu eserde Nevai'nin hayatı, eserleri ve eserlerin analizi, serlerin metodolojik yaklaşımları üzerine makaleler, yorumlar, rubai ve kıtalara yer verilmiş. Kitab edebiyat alimlerin, yüksek öğretim kurum öğrencilerine, edebiyat bölümü öğrencilerine, Ali Şîr Nevaî eserlerine ilgilenen kişiler için yöneliktir.

İlk bölümü içerilik ve anlam bölümüdür. Bu bölümde millet vesonsuzluk sembolu, edebi metin ve çözümleme sorunları, Şiirsel metin anlamı, Ali Şîr Nevaî şiirinde kelimenin bir görüntüye dönüşmesi, Ali Şîr Nevaî şiirinde kelime ve anlam, temeller, Ali Şîr Nevaî'nin birlik kavramı, Temelsiz yorumlamak yanlış, düşüncenin anlamı ve zekası, şiir, tarih ve gerçeğin birleşimidir, düşünmenin ve hayal gücünün çiçekleri, Şahbayt en güçlü beyttı, Ali Şîr Nevaî şiirinde Fano yorumları, Ali Şîr Nevaî'nin doğum gününe yer verildi.

İkinci bölüm yorumlardan oluşmuş. Bu bölümde kanadım olsada uçarak kaçsam, Kara gözün (bir beyit analizi yapılmış), kişi bir günah işlerse, tövbe etmeli, Beni korkutma cehennem, kaç kişi camiye gidiyor, insanın hulku onun altınıdırndan oluşmuş.

Üçüncü bölümü edebiyat konuşmasıdır. Bu bölümde hr kes kâmil insan olmalı, Ali Şîr Nevaî'nin sınırsız dünyası, yeni yüzyül Nevaîşunasların görevleri, ödevleri ve yorumları hakkında.

Ali Şîr Nevaî ning Töla Asarlar Töplami Hazâinü'l Maânî (1 cild) (2011), Taşkent: Ğafur Ğulom Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 1 cild)

Kitapta elif harfinin afetleri, be harfinin belası, Pe harfinin meleği, Te harfinin göstergisi, Se harfinin gevharı, Cim harfinin cilvesi, He harfinin husnu, Dod harfinin görünüşü, Zol harfinin hayatı, Re harfinin isimle ilişkisi, Ze harfinin zenginliği, Sin harfinin sevdası, Şin harfinin dallarının rüzgârı, Sod harfinin güzel kızlarla ilişkisi, Zod harfinin böyle ilişkisi, Te harfinin alınganlığı, Ze harfinin zarıflığı, Ayn harfinin iyilik alameti, Ğayın harfinin kötülük alameti, Fe harfinin fitneliği, Kof harfinin kiyamet anlamı, Kof harfinin kafirler kemalı, Lol harfinin görünüşü, Mim harfinin aşkla ilişkisi, Nun harfinin nazı, Vov harfinin olaylarla ilişkisini, He harfinin iyilik anlamı, Lamelifin lale ruhlğu, Yo harfinin yuz anlamına yer verilmiştir. Kitap

sonunda muntazod, muhammes, musaddas, tecribant, kıta, muamma, tasavvufi istiladan oluşmuş.

Ali Şîr Nevaî ning Töla Asarlar Töplami (2 cild) Hazâinü'l Maânî (2011), Taşkent: Ğafur Ğulom Yayinevi. (Ali Şîr Nevaî 2 cild)

Kitapta Elif harfinin afetleri, Be harfinin belası, Pe harfinin meleği, Te harfinin göstergesi, Se harfinin gevharı, Cim harfinin cilvesi, He harfinin husnu, Dod harfinin görünüşü, Zol harfinin hayatı, Re harfinin isimle ilişkisi, Ze harfinin zenginliği, Sin harfinin sevdası, Şin harfinin dallarının rüzgârı, Sod harfinin güzel kızlarla ilişkisi, Zod harfinin böyle ilişkisi, Te harfinin alınganlığı, Ze harfinin zarıflığı, Ayn harfinin iyilik alameti, Ğayın harfinin kötülük alameti, Fe harfinin fitneliği, Kof harfinin kiyamet anlamı, Kof harfinin kafirler kemalı, Lol harfinin görünüşü, Mim harfinin aşkla ilişkisi, Nun harfinin nazı, Vov harfinin olaylarla ilişkisini, He harfinin iyilik anlamı, Lamelifin lale ruhlığı, Yo harfinin yuz anlamına yer verilmiştir. Kitap sonunda muntazod, muhammes, musaddas, tecribant, kıta, muamma, tasavvufi istiladan oluşmuş.

Ali Şîr Nevaî ning Töla Asarlar Hazâinü'l Maânî (3 cild) (2011), Taşkent: Ğafur Ğulom Yayinevi. (Ali Şîr Nevaî 3 cild)

Kitapta, elif harfinin afetleri, Be harfinin belası, Pe harfinin meleği, Te harfinin göstergesi, Se harfinin gevharı, Cim harfinin cilvesi, He harfinin husnu, Dod harfinin görünüşü, Zol harfinin hayatı, Re harfinin isimle ilişkisi, Ze harfinin zenginliği, Sin harfinin sevdası, Şin harfinin dallarının rüzgârı, Sod harfinin güzel kızlarla ilişkisi, Zod harfinin böyle ilişkisi, Te harfinin alınganlığı, Ze harfinin zarıflığı, Ayn harfinin iyilik alameti, Ğayın harfinin kötülük alameti, Fe harfinin fitneliği, Kof harfinin kiyamet anlamı, Kof harfinin kafirler kemalı, Lol harfinin görünüşü, Mim harfinin aşkla ilişkisi, Nun harfinin nazı, Vov harfinin olaylarla ilişkisini, He harfinin iyilik anlamı, Lamelifin lale ruhlığı, Yo harfinin yuz anlamına yer verilmiştir. Kitap sonunda muntazod, muhammes, musaddas, tecribant, kaside, kıta, luğz, tuyuk, tesevvufiy istilahtan oluşmuş.

Rahmatov, Ötkir (2013), Adabiyot Gulshani, Taşkent: Sharq Yayinevi. (Edebiyat Gülşani)

Ali Şîr Nevaî, halkımızın, din kültürümüzün bilinç ve düşünce tarihinde koca bir çağ oluşturmuş büyük bir insan, milli edebiyatımızın eşsiz temsilcisi, milletimizin

gurur ve onurunu dünyaya seslendirmiş ölümsüz bir sanatçıdır. Dünyada Türkçe ve Farsça bilen insanlardan, Ali Şîr Nevaî bilmeyen tek bir kişi yoktur.

İslamov, Mirzacon (2014), *Hazrat Nevaî va Ziyak Samira*, Taşkent: Sharq Yayınevi. (Nevaî ve Samira)

Bu şiirsel destan, okul çocukları arasında çok popülerdir ve Ali Şîr Nevaî'nin hayatının hikâyesini anlatır. Tek kelimeyle, merak amaca götürür. Bu yazarın hayalidir. Bu şiirsel hikâye yaygın olarak okul çocuklarına anlatılır ve Ali Şîr Nevaî'nin hayatının hikâyesini anlatır. Doğal olarak büyük şairin hayatıyla tanışan çocuklar ona aşık olmuş ve zengin eserlerini incelemeye başlamışlardır. Tek kelimeyle, merak hedefe götürülmüş. Bu yazarın hayalidir.

Ali Şîr Nevaî'nin yaşam tarzını ve yaratıcı mirasını genç nesiller arasında tanıtmak günümüzün en önemli görevlerinden biridir. Bilim camiasında bu alanda bazı sonuçlar elde edilmiş olsa da, genç nesil tıp öğrencileri ve anaokullarındaki çocuklara yönelik çalışmalarımız yeterli değildir. Bu açıdan Mirzacon İslamov'un bu çocuk destanı tam zamanında yapılmış bir eserdir. Sade bir dille, genç öğrencilerin kolayca anlayabileceği bir biçimde yazılmıştır. Bu destanda, büyük şairin hayatı ve eserleri, öğrenciler Samira ve Nevoi'nin konuşmaları üzerinden işlenir. Destanın yazarı Mirzacon İslamov, sanatın kurallarını çok iyi biliyor ve ilhamla çalışıyor. Bu destanda yazar, görevini elinden geldiğince iyi bir şekilde yerine getirmiştir.

Ali Şîr Nevaî Töla Asarlar Töplami (9 cild) (2011), Taşkent: Ğafur Ğulom Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 9 cild)

Kitapta “Lisânü't-Tayr”, “Mecalisü'n-nefais”, muşaat, vezfiye ve izahdan oluşmuş.

Ali Şîr Nevaî Töla Asarlar Töplami (5 cild) (2011), Taşkent: Ğafur Ğulom Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 5 cild)

Kitapta divani faniy, kasaid, mufradot, mustezad, muhammas, musaddas, musamman, tecribant, kıta, fard, çeşitli yazılarda Ali Şîr Nevaî için yazılan gazel ve beytlerden oluşmuş.

Ali Şîr Nevaî Töla Asarlar Töplami (4 cild) Hazâinü'l Maânî (2011), Taşkent: Ğafur Ğulom Yayınevi. (Ali Şîr Nevaî 4 cild)

Kitapta, elif harfinin afetleri, Be harfinin belası, Pe harfinin meleği, Te harfinin göstergisi, Se harfinin gevharı, Cim harfinin cilvesi, He harfinin husnu, Dod harfinin görünüşü, Zol harfinin hayatı, Re harfinin isimle ilişkisi, Ze harfinin zenginliği, Sin harfinin sevdası, Şin harfinin dallarının rüzgârı, Sod harfinin güzel kızlarla ilişkisi, Zod harfinin böyle ilişkisi, Te harfinin alınganlığı, Ze harfinin zarıflığı, Ayn harfinin iyilik alameti, Ğayın harfinin kötülük alameti, Fe harfinin fitneliği, Kof harfinin kiyamet anlamı, Kof harfinin kafirler kemalı, Lol harfinin görünüşü, Mim harfinin aşkla ilişkisi, Nun harfinin nazı, Vov harfinin olaylarla ilişkisini, He harfinin iyilik anlamı, Lamelifin lale ruhluğu, Yo harfinin yuz anlamına yer verilmiştir. Kitap sonunda muntazod, muhammes, musaddas, tecribant, kaside, kıta, luğz, tuyuk, tesevvufiy istilahtan oluşmuş.

1.2. Özbekistan’da Ali Şîr Nevaî Üzerine Yazılan Makelelerin Bibliyografyası

“Ali Şîr Nevaî Jamğarmasi Tuzildi” (1990), *Sanat Jurnalı*, Sayı 10, s. 21.

“Nevaî Tibbiyot Haqida” (1990), *Fan va Turmush Jurnalı*, Sayı 10, s. 6.

Ğaniyeva, Suyuma (1990). “Nevaî Qomusi Sahifalarida”, *Sanat Jurnalı*, Sayı 11, s. 13-14.

Naynarov, Mirza (1991). “Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Yosh Leninchi gazetesi*, 22 Kasım.

Röziyeva, Zamira (1991). “Mubtalo Böldim Sizga. Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Yoshlik Jurnalı*, Numara 12, yaprak 49.

Vohidov, Erkin (1991). “Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Muloqat Jurnalı*, Numara 9, yaprak 25.

“A. Nevaî Ğazallari: Ey Sabo, Qoshi Yosinmu, Rubiylar, Tuyuqlar” (1991), *Qishloq haqiqati gazetesi*, 28 Eylül.

“A. Nevaî Ğazallar” (1991), *Halq Sözi gazetesi*, 28 Eylül.

“A. Nevaî (Har Jafo Qilsang Tözarmen, Qilmasang Degi Vafo) Ğazallar” (1991), *Sharq Yulduzi jurnalı*, Numara 9, Yaprak 157-158.

“A. Nevaî”, (Hilgatin To Aylamish Jonon Qizil, Sariq, Yashil Deb Boshlanuvchi Ğazalining Asilgi va Turk, Rus, İngliz, Arab Tillariga qilingan Tarjimasi) (1991), *Sharq Yulduzi jurnalı*, Numara 9, Yaprak 182-190.

“Ne Böldi Dardima, Ey Bevafo, Davo Qilsang (gazel)” (1991), *Özbekistan-Contact jurnali*, Numara 9, Yaprak 17.

Asad, Dilmurod (1991). “Ĝazallar, Sharhlar”, *Kamalak Jurnali*, s.176.

Jöraboyev, O. (1991). “Nevaî Ĝazaliga Muhammas”, *Özbekiston Aadabiyoti va Sanati Gazetesi*, 3 Eylül.

“Oĝiz İchra Tilingdir Ĝunchada Gul Bormi Tar Bölĝay...”, “Könglima Yor İstadiim Mehnat Keluırnı Bilmadim”, *Yoshlik Jurnali*, 28 Eylül.

“Qaro Közim Kelu Mardumluĝ Emdi Fan Qilĝil...”, “May Holos Etti Riyoning Por Soliĝdin Meni...”, “Yuzidin Ölmasa, Yo Rab, Navo Közim Tilagi...”, “Könglim Ohidin Tabassum Lalining Fan Bölmadi...” (Gazeller) (1991), *Sanat Jurnali*, Sayı 9, s.12.

Muhammad, Ali (1991). “Bako Guli: Ĝazallar”, *Ĝ.Ĝulom Nomidagi Nashriyot-Matbaa Birlashmasi*.

Ĝulom, Ĝafur (1991). “Hoki Musallo: Nevaî va Hirot. Hirotning Tarihi”, *Sharq Yulduzi Jurnali*, Sayı 5, s.146-147.

Ĝulom, Ĝafur (1991). “Nevaî Qabri Ustida” (“Hirot” Nomli Sherlar Turkumidan), *Sharq Yulduzi Jurnali*, Sayı 5, s.149-150.

Usmonov, A (1991). “Tuproĝni Közimizga Tutib”, *Qishloq Haqiqatlari Gazetesi*, 20 Mayıs.

Usmonov, E (1991). “Qadamjodir Qashqa, Surhon Behosi”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 28 Eylül.

Rahimov, T. (1991). “İhlosiya Koshonasi: 1991-Yil Nevaî Yili” (Shoir Qurdirgan Binolar Haqida), *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 18 Temmuz.

Agzamov, Abdulla (1991). “Tabarruk İzlar”, *Halq Sözi*, 16 Ağustos.

“Urgutda Nevaîga Haykal” (1991), *Halq Sözi Gazetesi*, 24 Eylül.

Nasriddinov, B. (1991). “Mangu Haykal: Nevaî Tavalludining 550 Yilligiga”, *Qishloq Haqiqatlari Gazetesi*, 21 Eylül.

Nişonov, P. (1991). “Nevaî Kezmoqda Özbekistonni”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 1 Ekim.

- Tahvatullina, E. (1991). “Nevaîga Tazim”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 1 Ekim.
- Lutfullayev, Tölg'in (1991). “Nevaîni Körganda” (Musavvirlar uyushmasi badiiy kengashi etiboriga), *Halq Sözi Gazetesi*, 14 Kasım.
- Kiriakidi, İvan (1991). “Nevaî Asarlarini Öqib...”, Nevaî Asarlariga İshlangan Miniaturalardan Namunalar, *Sanat Jurnalı*, Sayı 2, s.1-4.
- Karimov, İ. A. (1991). “Nevaî Ruhi Madadkor Bölğay” (Nevaî 550 yillik yubileyiga boğ va haykal ochilish marosimi uchun), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 1 Ekim.
- Abduvahob, Rözimuhammad Öğli (1991), “Honatlasda-Shoir Timsoli”, *Halq Sözi Gazetesi*, 13 Eylül.
- Kodirov, Muhsin (1991). “Farhod va Shirin: Sahnaviy Talqinlar”, *Sanat Jurnalı*, Sayı 12, s. 24-26.
- “Talqinimiz-Tazimimiz” (1991), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.
- “Nevaî Sheriyati va Sanati: Ekrandagi Umr, Nevaîga Bağishlangan Filmlar Hususida”, *Kino Jurnalı*, Sayı 9, s. 2-3.
- Hekim, Sadulla (1991). “Nevaî” (Şiir), *Halq Sözi Gazetesi*, 28 Eylül.
- Rahimov, Jöra (1991). “Baytlarda Shoir Shahsiyati”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 12, s. 16.
- Oripov, Abdulla (1991). “Alisher” (Şiir), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.
- Obidov, Zohirjon (1991). “Alisher Yuzlandi Samarqand Sarı: Assalom, Hazrat Nevaî”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 11, s. 24.
- Boykobilov, Barat (1991). “Uchrashuv” (Şiiriy romandan alıntı. Nevaî'nın 550 yıl dönemi için), *Özbekiston Ovozi*, 28 Eylül.
- Boykobilov, Barat (1991). “Zanjirband Sher” (Şiir), *Muloqat Jurnalı*, Sayı 9, s. 26-27.
- Örinboy, Usmon (1991). “Forsiyda, Ham Turkiyda Höb Yarashadi”, *Halq Sözi Gazetesi*, 11 Temmuz.
- Fayzullayev, Amir (1991). “Til İla Dillarni Boğlab”, *Halq Sözi Gazetesi*, 30 Temmuz.

“Adabiyot Sanat va Memorchilik Sohasida A. Neva’i Nomidagi Özbekiston Respublikasi Davlat Mukofotini Berish Töğrisida” (1991), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 28 Eylül.

Nişonov, P. (1991). “Neva’i Kezmoqda Özbekistonni”, *Halq Sözi Gazetesi*, 1 Ekim.

Mansurov, B. (1991). “Qutluğ Dargoh”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 10 Eylül.

Mansurov, B. (1991). “Samarqandda Neva’i Muzeyi”, *Halq Sözi Gazetesi*, 7 Eylül.

İslomiy, H. (1991). “Muzeyga Marhamat”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Ekim.

Narimov, İ. A. (1991). “Neva’i Ruhi Madadkor Bölğay”, *Halq Sözi Gazetesi*, 1 Ekim.

Alimbekov, A. (1991). “Muhabbat Qöshigi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 13 Aralık.

“El Desa Neva’ini” (1991), *Chölpon Yayınevi*, s. 59.

Rahimov, D. (1991). “Ali Şîr Neva’i Asarlarida Tibbiyot Atamaları”, *Sihat-Salomatlik Jurnalı*, Sayı 11, s. 12-13.

Döstmuhammad, Qudrat (1991). “Uluğbobo Shahsiyatları Hususida”, *Sharq Yulduzi Gazetesi*, Sayı 10, s. 2-8.

Kadirov, Asadulla (1991). “Neva’i va Tibbiyot”, *Toshkent Gazetesi*, s. 24.

Muhammad, Yusuf, Mirzo Öğli (1991). “İymonni Unuttik, Neva’i Bobo”, *Movarounnahar Musulmonları Jurnalı*, Sayı 4, s. 15-16.

Bafojev, Bahrom (1991). “Neva’i Tamirlatgan Masjid”, *Hal Sözi Gazetesi*, 11 Eylül.

Ahatov, K. (1991). “Arbain Hadis”, *Yosh Kuch Jurnalı*, Sayı 9, s. 10-11.

Utarov, E. (1991). “Tehrondan Topılğan Luğati Neva’i”, *Sovet Özbekistoni Gazetesi*, 14 Temmuz.

Umarov, Ergaş (1991). “Luğatlar-İshpnchli Manba”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 7, s. 5-6.

“Til Yaqinu Dil Yaqin” (1991), *Halq Sözi Gazetesi*, 18 Nisan.

Bafoyev, B. (1991). “Nevaî Asarlari Tilida Yunoncha-Grekcha Sözlär”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s. 27-29.

Abdurahmonov, Diyetmurod (1991). “Nevaîning “Til Sandiği”dan”, *Yoshlik Jurnalı*, Sayı 3, s. 46-47.

Hamidov, Z. (1991). “Mahorat Gulshani”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 27 Eylül.

Hamid, Ğulom (1991). “Yagona va Boqiy”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.

Hekim, Sadulla (1991). “Sizni Taniy Boshladim, Bobo!”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 4 Ekim.

Hayitmetov, A. (1991). “Olam Ahliga Dilhoh”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 17 Eylül.

“Hazrat Muhabbatin Qozongan Sangat”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Kasım.

Ğafurov, Ğulom (1991). “Buyuk Mutafakkir Davlat Himoyachisi va Millat Tayanchi”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 26 Eylül.

Ğaniyeva, Suyuma (1991). “Shuhratli Hayot Shukuhi”, *Özbekiston Manbasi Jurnalı*, Sayı 11, s. 28-30.

Kodirov, Pirimqul (1991). “Nevaî Ruhi Madadkor”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 28 Eylül.

Kodirov, M. (1991). “Abadiy Hamnafaslik”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 25 Eylül.

Yunushojayeva, M. (1991). “Buyuk Tolib”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 19 Eylül.

Erkinov, S. (1991). “Hamid Orasli Tazimi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 6 Eylül.

Aytov, N. (1991). “Nazm Osmoni Sardori”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 5 Eylül.

Alibek (1991). “Nevaîning “Qora Közi” Kim?”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 9, s. 32-35.

Hakimov, İ. (1991). “Ali Şîr Nevaî Asarlarini Köchirgan Hattotlar”, *Fan Yayınevi*.

Mahmudov, Ğanijon (1991). “Nevaî Nazmining Olmoncha Ohangi”, *Halq Sözi Gazetesi*, 28 Eylül.

Valihojayeov, B. (1991). “Tabarruk Topilma”, *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 9, s.3-5.

Abduazizov, A. (1991). “Ali Şîr Nevaî Merosining Horijiy Ellarda Örganilishi”, *Lektorga Yordam Gazetesi*, s.22.

Abduazizov, Abduzuhur (1991). “Jahon Aro Buyuklik”, *Halq Sözi Gazetesi*, 29 Mayıs.

İmomnazarov, M. (1991). “Nevaîshunoslik va Jahon Madaniyati”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 9, s.28-32.

Vahob, Rahmon (1991). “Nevaîni Tushunish”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 10, s.42-47.

Tohtatullina, E. (1991). “Yuksak Öylar Chashmasi”, *Halq Sözi Gazetesi*, 28 Eylül.

Usmonov, A. (1991). “Uni Buyuk Ustoz Deydi Hattotlar”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 28 Eylül.

Rasulov, R. (1991). “Sheriyat Mulkining Sultoni”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 9, s.16-24.

Erkinov, Sodir (1991). “Ellar Ardoğidagi Shoir”, *Halq Sözi Gazetesi*, 24 Eylül.

Jamol, Kamol (1991). “Quyoshdek Ravshan Haqiqat”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.

Abduazizov, A. (1991). “Til Bu Chamanning Varaq Tolasi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 19 Eylül.

Abdullayev, Y. (1991). “Bobomizning İlk Töyi”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 17 Eylül.

Erkinov, S. (1991). “Hamid Fasli Tazimi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 6 Eylül.

“Shoir İjodi-Yuksak Öylar Chashmasi” (1991) , *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 28 Eylül.

Hudoynazarov, B. (1991), “Sarbonimiz”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.

Fattoh, A. (1991). “Sheriyat Sultoni” , *Bir Safda Jurnalı*, Sayı 11, s.16.

Tuhvatulina, E. (1991). “Tazim Sizga, Ali Şir Nevaî”, *Halq Sözi Gazetesi*, 1 Ekim.

Sultanov, H. (1991). “Sheriyat Qasrining Mehrobi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 21 Eylül.

Sulton, İzzat (1991). “Kelajakdan Chözilgan Qöl”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.

Sultanova, M. (1991). “Nevaîga Ehtiom”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 14 Eylül.

Sayid, A. (1991). “Adabiyot Adabiyati” , *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 20 Eylül.

Hüseyn, S. (1991). “Uluğ Zotning Ölimi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 20 Eylül.

Latif, Y. (1991). “Mahbubul Qulup”, *Özbekistan Ovozi Gazetesi*, 20 Eylül.

Rahimov, N. (1991). “Özidan Elga Daryo”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 22 Ekim.

Olim, Sultonmurod (1991). “Buyuklik Siri”, *Halq Sözi Gazetesi*, 28 Eylül.

“Nevaîni Hotirlab” (1991), *Bir Safda Jurnalı*, Sayı 9, s.17.

“Jahon İchra Jahoniy Siymo” (1991), *Bir Safda Jurnalı*, Sayı 9, s.18.

Muhiddinov, M. (1991). “Hamohang Qarashlar Himmati”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 12, s.31-36.

Mamajonov, Salohiddin (1991). “Nasrdagi Nazm”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 28 Eylül.

Eraliyev, B. (1991). “İshq Otashining Samandari” , *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 11, s.161-166.

Komilov, N. (1991). “Buyuk Murabbiy”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 28 Eylül.

- Karimov, N. (1991). “Quyosh Bilan Oy”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 1 Ekim.
- Yoldoshev, N. (1991). “Ali Şîr Nevaî Tijorat Haqida”, *Hayot va Iqtisod Jurnalı*, Sayı 12, s.75.
- Jumayev, N. (1991). “İshq Öti Azal Qismati”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 28 Eylül.
- Jamol, Kamol (1991). “Quyoshdek Ravshan Haqiqat”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.
- Jabborov, J. (1991). “Shoir Huzurida Bir Oqshom”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 4 Eylül.
- Jabborov, J. (1991). “Nevaî Dunyosi” , *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 4 Eylül.
- Dormatov, B. (1991). “Shoir Nomi Bilan Yashaymiz”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.
- Halil, Rizo (1991). “Buyuklar Bergan Halq”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 2 Ekim.
- Botirhon, Akrom (1991). “Zarroning Mohiyati”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 12, s.21-21.
- “Besh Yuz Yil” (1991), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 20 Eylül.
- “Ali Şîr Nevaî Töyi” (1991), *Özbekiston Jurnalı*, Sayı 9, s.1.
- Abdullayev, Y. (1991) “Bobomizning İlk Töyi”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 17 Eylül.
- Abduazizov, A. (1991). “Til Bu Chamanning Varaq Lolasi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 19 Eylül.
- Jamol, Kamol (1991). “Quyoshdek Ravshan Haqiqat” , *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 27 Eylül.
- Erkinov, Aftondil (1991). “İkki Til Muhokamasi”, *Yosh Leninchi Gazetesi*, 22 Kasım.
- Kodirov, Valijon (1991). “Visol Yölida”, *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 9, s.153-156.
- Nematov, H. (1991). “Hiloliya Qasidasi”, *Sanat Jurnalı*, Sayı 11, s.8.

- “Layli va Majnun” (1991), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 12, s. 24-49.
- Umarov, Ergaş (1991). “Dashtlardadir Majnun İzleri”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 12, s.24-25.
- Kayumov, A. (1991). “Sabai Sayyor”, *Özbek Adabiyoti Böstoni Jurnalı*.
- Tohirov, K. (1991). “Saddi İskandariy”, *Özbek Adabiyoti Böstoni Jurnalı*.
- Rahmonov, M. (1991). ““Lison Ut-Tayr” Nasriy Bayoni”, *Adabiyot va Sanat Jurnalı*, s.464.
- “Sabr Bardosh Bobida” (1991). *Yosh Kuch Jurnalı*, Sayı 11, s.15.
- Jumayev, Nusratullo (1991). “Yor Oğiz Ochmasqa Dardim Sörgöli Toptim Sabab”, *Halq Sözi Gazetesi*, 7 Eylül.
- Jumayev, Nusratullo (1991). “Qaysi Bir Tuhmatki Bizga Qilmadi Nisbat Raqib”, *Halq Sözi Gazetesi*, 28 Eylül.
- Hojiahmedov, Anvar (1991). “Otashin Gul Bargidin” , *Sanat Jurnalı*, Sayı 9, s.2-3.
- Nizoriy, A. (1992), “A. Nevaî Haqida” ,*Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Madaminov, A. (1992). “Na Qismatdur Manga Hunobi Hasratdin Nevaî Ulğay: Muhammasi Amir Nevaî”, *Maktabgacha Tarbiya Jurnalı*, Numara 1, Yaprak 6-7.
- Kiriakidi, İvan (1992). “Nevaî Asarlarini Öqib”, “Nevaî Asarlariga İshlangan Miniaturalardan Namunalar”, *Sanat Jurnalı*, Sayı 2, s.1-4.
- Nasirov, Elhon (1992). “Akapella Janri va Nevaî Shriyati: Nazm va Navo”, *Nafosat Jurnalı*, Sayı 7-8, s. 13.
- Fayzullo, Ziyod (1992). “Nevaî Nidosi” (Şiir), *Özbekiston Matbuoti Jurnalı*, Sayı 1, s. 47.
- Tohtatishev, İ. (1992). “Bizlar-chi...” (Nevaî’a armağan edilmiş şiir), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 4 Ocak.
- Berdiyev, Y. (1992). “Hazrat Dahosiga Tazim”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Boykolilov, Barot (1992). “Orom Qushi Qöndi Jon Oshyoniga”, *Halq Sözi Gazetesi*, 15 Ağustos.

Boykobilov, Barot (1992). “Qonli Huroson” (Şiiriy roman “Nevaînoma” nın 4 kitabı), *Kamalak Gazetsi*.

Örolov, A. (1992). “Ali Şîr Nevaî Boğlari”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 3-4, s. 23-26.

“Ali Şîr Nevaî Hotiragohi”, *Özbekiston Jurnalı*, Sayı 5, s. 1.

Botirhon, Akrom (1992). “Barhayot Shohbaytlar: Bosh Qöyay Dedim Ayoği Tufroğiga...”, *Halq Sözi Gaztesi*, 8 Şubat.

Begmatov, A. (1992). “Nevaî va İslom Dini: Dunyoviy İmlar”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 2, s.44-47.

Umarov, E. (1992). “Myunhendan Olingan Luğat”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 3 Nisan.

“Nevaî Muhammasi Tilining İzohli Luğati” (1992), *Maktabgacha Tarbiya Jurnalı*, Sayı 1, s. 6-7.

Muhtarov, M. (1992). “Ali Şîr Nevaî Asarlaridan Arabcha Musiqiy Atamalar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 20-23.

Jumayev, N. (1992). “Harakatli Qölyozma Mahorati. Ali Şîr Nevaî İjodi Haqida”, *Turkiston Gazetesi*, 8 Şubat.

Kurambojev, Karimboy (1992). “Köngil Bermish Sözligi. Nevaîga Armuğon”, *Ğofur Ğulom Yayınevi*.

Mutalov, Sh. (1992). “Nevaî va Turkiy Birlik”, *Fan va Turkum Jurnalı*, Sayı 3, s.5-7.

Otajon, Urfon (1992). “Boği Zamon Suhbatlari, Halimiz Ardoqlagan Siymolar”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 21 Nisan.

Hamid, Sulaymon (1992). “Ali Şîr Nevaî Naziri Yoq Kishi”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1, s.18-23.

“Ali Şîr Nevaî Hotirasi” (1992), *Özbekiston Jurnalı*, Sayı 5, s.1-8.

Jumayev, N. (1992). “Harakatli Qölyozma Shahodati”, *Turkiston Gazetesi*, 8 Şubat.

Oripov, Malik (1992). “Adolat Talqini”, *Turkiston Jurnalı*, Sayı 6, s.12-13.

Ergashev, K. (1992). “Nevaîning Unutgan Döستlari”, *Turkiston Gazetesi*, 12 Şubat.

İbrohim, Murod Öğli (1992). “Aks-Sado Berdi Jahon”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

Ergashev, K. (1992), “Nevaîning Unutilgan Döستlari”, *Turkiston Gazetesi*, 12 Şubat.

Oripov, Malik (1992). “Adolat Talqini”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 6, s. 12-13.

Jumayev, N. (1992). “Harakatli Qölyozma Shahodati”, *Turkiston Gazetesi*, 8 Şubat.

“Ali Şîr Nevaî Hotirasiga” (1992), *Özbekiston Jurnalı*, Sayı 5, s.1.

Kodirova, Mahbuba (1992). “Bir Ğazal Tarihi”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 3-4, s.28.

Nizomov, R. (1993). “Sahiy Bölüş Osonmi”, *İqtisod va Hisobot Jurnalı*, Sayı 1, s. 44-45.

Kodirov, Muhsin (1993). “Sanatga Köchgan Dostonlar: A. Nevaî va Sahna Sanati Nevaîshunoslikning Öziga Hos Katta, Keng Tarmoqli Sohasidir”, *Halq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.

Kodirov, M. (1993). “Nevaî: Tasavvuf va Sahna Sanati”, *Teatr Jurnalı*, Sayı 1, s. 12-13.

Malik, Murod (1993). “Nevaî va Yetim Yigit Rivoyati”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 27 Aralık.

Karimov, F. (1993). “Nevaî Debochalarining Uslubiy Hususiyatlari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 4-5, s. 63-65.

Saidov, Sano (1993). “Ğarb-Sharqqa Boradi: Ali Şîr Nevaî İjodi Haqida”, *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 5-6, s. 189-191.

Raupov, R. (1993). “Chorkitob Muhokamasi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 4 Haziran.

Kabulova, Rano (1993). “Qulluq Arzadasht Ulkim”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 3, s.9-10.

- Islomov, Z. (1993). “Noyob Asar”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 2 Ekim.
- Mahkam, Andijoniy, Muhammad Abdurahmon (1993). “Nevaî va Attor”, *Marifat Gazetesi*, 6 Şubat.
- Hayitmetov, A. (1993). “Höja Bahouddin Naqshbend”, *Fan va Turkum Jurnalı*, Sayı 4, s.12-13.
- “Davron Elining Jismida Jon Bölğir” (1993). *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Mamajonov, S. (1993). “Hukmdordan-Adolat, Romyatdan-Sadoqatu Mehnat”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 9 Şubat.
- Kayumov, Aziz (1993). “Nevaîshunos Hikoyasi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.
- “Sheriyat Mulkining Sultoni, Pirhikmat Satrlar” (1993), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.
- “Sheriyat mulkining Sultoni Pirmuhammad Satrlar” (1993), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.
- “Nevaîshunos Hikoyasi” (1993), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Mamajanov, S. (1993). “Hukmdordan-Adabiyot, Romyatdan-Sadoqatu Mehnatga”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 9 Şubat.
- “Davron Elining Jismida Jon Bölğir” (1993). *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Olim, Sultonmurod (1993). “Tovba”, *Xalq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Mahkam, Andijoniy (1993). “Hikmat Qalamiyla Naqsh Band Etib” , *Muloqat Jurnalı*, Sayı 910, s.44-47.
- ““Hayrat Ui-Abror” Hamsa Bahouddin Naqshband Madhida” (1993), *Muloqat Jurnalı*, Sayı 9-10, s.42-43.
- Eraliyev, B. (1993). “Haq Tajalliyoti” , *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5-6, s.33-38.
- Hasanov, Saidbek (1993). “Sevgi Haqida Doston” , *Özbekiston Matbuoti Jurnalı*, Sayı 3-4, s.21-23.

- Sharofiddin, Sharif (1993). “Qushlar Nizosi” , *Marifat Gazetesi*, 6 Şubat.
- “Yor Tutar Köngilda Gardundin Judo Bölğan Balo” (1993), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 2, s.3.
- Hayitmetov, A. (1993). “ Ali Şîr Nevaî”, *Fan va Turmush Jurnalı*, Sayı 3-4, s. 12-13.
- “Hamsa Bahouddin Naqshbqnd” (1993), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 5-6, s.173-174.
- Akbarova, M. (1993). “ Ali Şîr Nevaî Ğazallarida Qofiya” , *Fan Yayınevi*.
- Botirhon, Akrom (1993). “Nevaî Ğazalining İkki Sharhi Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.43-47.
- “Sunbulin Laylo Ochiptur Yel Abiro Emas” (gazel) (1994), *Vatan Gazetesi*, Yaprak 9-16.
- “Navröz Vasfi” (gazel) (1994), *Muloqat Jurnalı*, Numara 34, Yaprak 2.
- “İshq Aro Dushvordur Bölmoq Kishi Hamdardi Shoh” (gazel) (1994), *Vatan Gazetesi*, Yaprak 9-16.
- “Ul Oy Ötluğ Yuzing Ochsa...” (şiiir)(1994), *Halk Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.
- “Aning Abnoyi Jinsi...” (Uluğbek hakkında şiiir) (1994), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 14 Ekim.
- “Kimki Köngil Buzining Hayhöri Shod Aylağay... Qoğoz Uza Qalamni Fusnsoz Qilmading” (1994), *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 4 Aralık.
- Hoji Sayfiddin, Jalil (1994). ”Hiro, Nevaî Haqida, Nevaîhonlik”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1-2, s.21-26.
- Qamchibek, Kenja (1994). “Orzudagi Shahar” (Bobur nomidagi halqaro ilmiy ekspeditsiya Afğoniston orqali hunar ekan- uluğ bobomizning Hirotdagi qabrini ziyorat qilgani haqida), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 28 Ekim
- Jörayev, F. (1994), “Nevaî Kuy Bastalaganmi?”, *Halq Sözi Gazetesi*, 13 Ağustos.

Jörayev, A. (1994), “Nevaî Bastakor Bölğanmi? Fitratning Özbek Klassik Musiqasi va Uning Tarihi” Risolasi Qayta Chop Etildi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 28 Mart.

Köçkortoyev, İ. (1994). “Bobomiz Merosining Turkiyalik Tadqiqotchisi”, *Halq Sözi Gazetesi*, 29 Ocak.

Komilov, N. (1994). “Sheriy Haykal”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 14 Ocak.

“Ali Şîr Nevaî Hayoti Salnomasi” (1994), *Marifat Gazetesi*, 9 Şubat.

Hasanov, Botirbek (1994). “Nevaî Asarlari Uchun Qisqacha Luğat”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 5 Ağustos.

Abduğofurof, A. (1994). “Hazoyin Ul- Maoniy Jumboqlari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 4-5-6, s. 9-16.

Alikulov, A. (1994). ”Ali Şîr Nevaî Asarlarida Tabiatning Ezoqlanishi Haqida”, *Özbekistonda İjtimoiy Fanlar Jurnalı*, Sayı 1, s. 2.

Botirhon, Akrom (1994). “Haq Vasliga Yetishmoq Tadoriki”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 3 Haziran.

Zohidov, Vohid (1994). “İnson Hilqat Toji- Nevaî Asarlarida İnson Madhi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 23 Aralık.

Muhiddinov, M. (1994). “Nevaî Bisotidan. Nevaî Asarlarida Shahmat”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 5 Şubat.

Polvon, Otabek (1994). “Ğazalmi, Ruboymı-Boburmi, Nevaîmi”, *Vatan Gazetesi*, 16 Şubat.

Bahodir, Habib Valiy (1994). “Zamonlar Sadosi”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 4 Şubat.

Abduğaniyev, A. (1994). “Nevaîni Yod Etmak Sharaf”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

Mamajonov, S. (1994). “Manaviyatimiz Dahosi”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 4 Şubat.

Nematov, S. (1994). “Nevaîshunoslik Anjumani”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5, s.80-87.

- Ğolib, Mirzo (1994). “Sölmas Gullar”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Valiyev, F. (1994). “Hazrat Ruhin Shod Aylab”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 4 Şubat.
- “Qadriyatlar Gultoji” (1994), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 10 Şubat.
- “Qadriyatlar Gultoji” (1994), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 10 Şubat.
- Valiyev, F. (1994). “Hazrat Ruhin Shod Aylab”, *Qishloq Haqiqati Gazetesi*, 4 Şubat.
- Nizomov, F. (1994). “Dostonlarda Kuylangan Hayot Buloği. Nevaî Saboği”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 27 Haziran.
- Sultonmurod, Olim (1994). “Qanot Qoqmay Uchar Qush”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Tursun, Muhammad (1994). “Mahshar Beshigi. Ali Şir Nevaîning “Hamsa” sidan parcha”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Rajabov, N. (1994). “Nizomiy va Nevaî”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 2, s.27-30.
- “Mahubul-Qulub” (1994), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 1-2, s.69.
- “Rasadkim Boğlamish, Zebi Jahondir” (1994), *Muloqat Jurnalı*, Sayı 9-10, s.26.
- Rajabov, Nazar (1994). “Ki Olam Körmadi Sulton Aningdin. Ali Şir Nevaî Asarlarida Uluğbek”, *Halq Sözi Gazetesi*, 12 Ekim.
- “Uluğbek Ali Şir Nevaî Madhida” (1994), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 16 Eylül.
- İkromiddin, Osmonakul Öğli Oqqörğoniy (1994). “Tilagim-Sening Huzuring”, *Vatan Gazetesi*, 9 Aralık.
- Fayzullo, Hayrullo (1994). “Nevaî Ğazallariga Muhammaslar”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Temur, Ubaydullo (1995), “Husniddin Gulzori Bor. A. Nevaîga bağishlangan Muhammas”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.
- “A. Nevaî: Ğazallar, Ruboiylar” (1995), *Halk Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.
- “A. Nevaî: Ğazallar” (1995), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.

“Yuzing Visoliga Yetsun” (ğazeller) (1995), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.

“Chun İliq Bermaski Öpsam, Ul Sitamkor İlgini...” (gazel) (1995), 4-11 Şubat.

“Furqatingdin Zafaron Uzra Tökärman Lolalar...” (gazel) (1995), 4-11 Şubat.

“Bulbuli Ruhim Qilur Boği Visolin Orzu...” (ilkbahar hakkında gazel) (1995), *Muloqat Jurnalı*, Numara 3-4, Yaprak 16.

“Risolat Tiyrandohtan” (1995), *Tafakkur Jurnalı*, Numara 3-4, Yaprak 122-123.

Ahmedov, İ. (1995). “Nevaî Boshlagan Savob İsh”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 3 Şubat.

Muhammad, Vali (1995). “Mumtoz Sheriyat Sinoati: Ali Şîr Nevaî Sheriyatida Aruz Vazni”, *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.

Yöldoshhöja, Mulla Salimjon (1995). “Ranglar Jilvasida Ruhning Jamoli”, *Vatan Gazetesi*, 11 Şubat.

Sanjar, Sodiq (1995). “Nevaîni Tushunish”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.

Qaynarov, M. (1995). “Muhammas”, *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.

Qahramonov, A. (1995). “Shoir Yodi”, *Vatan Gazetesi*, 25 Şubat.

Ahmad Höja (1995). “Muborak Ayyom”, *Halq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.

Asqar, Shokir (1995). “Bir Ruboiy Tahlili. Ali Şîr Nevaî Ruboiy Tahlili”, *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.

Hasanov, B. (1995). “ Ali Şîr Nevaî Adabiy Tili va Turk-Borlos Shevalari”, *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.

Muhiddin, M. (1995). “Hazrati Payğambar Siymosi. Ali Şîr Nevaî ning “Hayrat Ul-Abror” Dostoni Asosida. Nevaîhonlik”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1-2, s.26-30.

“Shirinning Maktubi. Muhabbatning Saroyi” (1995), *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 2, s.91-92.

Yöldoshev, Muhammad İlhom (1995). “Timsol-Tasavvur Chiroği. Millat va Manaviyat, *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 3-4, s.30-32.

“Temur Köragon Haqida” (1995), *Vatan Gazetesi*, 1-8 Nisan.

Abdulhamid, İsmoil (1995). “Qoshi Yosinmu Deyim” , *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 1-2, s.197-204.

Temur, Ubaydullo (1996). “İshq İla Böldim Masal. Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Toshkent Oqshomi*, 7 Şubat.

“A. Nevaî Ğazallar” (1996), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

“A. Nevaî Ğazallar” (1996), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

“Yozliğin, Eykim Tikarsan, İgna Mujgoshimni Qil” (gazel) (1996), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Numara 2.

Zohidov, P. (1996). “Nevaî Qayerga Dafn Etildi” (Nevaî hakkında), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Ekim.

Hakimov, M. (1996). “Köngil Quvvati Hushnavozdin” (Nevaî asarlari va musiq), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

Yunusov, R. (1996). “Mashaqqat Zavqi”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 5, s.24-26.

Narzullo, Alisher (1996). “Dunyo Közlarida Seni Kördim Men”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 6 Eylül.

Rafiddinov, S. (1996). “Nevaî Sheriyati va Qalandar Timsoli”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s. 14-18.

Nuriddinov, H. (1996). “Söz Mulkining Sultoni”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 2, s. 44-45.

İmomhöjayev, T. (1996). “Siz Sevgan Alisherman”, *İshonch Gazetesi*, 20 Şubat.

Nematov, U. (1996). “Sarchashma”, *Vatan Gazetesi*, 28 Mart.

Nuriddinov, H. (1996). “Naqshbandiya Talimotidan İlhomlanib”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Ekim.

Vohidova, N. (1996). “Maholis Un-Nafis dan Tahallus Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.49-52.

Musoqulov, A. (1996). “Ali Şîr Nevaî va Uning Salafлари İjodida İnsan Kansepsiyasi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.69.

“Nevaîning 20 Tomlik Asarlar Töplamining Töliq Nashrini Amalga Oshirish Haqida” (1996), *Halq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.

Abdullajonov, A. (1996). “Nevaî Asarları Nemis Tilida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s.42-45.

Mahmud, Mahkam (1996). “Husrav Dehlaviyga Javob”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 10 Şubat.

Mavlonov, O. (1996). “Qaro Közim Ğazalini Örganish”, *Marifat Gazetesi*, 7 Şubat.

Botirhon, Akram (1996). “Mijoz-Haqiqat Köprigi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 26 Ocak.

Boşev, E. (1996). “Besh Yarım Asirlik Yöl”, *Oila va Jamiyat Jurnalı*, Sayı 6.

Erkinov, S. (1996). “Ali Şîr Nevaî ning Husayin Bayqaro Forsiy Ğazallariga Tatabullari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.17-22.

Vohidova, N. (1996). “Majolis Un- Nafs dagi Tahalluslar Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.49-52.

Abduqodirov, Abdusalom (1996). ““Farhod va Shirin” Dostonidagi Bosh Mavzuning Tasavvufiy Talqini”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 5-6, s.55-61.

Husanov, Nishonbek (1996). “Layli Sözining Mano va Uslubiy Hususiyatlari”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 5-6, s.62-64.

“Tongdek Tabassum Aylaram” (gazel) (1997), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

“Besh gonjanikim, kushod ayladım...” (gazel) (1997), *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 1, s. 38-39.

“Nur Gulchehra” (1997), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 24 Ocak.

Abduqodirov, A. (1997). “Vaḥdat Ul Vujud Talqinida Nevaî Badiiy Mahorati”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.53-56.

Abdullajonov, A. (1997). “Nevaî Germaniyada”, *Fan va Turmush Jurnalı*, Sayı 6, s.24-25.

Qasimov, S. (1997). “Ali Şîr Nevaî ning Vaqfiya Asarida Huquq va Mulk Masalalari”, *Qonun Nomi Bilan Jurnalı*, Sayı 4, s.49-51.

Rajabov, N. (1997). “Uluğlarki, Sabti, Bu Harf Ettiilar”, *Vatan Gazetesi*, 13 Şubat.

Shodiyev, E. (1997). “Nevaî Tatabbulariga Oid Bazi Mulohazalar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.7-13.

Rajabov, N. (1997). “Uluğ Shoir Nazmida Boğbon Tavsifi”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 7 Şubat.

Rajabov, N. (1997). “Uluğ Shoir Nazmida Boğbon Tavsiri”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 7 Şubat.

Ğafforova, S. (1997). “Oy Charoği Kechalar”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

Hayitov, Sh (1997). “Mahbub Ul-Qulubda Oyat Karimlarning Örne”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s. 58-60.

Akromov, F. (1997). ““Hamsa” da Mifalagik Makon va Zamon Talqini”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.78-81.

Muhiddinov, M. (1997). “Söfiylar Ahloqi”, *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 4, s.45-49.

Azam, Miraziz (1998). “Yorga Ming Jonim, Ne Ajab, İshq Ofatidan Chiqsa Jon. Nevaî Ğazaliga Muhammaslar” , *Yoshlik Jurnalı*, numara 1, yaprak 9.

“Nevaî Ğazallari” (1998), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Muzaffarov, Ahmad (1998). “Nevaî Kuylari” (Nevaî Dushurimi), *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.46-48.

Qodirov, M. (1998). “Ohanglarga Dil Boğlab”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Ahmadjonova, F. (1998). “Odamiylikni Uluğlagan”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Qodirov, A. (1998). “Faqr Kamolot Yöli”, *Fan va Turkum Jurnalı*, Sayı 1, s. 24.

İmomnazarov, M. (1998). “Nevaına Mehrmas Bölgay Hamsa Manaviyati”, *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 4-5, s. 8-9-26-29.

Hayitov, Sh (1998). “Osmon-Gul, Yulduzlar Shabnam Qatralari”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 2, s. 8-9.

Rasulov, Y. (1998). “Har Misrada Olamcha Mano”, *Jamiyat va Boshqaruv Jurnalı*, Sayı 3, s. 58-59.

“Muammonoma” (1998), *Marifat Gazetesi*, 2 Şubat.

Jonboyev, Sh (1998). “Nevaïhonlik Uchun Yana Bir Luğat”, *Marifat Gazetesi*, 15 Temmuz.

Halilova, M. (1998). “Majolis Un-Nafois ning Forsiy Tarjimalari”, *Jamiyat va Boshqaruv Jurnalı*, Sayı 4, s.67-69.

Nizomiddinov, N. (1998). “Nevaïga Ergashgan Hindistonlik Shoirilar”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 5, s.52-53.

Salohiy, D. (1998). “Ali Şîr Nevaï ning Badiiy Tahrir Sohasidagi Estetik Qarashlarning Örganishga Doir”, *Özbekiston İjtimoiy Fanlar Jurnalı*, Sayı 3, s.46-51.

Fayziyeva, D. (1998). “İlmiy Anjuman”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.84.

Ergashev, Q. (1998). “Mungli Maktablar”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 9 Ekim.

Abdullo, Azam (1998). “Dugohi Husayniy. Drama Versiyasi”, *Tafakkur Gazetesi*, s.96-115.

Rajabov, N. (1998). “Buyuk Shoirmi İlhomlantirgan Jannati Boğlar”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 6 Şubat.

“Nevaïshunoslik Yangiliklari” (1998), *Közgu Gazetesi*, 5 Şubat.

Hayitov, Sh (1998). “Futuvvat Tariqi va Mahbubul-Qulub”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s.48-49.

Abduġofurov, A. (1998). “Hazoyinul-Maoniy Jumboqlari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s.3-10.

Akromov, F. (1998). ““Hamsa” va İbtido İntiho Motivi”, *Soġlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.16-19.

Rajabov, N. (1998). “Mir Alisher Etirofi”, *Marifat Gazetesi*, 2 Şubat.

Salohiy, Dilorom (1998). “Sanoyi Javohiriddin Nomunosiblik Malum Qilsa”, *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 6, s.216-223.

Erkinov, Aftoidil (1998). “Layli Yevropacha Kiyinganmi”, *Saodat Jurnalı*, Sayı 4, s.29.

Narziqulova, M. (1998). “Ali Şîr Nevaî ning “Sabai Sayyor” Dostoni va Folklor Asarlari Orasidagi Mushtarak Jihatlariga Doir”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5, s.46-48.

İbrohim, Haqqul (1998). “Ahli Zuhd İchra Nevaî”, *Yozuvchi Gazetesi*, 30 Eylül.

Azalp, A. (1998). “Nevaîning Mashhur Törtligi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 25 Eylül.

“Boġ Aro, Demang Hazonkam...” (Nevaîhonlik) (1999), *Yoshlik Jurnalı*, Numara 2, Yaprak 40-41.

“Nevaî Ğazallari” (1999), *Marifat Gazetesi*, 6 Şubat.

Ğofur, Shermuhammad (1999). “Mehnat Qil...” Yoki Nevaîning Poytaht Köchalaridagi Rasmlari Hususida, *Halq Sözi Gazetesi*, 19 Mayıs.

Fathullayev, R. (1999). “Ranglardan İshq Sarguzashti: Nevaîning “ Sabai Sayor” Dostoniga İshlanilgan Miniaturalarga Bir Nazar”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 31 Eylül.

Hakimov, Öktam (1999). “Nevaî Faryodi”, *Marifat Gazetesi*, 4 Ağustos.

Vohidov, R. (1999). “Nevaîning Nomi Barhayod”, *Fan Yayınevi*, s. 79.

Qorayev, S. (1999). “Zamoni va Zaboni Bir”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.

“Til Haqida”, *Hayot va Qonun Jurnalı*, Sayı 11-12, s. 59.

Salohiy, Dilorom (1999), “Nevaî Qalbi “Chögli Parchalari” ning Tahriri”, *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 1, s. 16-19.

“Adolat Haqida” (1999), *Hayot va Qonun Jurnalı*, Sayı 6, s. 16-23.

Ğaniyeva, S. (1999). “İstiqlol Bahralari”, *İshonch Gazetesi*, 3 Eylül.

Mullahöjayeva, K. (1999). “Bu İshq Fasonasi Uzundur...”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 26 Mart.

Mirzaahmedova, M. (1999). “Nevaî Asarlarida İslomiy Talqinlar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s. 29-33.

Abduğafurov, A. (1999). “Navodir Ush-Shabob”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 12 Şubat.

Boltayeva, G. (1999). ““Fusuli Arba” Nodir Durdona”, *Guliston Jurnalı*, Sayı 5, s. 30.

Rahmonov, V. (1999). “Farhod va Shirin ning Tojikcha Jarangi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 21 Mayıs.

Qayumov, Aziz (1999). “El Aro Yaxshiroq Kimbir”, *İshonch Gazetesi*, 9 Şubat.

Umarov, E. (1999). “Tilimizga Mehru Muhabbatli edi”, *Milliy Tiklanish Gazetesi*, 20 Nisan.

Oripov, Malik (1999). “Gözallik va Muhabbat Kuychisi”, *Sirli Olam Jurnalı*, Sayı 1, s.6.

Ğaffarova, Z. (1999). “Nevaî Qalamida Ayol Manaviyati”, *Halq Sözi Gazetesi*, 29 Ekim.

Rajabov, N. (1999).“Ezgulik Qörğoni”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 9 Şubat.

“Nevaî Ruhini Shod Aylab” (1999) , *İshonch Gazetesi*, 10 Şubat.

Muhammadjonova, F. (1999). “Shoirga Ehtirom”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 10 Şubat.

Ğaforov, N. (1999). “Oni Bashar Haylining İnsoni Bil”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.

Hayitov, Shavkat (1999). “Mahbubul-Qulubning Buhoro Qölyozmasi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3.

Qobilov, U. (1999). “Shayh Sanon Obrazining Badiiy Talqini”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.55-57.

Rahmonov, V. (1999). “Lisonut Tayr Besh Yuz Yoshda”, *Yozuvchi Gazetesi*, 20 Ocak.

Oripov, M. (1999). “Lison Ut Tayr Ramzu İmo Dostoni”, *Qalb Közi Gazetesi*, 30 Haziran.

Narzukulova, M. (1999). “Sabai Sayyor”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.29-32.

Dadajonova, İ. (1999). “Samoviy Sozanda”, *Özbekistonda İjtimoiy Fanlar Jurnalı*, Sayı 5-6, s.70-74.

Qambarova, Sh (1999). ““Hamsa”ni Bezagan Yori Muzahhib”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 23 Nisan, s.4.

Abduğafurov, A. (1999). “Favoyid Ul-Kibar, Nevaîning “Hazoyil Ul-Maoniy” dagi Sönggi Törtinchi Devon “Favoyid Ul-Kibar” Asari Haqida”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 26 Şubat.

Muhammadhöjayev, H. (1999). “Buyuk Daho”, *Marifat Gazetesi*, 6 Şubat.

Rajabov, Nazar (1999). “Tilning Jilosini Qaytarib Berding”, *Vatan Gazetesi*, 5-11 Şubat.

Hayitmetov, A. (1999). “Ali Şîr Nevaî Uslubi Muammolari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.26-29.

Rustamova, N. (1999) ““Hayrat Ul-Abror” İborasining Mazmuni”, *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.9.

Fadaforov, N. (1999). “Murindi Suluk”, *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 1, s.119-120.

Suvonisulov, İ. (1999). “Uluğbekning Buyuk Shogirdi” , *Milliy Tiklanish Gazetesi*, 4 Mayıs.

Kaynarov, M. (1999). “Nevaî Ğazaliga Tahmis”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 5 Şubat.

Olim, Devona Kalomiy (2000), “Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Sharq Yulduzu Jurnalı*, Numara 5-6, yaprak 65.

“Ohkim Ul Oshno Begona Bo’ldi Oqibqat” (gazel) (2000), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 11 subat.

“Qaro Ko’zim, Qo’limardoning Endi Fan Qilgil” (Gazeller) (2000), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

“Ko’rgali Husningni Zoru Muttalo Bo’ldim Sanga” (Gazeller) (2000), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

“Bahor Bo’ldiyu Mayli Gul Qilmadi Ko’nglum, Ochildi Gunchavu Lekin Ochildi Ko’ngling” (Gazaller) (2000), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 2 Şubat.

“Mahbub Ul-Kulub Asaridan Parchalar” (2000), *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 2-3, s.248-251.

Mahkamova, R. (2000). “Nevaî Dahosini Örganaylik” , *Marifat Gazetesi*, 26 Şubat.

Rahmonov, V. (2000). “Olloh Jamoli va İnson Kamoli: Nevaîhonlik”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1, s. 31-34.

Boltayeva, G. (2000). ““Fusuliy Arbaa va Hiloliya”, Qasidalaridagi Uyğunlik”, *Marifat Gazetesi*, 9 Şubat.

Oqbötayev, B. (2000). “Nevaî İjodida “Adolat” Sözüning Talqini”, *Jamiyat va Boshqaruv Jurnalı*, Sayı 4, s. 61-68.

“Nevaî İjodi Zamondoshlarimiz Talqinida” (2000) , *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 28 Kasım.

“Nevaî Boĝı” (2000) , *Vatanparvar Gazetesi*, 12 Aralık.

Ashurov, S. (2000). “Nevaîga Ehtirom”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 10 Şubat.

İkromova, D. (2000). “Buyuk Shoir İjodkorlar Nazmida”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

İsmoilov, D. (2000). “Toshkentda Nevaîhonlik Kunlari”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 2 Şubat.

“Mehr Köp Körguzdir, Ammo Mehribone Topmadım” (2000), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

Töychiyev, U. (2000). “Durdona Asarlar Qiyosi”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

“Uluğ Shoir Sherlari Yangramoqda” (2000). *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 4 Şubat.

İbrohim, Haqqul (2000). “Teranlik Sadosi” , *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

Muhammedova, Sh (2000). “Uluğ Mutafakkirga Ehtirom”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

Ernazarov, E. (2000). “Toshkentda Nevaîhonlik Kunlari”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 31 Ocak.

Hamidova, G. (2000). “Uluğ Bobomizning Qutluğ Nomlari Bizga Madadkor Bölsin”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Hojiahmedov, A. (2000). “Köngil Sevgan Asar”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 2-3, s.246.

“Nevaîning Shoh Baytlari” (ikilikler) (2001), *Özbekiston Matbuoti Jurnalı*, Numara 1, Yaprak 28.

“Nevaî Hamdlari (Navodir Ush-Shabobdan), Hikmatlar” (Ėazallar) (2001). *İmom Al- Buhoriy Shablonlari Jurnalı*, Numara 1, Yaprak 53-59.

“Kuyida İtlar Meni Goh Tirmabon, Goh Tishlabon...” (gazeller) (2001), *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Numara 2, Yaprak 19.

“Kimda Bor (gazel), Qitalar” (2001). *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 9 Şubat.

“Agar Bir Qavm, Gar Yuz, Yöqsa Mingdur...” (şiiir) (2001), *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 1-2, s.88-89.

Usmonov, Y. (2001). “Uluğlar Ezozlangan Yurt Zavol Körmagay” (Nevaî shahrida Nevaî yodgorlik majmuining ochilishiga bağıshlab ötkazilgan tantanali marosim), *Halq Sözi Gazetesi*, 25 Ağustos.

Muhtorov, M. (2001). “Nevaî Asarlarida Turkiy (Eski Özbek) Musiqiy Atamalar”, *Özbk Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s.78-81.

Yöldosh, Sulaymon (2001). “Sher Daryosi: Hazratni Tushlarimda Köribman”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 9 Şubat.

Sirojiddin, Sayyid (2001). “Mir Alisher”, *Tafakkur Jurnalı*, Sayı 7, s. 2.

Boyqobilov, Barat (2001). “Söz Mulkining Sohibqironi”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1, s. 16-17.

Hudayberganov, Z. (2001). “Muhokamat-Ul-Luğatayn Turk Tilida”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.181-190.

Abdurahmonov, J. (2001). “Nevaî Tarihida”, *Özbekiston Matbuoti Jurnalı*, Sayı 1, s.27.

Abdurahmonov, Ğ. (2001). “Sheriyat Sultoni, Shoirlar Podishohi”, *Huquq Jurnalı*, Sayı 1, s.88-90.

Abduğafurov, A. (2001). “Ezgulikka Yetaklovchi Fardlar”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 3, s.215-217.

Ğaniyeva, S. (2001). “Har Birini Turk Duru Gavhar Degil”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 3, s.211-214.

Töra, Juman (2001). “Nevaî Davlat va Jamoat Arbobi“, *Qadriyat Gazetesi*, 27 Ocak.

Nurmatova, M. (2001). “Nevaîni Bilish Muqaddas Burchimiz”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s.60-61.

Hayitmadov, A. (2001). “İslomiy Etiqod va Buyuk İjod Mahsuli”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s. 40-42.

Ğaniyeva, S. (2001). “Nevaîshunoslik Anjumani”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s.90-92.

“Hazrati Nevaîga Bağışlangan Jurnal” (2001), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 8 Mart.

“Sabai Sayyor” (2001) , *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.3-5.

Hidoyor, İbrohim (2001) , “Amir Ali Şîr Nevaî ning Forsiy Ğazallariga Bir Nazar”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.174-177.

“Hech Gulshanning Seningdek Hushnavo Bulbuli Yöq...” (gazeller) (2002), *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 8 Şubat.

“Nevaîhonlik” (gazeller toplami) (2002), *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.24-25.

“Hazrati Nevaîning mushkiy tafakkuri: Nevaî Gulshani” (2002), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 10 Mayıs.

İbrohimov, O. (2002). “Hazrati Nevaî va Maqom: Nevaî Gulshani”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 11 Ocak.

Sirojiddin, Sayyid (2002). “To Nevaî Bor”, *Halq Sözi Gazetesi*, 8 Şubat, s. 3.

Rahmatullayev, D. (2002). “Ali Şîr Nevaî va Husayin Boyqaro Munosabatlarning Özbek Dramaturgiyasida Yoritilishining Tarixiy Haqqoniyliğı”, *Özbekistonda İjtimoiy Fanlari Jurnalı*, Sayı 3-4, s. 80-83.

Rajabova, B. (2002). “Val İpi Darveshning Himmati...”, *Hayot va Qonun Jurnalı*, Sayı 6, s. 21-22.

Jörayev, J. (2002). “Nevaî va Komyob”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5, s.41-44.

Rahmatullayeva, D. (2002). “Ali Şîr Nevaî va Husayin Bayqaro Munosabatlarning Özbek Dramaturgiyasida Yoritilishining Tarixiy Haqqoniyliğı”, *Özbekiston İjtimoiy Fanlar Jurnalı*, Sayı 4, s.80-83.

Hayitov, Sh (2002). “Barkamol İnson Timsoli”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 4, s.34-42.

Shernayev, T. (2002). “Nevaî Adabiy Navlar Hususida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5, s.39-41.

Siromiddinov, Sh (2002). “Nevaî Manaviy Komolot Tushunchasi”, *İmon Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s.26-28.

“Hazrat Nevaîga Ehtirom” (2002) , *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 12 Şubat.

Ğaniyeva, S. (2002). “Har Nuqtadan Bir Tarona”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 3, s.210-212.

Zayniddin, H. (2002). “Sirli Közgu” , *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.43.

- “Lison Ut-Tayr” Talab Yöli Borasida. Ishq Yöli” , *Holis Gazetesi*, 8 Şubat.
- Ğafur, Ğulom (2003). “Tun Bilan Tong. A. Nevaî Ğazaliga Ğ. Ğulom Muhammasi” , *Soğlom Avlod Jurnalı*, Numara 2, yaprak 14.
- Qayumov, A. (2003). “A. Nevaîning Tun Bilan Tong Ğazaliga Muhammasi Haqida” , *Xalq Sözi Gazetesi*, 10 Mayıs.
- “A. Nevaî Ğazallar” (2003), *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Numara 2, Yaprak 3-5.
- Ğaniyeva, S. (2003). “Nevaîning Bunyodkorlik Faoliyati: Milliy İstiqlol Ğoyasi” , *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.
- Mashrabov, Z. (2003), “Sulton Suyagini Hörlamas” (Shoir va davlat arbobi Nevaîning Afğonistonning Hirot shahridagi qabr maqbarasini qayta qurib va obodonlashtirishni jonlantirib imkoniyatlarni örganib qaytgan Bobur halqaro ilm ekspeditsiyasi tashkilotchisi, Bobur halqaro fondining raisi bilan suhbat), *İmom Al-Buhoriy Saboqları Jurnalı*, Sayı 2-3, s.94-99.
- Qayumov, A. (2003). “Sevgi Navolari” (Nevaîga Bağishlab), *Halq Sözi Gaztesi*, 12 Mart.
- Olim, Farruhbek (2003). “26 Mingdan Ortiq Söz Qöllagan Shoir” (Nevaî Gulshani), *Fidokor Gazetesi*, 25 Şubat.
- Sokin, Sherali (2003). “Ranglar Möjizasi: Rassom Qaydalovning “Nevaî Portreti” Asari Haqida” , *Mohiyat Gazetesi*, 9 Mayıs.
- Murodov, N. (2003). “Nevaî Asarlariga Forsiy Luğat” , *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1, S. 21.
- Piyeh, Poland (2003). “Nevaîga Oid Bitiklar” , *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 149-151.
- İsomiddinov, Z. (2003). “Nevaîning Benavo Nashri. Buyuk Shoir Asarlarining 20 Jildligi Nashri” , *Hurriyat Gazetesi*, 6 Ağustos.
- Valiyeva, M. (2003). “Shoira Ehtirom va Tazim” , *Marifat Gazetesi*, 5 Şubat.
- Mahmud, Muhammadjon (2003). “Nevaîshunoslikda Yor Muammosi” , *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.162-166.
- Norqulov, N. (2003). “Öyi, Sözi Ezgu Nevaî” , *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.16-20.

- Höjanova, G. (2003). “Nevaîdan Nur Olar Olam”, *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.
- Umarov, E. (2003). “Söz Gavhari Jilolari”, *Soğlom Avlod Uchun Jurnali*, Sayı 2, s.22-23.
- Abduğafurov, A. (2003). “Netib Asray Öznikim, Holimni Ul Chiqqan Zamon”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 13 Ocak.
- Ahmedov, N. (2003). “Barhayot Siymoning Barhayot Talqini”, *Fidokor Gazetesi*, 4 Şubat.
- Ahmedov, M. (2003). “Odamiylik-Eng Uluğ Fazilat”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 30 Ocak.
- Nazarov, M. (2003). “Köngil Mikoltidin Yuz Risola Yozmishman”, *İshonch Gazetesi*, 7 Şubat.
- Rözimuhammad, B. (2003). “Bölgay Gulu Böyninga Hidoyil”, *Vatanparvar Gazetesi*, 8 Şubat.
- Sayyid, Dilmurod (2003). “Avval Meni Malum Qil”, *Fidokor Gazetesi*, 6 Şubat.
- Sayyid, Dilmurod (2003). “MenDa Sabrdan Özga Nuqson Yöq”, *Fidokor Gazetesi*, 23 Ocak.
- Sobitova, T. (2003). “Hayot Taronasi İnson Madhiyasi”, *İshonch Gazetesi*, 5 Şubat.
- Usmonova, N. (2003). “Shoirning Mangu Merosi”, *Vatanparvar Gazetesi*, 1 Şubat.
- Sharafiddinov, O. (2003). “Nevaî Saboqlari”, *Halq Sözi Gazetesi*, 6 Şubat.
- Erkinov, S. (2003). “Osmonni Etib Daftar, Siyh Qilsam Daryoki”, *Markaziy Osiyo Madaniyati Gazetesi*, 8 Şubat.
- Qayumov, A. (2003). “Navosiz Ulusning Navobahshi Böl”, *Halq Sözi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Ğaniyeva, S. (2003). “Kimki Oshiqlik Asiridir”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

Ĝaniyeva, S. (2003). “Közung Ne Balo Qaro Bölibtur”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 27 Ocak.

Favvorov, N. (2003). “Ustozlar Ardoĝi” , *Fidokor Gazetesi*, 7 Ocak.

Hayitmetov, Abduqodir (2003). “Farhod-Tinch Mehnat, Bunyodkorlik Timsoli” , *Soĝlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 6, s.27-44.

Qoshmoqov, M. (2003). “Dehqonchilik Zikrida” , *Soĝlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.36.

Hayrat, Sulaymon (2004). “Nevaî Ĝazaliga Muhammas”, *Özbekiston Ovozi Gazetasi*, 7 Şubat.

Qaro, Sohıb (2004). “Yetilibdur, Kokuling. Nevaî Ĝazaliga Muhammas”, *Muloqat Jurnalı*, Numara 1, Yaprak 27.

“A. Nevaî Ĝazallar” (2004), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Boyqobilov, Borat (2004). “Ĝazal (Devoni Foniyydan)”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 7 Şubat.

“İlohiy Kalimot Timsollari” (Nevaî'nin şiiriyeti hakkında) (2004), *Marifat Gazetesi*, 7 Şubat.

“Ĝazallar, Hikmatlar” (2004), *Vatanparvar Gazetasi*, 7 Şubat.

“Ĝazallar” (2004), *Yoshlik Jurnalı*, Sayı 1, s.25.

Toshboyva, D. (2004). “Nevaîning Musiqaga Oid Asarlarining Shahsni Tarbiyalaydigan Ahamiyati” (Nevaîning ijodida ahloq va huquq, adat va ananlar, falsafa, estetika, musiqa, tarih, jamiyat va davlatning öziga hosliklari töĝrisida), *Qonun Himoyasida Jurnalı*, Sayı 9, s.34-35.

Alimov, B. (2004). “Nevaî Haykali Tokioda Ochildi” (26 Mart kuni Yaponiyadagi eng nufuzli oliy çquv yurtlaridan Soka universitetida buyuk mutafakkir atoqli shoir A. Nevaî haykalining ochilish marosimi bölib ötkani haqida), *Halq Sözi Gazetesi*, 30 Mart.

Muhammad, N. (2004). “Afsonaviy Qushlarw, *Soĝlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 1, s. 46-47.

Qayumov, A. (2004). “Umidim Mulki, Umidinga Yetgil”, *Halq Sözi Gazetesi*, 6 Şubat.

Abdullayev, Ahmad (2004). “Nevaî Asarlarida Jomiy Timsoli”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 152-155.

Hayitmetov, A. (2004), “Uluğ Shoirga Munosib Nashr”, *Halq Sözi Gazetesi*, 16 Haziran.

İrisqulov, A. (2004). “Lison Ut-Tayr İngliz Tilida”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 6 Şubat.

Ğafforov, A. (2004). “Uluğ Shoir Asarlari Olmon Tilida”, *Mezon Gazetesi*, 4 Şubat.

Abdullayev, A. (2004). “Nevaî va Badahshoniylar”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1, s.16-19.

“Majmuai Murosa” (2004) , *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 4, s.260-263.

Yöldoshev, M. (2004) , “Hamma Zamonlar Shoiri”, *Mulkdor Gazetesi*, 6 Şubat.

Abdullayev, Ahmad (2004). “Nevaî va Movlono Burhoniddin”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.26-28.

Alimov, B. (2004). “Tokioda Nevaîhonlik Kechasi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 10 Şubat.

Möminov, S. (2004). “Nevaî Muruvvati”, *Fidokor Gazetesi*, 5 Şubat.

Salohiddinova, M. (2004). “Nevaîning Yangi Ğazali”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.34-36.

Sarimsoqov, B. (2004). “Ali Şîr Nevaî va Sheriy Mezonlar Masalasi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.16-22.

Umarov, E. (2004). “Nevaî Asarlarida Sözning Fanatik Variantlari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.43-45.

Ergashev, Q. (2004). “Nasoyim Ul-Muhabat ta Bayon Tarziga Doir”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.22-26.

Eshonqulov, H. (2004). “Ali Şîr Nevaî Azaliyatida İshq Mavzusi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.28-31.

Qurbonov, A. (2004). “Hamsadagi Nasriy Sarlavhalar Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.31-34.

Ğaniyeva, S. (2004). “Takzira va Zamma Takziralari Nevaî Siyimosi”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s.23-25.

İmomnazarov, M. (2004). “Tatabbu Möjizasi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 6 Şubat.

“Sheriyatimizning Porloq Quyoshi” (2004), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 4 Şubat.

Haydar, Sulaymon (2004). “Ali Şîr Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Adolat Gazetesi*, 6 Şubat.

Hamrayev, F. (2004). “Mehr va Muruvvatning Uluğ Dunyosi”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 7 Şubat.

Hayitmetov, A. (2004). “Noyob Fazilatlar” , *Mahalla Gazetesi*, 11 Şubat.

Hayitmetov, A. (2004). “Nafing Agar Xalqqa Beshak Durur” , *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 4, s.26-29.

Hayitov, M. (2004). “Savdo Ahli Ahloqi Hush Badiiy Talqini”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s.36.

Hayitmetov, Abduqodir (2004). “Ohangdoshlik Möjizalari” , *Mahalla Gazetesi*, 10 Mart.

“Hayrat Ul-Abror Nasriy Bayoni” (2004), *Yozuvchi Gazetesi*, 1 Aralık.

Ochilov, E. (2004). “Farhod-Komillik Timsoli” , *İshonch Gazetesi*, 9 Ocak.

Ğaniyeva, S. (2004), “Mahbub Ul-Kulub ning Forscha Tarjimasi” , *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 4, s.47-48.

Hayitov, Ş. (2004). “Timsol va Talqin” , *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 6, s.26-31.

Hayitmetov, A. (2004). ““Majolis Un-Nafois”ning Noyob Bir Nashri Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 4, s.45-47.

Azamov, A. (2004). “Nazmning Yettinchi Osmoni” , *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.150-163.

Usmonova, M. (2004). “Nevaî Nazmiyotida Gul Marfemasining Qöllanilishi”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 6, s.41-43.

“A. Nevaî Ğazallar” (2005), *Vatanparvar Gazetesi*, 8 Şubat.

“Ğazallar, Qitalar” (2005), *Qıshloq Haqiqati Gazetesi*, 8 Şubat.

“Ğazallar” (2005), *Mahalla Gazetesi*, 9 Şubat.

Qoshmoqov, M. (2005). “Mukammal Asarlar To’plami”, *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, S.18.

“Agar Oqil Esan” (gazel) (2005), *İshonch Gazetesi*, 9 Şubat.

Usmonova, N. (2005). “Buyuk Nevaîga Ehtirom”, *Vatanparvar Gazetesi*, 10 Şubat.

Usmonova, N. (2005). “Buyuk Nevaîga Ehtirom”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 10 Şubat.

“Tandir Qurolmasan Uy Qurolarmidi?” (2005), *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s. 37.

Bekova, N. (2005). “Adabiy Manbalar va Sittai Zaruriya”, *İlm Sarchashmalari Jurnalı*, Sayı 4, s. 69-71.

Egamova, Sh (2005). “Ali Şir Nevaî Asarlari Tilidagi Qadimgi Turkiy Leksemalar”, *İlm Sarchashmalari Jurnalı*, Sayı 4, s. 71-74.

Botirov, N. (2005). “Nevaîni Maftun Etgan Bayt”, *Turkiston Gazetesi*, 9 Şubat.

Dösthöjayeva, N. (2005). “Shoir İjodida Afarizmlarning Ahamiyati”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

İsoqova, Shohida (2005). “Nevaî Romani Fransuz Tilida” , *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.35-39.

Abdullayev, A. (2005). “Naqshban Nevaî Talqinida”, *Muloqat Jurnalı*, Sayı 1, s.31-36.

İsmoilov, O. (2005). Dilbar Nomasi”, *Qıshloq Hayoti Gazetesi*, 8 Şubat.

Muhammad, Nosir (2005). “Shoirning Abadiyati”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.

Onilov, E. (2005). “Asrlarni Böylagan Nevaî”, *Mohiyat Gazetesi*, 4 Şubat.

- Ramazonov, N. (2005). "Vafo Madhi", *Íshonch Gazetesi*, 9 Şubat.
- Safarov, M. (2005). "Hazrat Poyingizda Boğlar Gullagay", *Halq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Komilov, N. (2005). "Neki Olami Kubroda Bor-Olami Suğroda Bor", *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Mullahöjayeva, Karomat (2005). "Har Kun Özga Karvon Oromgohidur Bu Rabot", *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 9 Şubat.
- Durdiyeva, G. (2005). "Nevaîhonlik Kechasi", *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 26 Ocak.
- Durdiyeva, G. (2005). "Tarih Sahifalaridagi Bitiklar", *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 2 Şubat.
- Durdiyeva, G. (2005). "Ğazalga Oshno Köngillar", *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Jumahöja, N. (2005). "Manaviy-Jismoniy Komillik Orzusi", *Vatanparvar Gazetesi*, 8 Şubat.
- İkromova, D. (2005). "Buyuk Allomaga Ehtirom", *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Komilov, N. (2005). "Adabiyot va Uch Buyuk Zot", *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 4 Şubat.
- Rahmatova, O. (2005). "Maktabda Nevaîhonlik Kechasi", *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 11 Şubat.
- Rizayeva, Y. (2005). "Sheriyat Muhlislari İstirokida", *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- Tojiyev, A. (2005). "Nevaîga Bir Dasta Gul", *Mohiyat Gazetesi*, 11 Şubat.
- Usmonova, N. (2005) . "Buyuk Nevaîga Ehtirom", *Halq Sözi Gazetesi*, 10 Şubat.
- Choriyev, B. (2005). "Kamil İnson Tarbiyasiga Etibor", *Vatanparvar Gazetesi*, 5 Şubat.
- Sheraliyev, Ğ. (2005). "Fayzli Kecha", *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 12 Şubat.

Ğafforov, A. (2005). “Manaviyat, Sheriyat va Fahru-İftihor Bayrami”, *Savdogar Gazetesi*, 11 Şubat.

Ğoziyev, S. (2005). “İbratli Hikoyalar Tarifi”, *Fidokor Gazetesi*, 3 Şubat.

Haydarov, R. (2005). “Tuganmas Meros”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 12 Şubat.

Hayitmetov, Abdulkarim (2005). “Qish Tarifida”, *Mahalla Gazetesi*, 9 Şubat.

Hasanov, S. (2005). “Zamon Bilam Hamnafas”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Höjanov, S. (2005). “Uluğ Mutafakkir Asarlarining Noyob Luğati”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 26 Ocak.

Botirhon, Akrom (2005). “Ali Şir Nevaî Ğazallari”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.82-93.

Kurbonov, A. (2005). “Oyning Zuhul Bilan Qironi. Nevaî İjodida Tibhi İshqiqoq Sanati”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.93-99.

Ğaniyeva, Suyuma (2005). “Nevaî Asarlar- Uluğ Meros”, *Marifat Gazetesi*, 19 Şubat.

Kayumov, A. (2005). “İnson va İmon” , *Halq Sözi Gazetesi*, 2 Aralık.

Kayumov, Aziz (2005). “Uluğlar Davrasida”, *Halq Sözi Gazetesi*, 16 Aralık.

Humoyun, İ. (2005). “Nevaîga Yuzlanmoq Saodati”, *Hayot Gazetesi*, 20 Ekim.

“İkki Buyuk Hizmet, İkki Ho’sh Zabon” (2006), *Mölidor Gazetesi*, 10 Şubat.

İnoyatov, Sulaymon (2006). “Nevaî Nomini Sharaflagan Maskan”, *Mohiyat Gazetesi*, 14 Temmuz.

Ömanova, S. (2006). “Özbeki Gulnora Köngil Qöydım...”, *İshonch Gaztesi*, 7 Şubat.

Ochilov, E. (2006). “Nafing Agar Halqqa Beshoqdurur”, *İshonch Gazetesi*, 4 Şubat.

Mullaköjayeva, Karomat (2006). “Jahon Boğining Ranglari”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 21 Temmuz.

Kondar, N. (2006). “Renessan va Neva’i”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 123-134.

İshoqov, Yoqubjon (2006). “Adabiylik Timsoli”, *Marifat Gazetesi*, 4 Şubat.

Bartels, E. A. (2006). “Neva’i va Sharq Adabiyoti”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 135-141.

Bekmuhammad, U. (2006), “Neva’ining Hush Hulqi”, *Hayot Gazetesi*, 2 Şubat.

Kenjabek, Mirzo (2006), “Taqdirga Muhabbat”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 15 Eylül.

Hudayberganova, Maqfuza (2006). “Neva’i- Tibbiyot Bilimdoni”, *Fidokor Gazetesi*, 16 Aralık.

Nazarov, Mahmud (2006). “Neva’i-Özbek Tilining Zarshunosi”, *İshonch Gazetesi*, 28 Ekim.

Komilov, Najmiddin (2006). “Odamiylar Odamiysi”, *Mohiyat Gazetesi*, 22 Eylül.

Oqçötayev, Botir (2006). “Darvesh Desam Ulus Uza Moh”, *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 1, s. 151-152.

Boykobilov, B. (2006). “Bir Sadafning İkki Gavhari”, *Halq Sözi Gazetesi*, 7 Şubat.

“Köngil Ohangdan Quvvat Oladi”, *Teatr Jurnalı*, Sayı 2, s.5-6.

Töhliyev, B. (2006). “Hamisha Barhayot, Hamisha Nodir”, *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.

Musajon, F. (2006). “Neva’ini Tushunish Ehtiyoji”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 20 Ekim.

Holov, Z. (2006), “Ranglar Sayyorasining Sarboni”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 23 Ekim.

Komilov, N. (2006), “Neva’i Manaviyati-Komil İnsan Manaviyati”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 7 Şubat.

Tojiboyeva, O. (2006). “Olmos Sir”, *Saodat Jurnalı*, Sayı 2, s.12-17.

Abdulkhikim, Matnazar (2006). "Qorachiqlar Qachridam Sir", *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 7 Şubat.

Tojiboyeva, İ. (2006). "Nevaî va Sharq Tabobati", *Habar Gazetesi*, 3 Şubat.

"Komial İnsan Orzusi" (2006) , *Qalqon Jurnalı*, Sayı 2, s.42-44.

"Nevaîni Dunyo Uluğlaydi" (2006) , *Halq Sözi Gazetesi*, 17 Şubat.

Olim, Sultonmurod (2006). "Jannat Boğı Visolini İstar Esang", *Halq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.

Lutfullayev, H. (2006). "Nevaî İjodida Quron", *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s.20-21.

Rajab, Davron (2006). "Tengsiz Muhabbat Shaydosi", *Qalqon Jurnalı*, Sayı 2, s.45-47.

Soliyev, N. (2006). "Nevaî İjodida Tehnik Kashfiyotlar Orzusi", *Habar Gazetesi*, 10 Şubat.

Usmonova, N. (2006). "Buyuk Dahoga Ehtiram", *İshonch Gazetesi*, 10 subat.

Usmonova, N. (2006). "Buyuk Dahoga Ehtiram", *Mulkdor Gazetesi*, 10 subat.

Eraliyeva, A. (2006). "Davrimizga Hamohang Satrlar", *Özbekistonda Soğliqni Saqlash Gazetesi*, 14 Şubat.

Qöshmaqov, M. (2006). "Hayotdan Mangu İlhom", *Soğlom Avlod Uchun Jurnalı*, Sayı 2, s.13.

Abdulhayrov, Manzar (2006). "Nafosat Hazinasi", *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 4, s.133-136.

Tursunov, Yusuf (2006). "El Homiyisi", *Vatanparvar Gazetesi*, 17 Kasım.

Röziyoyev, T. (2006). "Sarv Nevaî Talqinida", *Milliy Tiklanish Gazetesi*, 21 Haziran.

Shodmonova, R. (2006). "Farhod Timsolida Orzular", *Marifat Gazetesi*, 8 Şubat.

Bekjon, İsmoil (2006). "Muhabbat Falsafasi", *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 16 Aralık.

Ummatov, R. (2006). "İshq Fasli", *Hayot Gazetesi*, 2 Şubat.

Haqqul, İbrohim (2006). “Öz Vujudinga Tafakkur Aylagil”, *Ishonch Gazetesi*, 8 Şubat.

Usmonova, Shahodat (2007). “A. Nevaîning Etmish Ğazaliga Muhammas, A. Nevaî Tavalludining 567 yilligiga”, *Halk Talimi Jurnalı*, Numara 6, yaprak 161.

Karo Sohib (2007). “Sultonidir. Nevaî Ğazaliga Muhammas”, *Holis Gazetesi*, 8 Şubat.

Hekim, Sadulla (2007). “Fahriya” (Nevaî. Şiir), *Mohiyat Gazetesi*, 9 Şubat.

“Ğazal Bo’stoni” (Nevaî gazelleriden) (2007), *Mohiyat Gazetesi*, 9 Şubat.

“Ğazal” (2007), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 9 Şubat.

“Ğazal” (2007), *Jamiyat Gazetesi*, 9 Şubat.

Oripov, Abdulla (2007). “Nevaîni Anglash” (Nevaî Sherlaridan Baytlar va Unga İzoh), *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 9 Şubat.

Ramazonov, Nodir (2007). “Bir Satirdagi Muammo: Hayo Bölğan EdikuAke Sado”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati*, 7 Aralık.

“Hilatin To Aylasin...” (Ğazal sherhi) (2007), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 1, s.2.

Bekmuhammad, Umid (2007). “Nevaî Qanday Hastalikdan Vafot Etti?”, *Holis Gazetesi*, 13 Eylül.

“Ali Şîr Nevaî Tabiblar Haqida” (2007), *Hamshira Jurnalı*, Sayı 1, s. 6.

Mamadaliyeva, Z. (2007). “Necha Bölsa Suubat Köp, Qilur Vahdat Mayi Oson...”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 4, s. 313-315.

Azam, Abdulla (2007). “İshq Sirli Nashavonlardin Söring”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 30 Kasım.

Azizov, A. (2007). “Ali Şîr Nevaî Kosmogonik Dunyoqarashi Shakllanishida Samarqahd va Hirot Astronomik Muhitining Örini”, *Özbekiston Tarihi Jurnalı*, Sayı 3, s. 13-17.

Mirsobirova, Y. (2007). “Ali Şîr Nevaî ning Ahloqiy Qarashlarida Yahshilik Tushunchasining Talqini”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 6, s. 84-87.

Mullahöjayeve, K. (2007). “Boğ Aro, Demang, Hazonkim: Asliyat Jozibasi”, *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 10, s. 66-68.

Mullahöjayeve, K. (2007). “Nega Körguzdi Sovuğ Ohu Sariğ Ruhsar Subh: Asliyat Jozibasi”, *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 11, s. 58-60.

Abdullayev, A. (2007). ““Nasim Ul-Huld” Qasidasida İrfoniy Ğoyalar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s. 25-32.

Abdulhayrov, M. (2007). ““Hamsat Ul-Muttahayirin” Asaridagi Yangi Aniqlangan Sözlär Talqini”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 1, s. 46.

Asadov, M. (2007). “Nevaî Soqiynomasi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s. 26-30.

Abdulkakim, M. (2007). “İlohiy Halqa”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 9 Şubat.

Akrom, Botirhon (2007). “İlohiy Mirot- Tanaliyotning Alisher Timsollari”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 137-145.

Zohidov, A. (2007). “Devoni Foniy dan Tuhfa”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 20 Mart.

Akrom, Botirhon (2007). “ Ali Şir Nevaî Tavalludining 566 Yilligi”, *Mohiyat Gazetesi*, 9 Şubat.

Bekjon, İsmoil (2007). “Muhirga Naqshlangan Hadiya”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 9 Şubat.

Jahon, A. (2007). “Nevaî Dahosi”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 6 Şubat.

İsmoilov, O. (2007). “İshq Gavhari”, *Qishloq Hayoti Gazetesi*, 6 Şubat.

Muhtor, Omon (2007). “To Tuzdi Nevaî Oyati İshq”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 9 Şubat.

Muhiddinov, M. (2007). “Söz Fazilati”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 9 Şubat.

Olim, S. (2007). “Davron Elining Jismida Ham Jon Bölgi”, *Jamiyat Gazetesi*, 9 Şubat.

“Halqaro Anjuman Ali Şir Nevaî ning İjodi va Merosiga Bağishlandi” (2007), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 4 Nisan.

Utanova, S. (2007). “Kim Bölibtur Laligun Atlasda Somer Oftob”, *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

Rözimuhammad, Bahrom (2007). “Nevaî Möjjisasi”, *Vatanparvar Gazetesi*, 9 Şubat.

Ochilov, Ergash (2007). “Qöl Yetmas Chöqqi”, *Mohiyat Gazetesi*, 2 Şubat.

Panjiyev, H. (2007). “Ğazal Mulkinging Sultoni”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

Ğaniyeva, S. (2007). “Uluğ Mutafakkirning Fardlari”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 5 Şubat.

Hayitmetov, Abduqodir (2007). “Nevaîshunos Olima Jasorati”, *İmom Al-Buhoriy Saboqlari Jurnalı*, Sayı 1, s.24-27.

Abduhakimov, M. (2007). “Bölgusi Pdagoglar Huzurida”, *Turkiston Gazetesi*, 3 Şubat.

Olim, S. (2007). “Ogohlik Shartlari”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 7 Şubat.

Röziyev, U. (2007). “Nevaîni Anglamasak”, *Turkiston Gazetesi*, 10 Şubat.

Bahriddin, A. (2007). “Manim Hazratim”, *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 2, s.18-23.

“Buyuk Shoirga Ehtirom” (2007), *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 10 Şubat.

Duraneva, G. (2007). “Yangi Malumotlat Taqdim Etildi”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.

Jumayeva, P. (2007). “Hazratning Qaytishi”, *Fidokor Gazetesi*, 8 Şubat.

İkromova, D. (2007). “Buyuk Shoirga Ehtirom”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

“İkki Siymo-Buyuk Muhabbat” (2007) , *Habar Gazetesi*, 9 Şubat.

Olim, Sul-tonmurod (2007). “İqrar”, *Fidokor Gazetesi*, 6 Şubat.

Olilov, E. (2007). “Buyuk Mutafakkirning Mahorat Maktabi”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Ramazonov, N. (2007). “Bu Kim, Ahli Vafo Noyob Erurlar”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.

Usmonova, N. (2007). “Buyuk Mutafakkirning Manaviy Merosi”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.

Ergashev, K. (2007). “Fahm Aylar Ahli Dard”, *Qadriyat Gazetesi*, 3 Şubat.

Eshonova, Zilola (2007). “Nevaî Munojatlari Badiiyati”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 26, s. 36-42.

İslomov, Ö. (2007). “Nevaî Ğazallarida Kalom va Takallum Sözlari”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 6, s.42-46.

Bahriddin, Abdulkarim (2007). “Bilgil Haji İslom Vaqt Sirlari”, *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 10, s.44-47.

Yusupova, M. (2007). “Ali Şîr Nevaî Asarlarida Jamoalararo Munosabatlarning Satsiologik Talqini”, *İjtimoiy Fikr. İnson Huquqlari Jurnalı*, Sayı 2, s.150-154.

Jabborov, R. (2007). “Shoigra Ehtirom”, *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 26 Şubat.

Jörayeva, Sh (2007). “Nevaî “Hamsa” si Lotin Yozuvida” , *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 1, s.42-43.

İnagamova, D. (2007). “Ali Şîr Nevaî ning “Hamsa” Asari Qölyozmalari Haqida”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 1, s.50.

“Layli va Majnun” (2007) , *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 4, s.24-29.

Hamidov, Z. (2007), ““Sabai Sayyor” Asarida Harakatni İfodalovchi Sözlär Sinonitiyasi”, *İlm Sarchashmalari Jurnalı*, Sayı 4, s.63-68.

Erkin, Oshiq (2007). “Bir Satrdagi Muammo”, *Özbek Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 16 Ekim.

“Jon va Jonon Mojarosi” (2008), (A. Nevaîning Bir Ğazal Tahlili), *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Numara 7, Yaprak 41-49.

Rahmonova, M. (2008). “Nevaî'nin Holati Pahlavon Muhammad seri hakkında”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Numara 3, yaprak 50-52.

“A. Nevaî- Hikmatlar” (2008), *Holis Gazetesi*, 7 Şubat, yaprak 4.

“Meni Men İstagan O'z Suhbatiga” (2008), *Halk So'zi*, 9 Şubat.

“Mahbub Ul-Qulubdan” (Nevaïhonlik) (2008), *Qalqon Jurnalı*, Sayı 2, s.26-28.

“O Razing Husning...” (Gazel) (2008), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Sayı 2, s.2.

“Sher” (2008), *Mohiyat Gazetesi*, 8 Şubat.

Yo’ldosheva, D. (2008). “Nevaï Asarlarida Ornotominlar Sheriy Sanatlar Yaratish Vositasi Sifatida”, *Til va Adabiyot Ta’limi Jurnalı*, Sayı 3, s.45-51.

Said, Habubulloh (2008). “Devoni Foniydan Ğazallar”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.3-6.

Yölchiyeva, Munojat (2008). “Munojatning Sehri va Qudrati”, (Klasik qöshiqnlarning mohir ijrosi, Özbekiston halq artisti bilan shoir Nevaï ijodiga bölgan bugungi etibor hususida suhbat), *Özbekiston Ovozi Gazetesi*, 8 Şubat.

Norboyev, S. (2008). “Döstlik Rishtalari Abadiydir” (Bokuda A. Nevaï haykalining ochilishi marosimi haqida’), *Jamiyat Gazetesi*, 19 Eylül.

Boboyev, A. (2008). “Asrlar Sinovidan Ötgan Döstlik”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 15 Eylül.

Ğaniyeva, Suyuma (2008). “Nevaï Tarbiyasiga Olgan Öĝil”, *Hurriyat Gazetesi*, 17 Eylül.

Avezmetov, Sh (2008). “Luĝati Nevaï Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 89-91.

Karimova, F. (2008). “Nevaï Ğazallarida Römolcha Tafsili”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 6, s. 79-82.

Rahmatov, M. (2008). “Ali Şîr Nevaï ning Nasriy Asarlarida Qöllangan Chun Boĝlovchilik Kiritma Konsruksiyalar Hususida”, *İlm Sarchashmalari Jurnalı*, Sayı 3, S. 100-104.

Ramazanov, N. (2008). “Asliyat Jozibasi: Ali Şîr Nevaï ning “Ğaroyib Us-Siĝar” Ğazali Haqida”, *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 12, s. 70-71.

Holiqov, A. (2008). “Nevaï Asarlaridagi İdeal Obrazlarda Odob va Ahloq Masalalari”, *Halq Talimi Jurnalı*, Sayı 3, s. 83-85.

Rihsiyeva, S. (2008). “Ezgulik Elchisi”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 20 Şubat.

“Shayh Sarbon va Tarso Qizi Qissasi: Muhabbatning Saroyi”, *Jannat Makon Jurnali*, Sayı 2, s. 34-38.

Fozilova, Z. (2008). “Nevaî İjodida Yoshlar Mavzusi”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 21 Mayıs.

Kayumov, Z. (2008). “Gözalliklarning Boshlanishi”, *Milliy Tiklanish Gazetesi*, 6 Şubat.

Olim, Farruhbek (2008). “Nevaî Ham Adashganmi?”, *Tafakkur Jurnali*, Sayı 2, s. 93-94.

Ochilov, Ergash (2008). “Haq Seni Sevgay El Bila Bölsang”, *Adolat Gazetesi*, 8 Şubat.

Ergashev, Murodjon (2008). “Nevaî Fransuz Tilida”, *Yoshlik Jurnali*, Sayı 1, s. 35.

Holbekov, M. (2008). “Hazrat Nevaî Jahon İchra”, *Milliy Tiklanish Gazetesi*, 13 Şubat.

İslomov, Ö. (2008). “Ali Şîr Nevaî Asarlarida Nutq Madaniyati”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnali*, Sayı 3, s.81-85.

Yormatov, İ. (2008). “Mahorat Dengizidan Tomchi”, *Toshkent Haqiqati Gazetasi*, 9 Şubat.

İ. Bakirova (2008). “Nevaî Asarida Sinonimiya Hodisasi”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnali*, Sayı 2, s.16-24.

“Nevaîdan Nima Örgandim” (2008), *Jannat Makon Jurnali*, Sayı 2, s.16-20.

Azizova, A. (2008). “Dunyo Mehvari Ayol Qalbida”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 6 Şubat.

Rihsiyeva, S. (2008). “Sheriyat Mulkining İkki Sultoni”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 13 Şubat.

Hasanov, S. (2008). “Sabbai Sayyorning Öziga Hos Hususiyatlari”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 6 Şubat.

Ergasheva, Sh (2008). “Kamol Et Kasbkim, Shoir Bu Talabni Avvalo Öziga Qöygan va Boshqalarni Ham Shunga Davat Etgan”, *Mahalla Gazetesi*, 6 Şubat.

- Haydarova, Sh (2008). “El Desa Neva’ini”, *Jamiyat Gazetesi*, 8 Şubat.
- Ĝaniyeva, S. (2008). “Buyuk Mutafakkir Nasrida Nazm va Uning Roli”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 7 Şubat.
- Yayloloʻva, M. (2008). “Adabiyotimizning Yorqin Siymosi”, *Boshlangʻich Talim Jurnalı*, Sayı 2, s.10-11.
- Erkinov, S. (2008). “Neva’i va Hoqoniy”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s. 3-10.
- Hidirova, B. (2008). “Buyuk Shoir Merosiga Baĝishlanadi”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 8 Şubat.
- Norjigitova, Bahriniso (2008). “Köngildagi Quyosh”, *Adabiyot Közgusu Gazetesi*, 7 Şubat.
- Yusupov, B. (2008). “Ali Şir Neva’i Asarlarida Unlilar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5, s.90-95.
- Karim, Amirqul (2008). “Ansb Saodat Erur Chiqsa Yaxshining Bila Osh...”, *Kuch Ozotda Gazetesi*, 27 Şubat.
- Azimov, F. (2008). “Özbek Tilining Buyuk Tarĝibotchisi”, *Huquq Olamida Gazetesi*, 7 Şubat.
- Hayitov, Sh (2008). “Ali Şir Neva’i ning Saj Qöllash Mahorati” , *Turk Tili va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 9, s.29-34.
- Meli, S. (2008). ““Hamsa” da Muallif Obrazi Kategoriyasi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 5, s.24-30.
- Yusupova, D. (2008). “Ali Şir Neva’i “Hamsa” sida Radif va Mazmun Uyĝunligi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 4, s.84-86.
- Davlatov, O. (2008). ““Saddi İskandariy” da Mahmud Ğaznaviy Siymosi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.25-28.
- ““Saddi İskandariy” Dostonidan Hikmat” (2008) , *Maktabgacha Talim Jurnalı*, Sayı 2, s.15.
- Olim, Sultonmurod (2008) . ““Lison Ut-Tayr” Maqsad Birligi Sarı Yöl. Boqiy Kitob”, *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı2, s.23-25.

- Karim, B. (2008). “Tavba Ostonasida” , *Hidoyat Jurnalı*, Sayı 2, s.18-19.
- Qaro, Sohib (2008). “Ayladi” , *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 8 Şubat.
- Rözmonova, R. (2009). “Nevaî Ğazaliga Ahmad Posho Nazari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Numara 6, yaprak 67-69.
- Jöraboyev, Otabek (2009). “Qöqon Shoirlarining A. Nevaî Ğazallariga Muhammaslari va Unga Nisbatan Berilgan Ayrim Ğazallar Borasida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Numara 1, Yaprak 9-18.
- “Nevaî Ğazaliga Muhammas. A. Nevaî Tavalludiga Bağishlab”, *Sahovat Jurnalı*, Numara 1, Yaprak 17.
- “A. Nevaî Ğazallar” (9 Şubat Nevaî'nin doğum gününe özel) (2009), *Maktabgacha Ta'lim Jurnalı*, Numara 2, Yaprak 11.
- “O Razil Yopqach, Ko'zimdin Sochigul Har Lahza Yosh” (Nevaî Ğazallaridan) (2009), *Mohiyat Gazetesi*, 6 Şubat.
- “Nevaî Ğazallari” (2009), *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.
- “Nevaî Ğazallari” (2009), *Öz As Gazetesi*, 6 Şubat.
- “Nevaî Qit'alari” (2009), *Postda Gazetesi*, 24 Ocak.
- “Kelgay” (Gazel) (2009), *Sanam Jurnalı*, Sayı 2, S.1.
- Salohiy, Dilorom (2009). “Tafakkur Dahosining Tuğilishi” (9 Şubat Nevainin doğum günü için), *Yosh Kuch Jurnalı*, Sayı 1, S.2-3.
- Tursunov, Yusuf (2009). ”Nevaî Yurt Kezadi” (Nevaîning yoshlik davrining dastlabki kunidan qorilik davrining boshlangan yöllarigacha qadam ranjida qilgan joylarining A. A. Samyonov tomonidan chizilgan shematik kartinkalar keyinchalik akademik İ. Sultanov tomonidan töldirilgan), *Özbekiston Jurnalı*, 30 Ocak.
- Muhammad, Nosir (2009). “Nevaî va Shatranj”, *Hayot Gazetesi*, 19 Şubat.
- Jumanazarov, H. (2009). “Uluğ Shoir, Mutafakkir va Davlat Arbobi”, *Vaziyat Gazetesi*, 5 Şubat.
- “Ali Şîr Nevaî Zamondoshlari Hotirasida”, *Postda Gazetesi*, 31 Ocak.

Nabiyev, F. (2009). “Hulq İla Odam Elini Shod Qil...”, *Postda Gazetesi*, 24 Ocak.

Hayitov, Sh (2009). “Ali Şîr Nevaî Qöshgîlik Hunari Haqida”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 2, s. 22-28.

Tojihöjeyev, M. (2009). “Nevaî Ğazali Olmon Tilida”, *Milliy Tiklanish Gazetesi*, 11 Şubat.

Kenjabek, Mirzo (2009). “Poklik Muhabbat Tarannumi”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.148-149.

Mirzo, Mirpölat (2009). “Ali Şîr Nevaî”, *Özbekiston AS. Gazetsi*, 6 Şubat.

Höjeyev, R. (2009). “Uluğ Mutafakkir Musiqa Cholğulari Hususida”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 5 Şubat.

Toshyev, B. (2009). “Har Kimki Chuchuk Söz Elga İzhor Aylar...”, *Postda Gazetesi*, 31 Ocak.

Toshyev, A. (2009). “Sadoqat va Saodat”, *İshonch Gazetesi*, 7 Şubat.

Siyoyev, S. (2009). “Sherlari Tufayli Yanada Boyigan Drama”, *Toshkent Haqiqati Gazetesi*, 7 Şubat.

Razzoqov, A. (2009). “Nevaîning İqtisodiy Ğoyalari”, *Birja Gazetesi*, 10 Şubat.

Oripov, A. (2009). “Barchaga Barobar Mehr”, *Halq Sözi Gazetesi*, 7 Şubat.

Olim, Sultonmurod (2009). “Turkiy Sözlari Jilosi”, *Jamiyat Gazetesi*, 6 Şubat.

İkromova, D. (2009). “Ğazalxon Yoshligim”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 6 Şubat.

İkromova, D. (2009), “Uluğ Bobomizga Ehtirom”, *Toshkent Oqshomi Gazetesi*, 9 Şubat.

Ziyoyev, H. (2009). “Ajab Saodat Erur Qolsa Yaxshilik Bila Ot”, *Halq Sözi Gazetesi*, 5 Şubat.

Boltaboyev, H. (2009), “Gulhari Sharifroq Yöq Ondin”, *Halq Sözi Gazetesi*, 7 Şubat.

“Allomaning Obodonchilikka Oid Faoliyati” (2009) , *Qadriyat Gazetesi*, 7 Şubat.

Alimbekov, A. (2009). “Mavodek Cheksiz Navo”, *Halq Sözi Gazetesi*, 7 Şubat.

Abdulkhakim, M. (2009). “Samoviy Joziba”, *Halq Sözi Gazetesi*, 6 Şubat.

İnagamova, D. (2009). “Hatam Mallayev İjodida Hamsa Tasnifi” , *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 2, s.45-49.

Mullahöjayeva, Karomat (2010). “Jomiy va Nevaî Devonlari İlk Ğazallarining Ayrim Hususiyatlari”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Numara 1, yaprak 26-32.

“Qaro Ko’zim, İstasangiz” (Gazeller) (2010), *Vatanparvar Gazetesi*, 12 Şubat.

“Ko’zingga Tani Notavonim Fido” (2010), *Maktabgacha Ta’lim Jurnalı*, Sayı 2, s.4.

“Keldimu” (Gazel) (2010), *Halq Sözi Gazetesi*, 9 Şubat.

“Uluğ İjod Navolari” (Gazeller) (2010), *Habar Gazetesi*, 29 Ocak.

Ğaniyeva, S. (2010). “Shoir va Musiqa Sanati: Nevaîhonlik”, *Teatr Jurnalı*, Sayı 1, s.4.

Holliyeva, Gulnoz (2010). “Nevaî İjodiga Bağishlangan İlk Dessertatsiya”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s. 31-34.

Ataniyazova, Muborak (2010). “Nevaî İjodi Tadqiqotchisi”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s. 55-57.

Jöraqulov, U. (2010). “Lison Ut-Tayrda Hranatop Shakllar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s. 16-26.

Eshonboboyev, Abdurasul (2010). “Y. E. Bertelsning “Ali Şîr Nevaî Dunyoqarashiga Doir” Maqolasi Haqida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s. 28-31.

Abdullayeva, Robiyahon (2010). “Germaniyada Nevaîshunoslik”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 3, s.22-27.

Höjayev, Tohir (2010). “Nevaî İjodida Qanoat Tushunchasi”, *Muhofaza Jurnalı*, Sayı 7, s.22-23.

Pirmatova, M. (2010). “Munojot”, *İslom Nuri Gazetesi*, 31 Ocak.

Rajabova, R. (2010). “Birga Toigri Bergusi Turur”, *Huquq va Burch Jurnalı*, Sayı 2, s.14-16.

Boboyev, H. (2010). “Adolat Yoğdusi”, *İnson va Qonun Gazetesi*, 16 Şubat.

“Shoh Bahrom va Chin Gözali” (2010). *Jannat Makon Jurnalı*, Sayı 4, s.78-79.

Ubaydullo, Temir (2010). “Yuz Yoshli Boboning Vidolashuvi”, *Sahovat Jurnalı*, Sayı 1, s.19.

Otamurodov, Sherzod (2010). “Buyuk Nevaîni Anglamoq”, *Yosh Kuch Jurnalı*, Sayı 2, s.2-3.

Yöldoshev, Bekmurod (2010). ““Layli va Majnun” Dostonida Frazologizmlar”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.34-38.

Umarova, S. (2010). ““Majolis Un-Nafois” ning İlmıy-Tanqıdiy Matni Hususida”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.49-53.

Madayev, O. (2010). “Garchi Halq Ozodasimen”, *Saodat Jurnalı*, Sayı 8, s.14-15.

Mamadaliyeva, Zuhra (2010). “Majozıy Tasvir va Poetik İfoda”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.58-62.

Ergashev, Kodırjon (2010). “Nevaî Nasri Simvolikasida Doir”, *Özbek Tili va Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 1, s.12-13.

Erkin, Oshiq (2011). “Nevaî Ğazaliga Muhammas” (Nevaîhonlik), *Sharq Yulduzi Jurnalı*, Numara 2, Yaprak 46-49.

İnoyatov, Mirobid (2011). “Shoir va Musiqiy Sanat: Nevaîhonlik”, *Teatr Jurnalı*, Sayı 1, s.9.

Adizova, İ. (2011), “Gar Tabassum Etsa Gul...”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s. 190-194.

Vohidov, Erkin (2011). “Qaro Közim...”, *Teatr Jurnalı*, Sayı 1, s. 7-8.

Jumahöja, Nusratullo (2011). “Ali Şır Nevaî Asarlarida İlm va Tafakkurning Uluğlanishi”, *Postdo Gaztesi*, 22 Ocak.

Hayitov, Sh (2011). “Sayyid Hasan Ardasher Nevaî Tarifida”, *Til va Adabiyot Talimi Jurnalı*, Sayı 2, s.39-42.

Abdullayeva, R. (2011). “Ali Şîr Nevaî ning Nemis Tadqiqotchilari, Nevaîshunoslik”, *Jahon Adabiyoti Jurnalı*, Sayı 2, s.125-131.

Mullahöjayeva, K. (2011). “Nevaî Sözining Shukuhi”, *Marifat Gazetesi*, 9 Şubat, s.8.

Norqulov, R. (2011). “Bebaho Meros”, *Marifat Gazetesi*, 2 Şubat, s.6.

Rahmonov, V. (2011). “Javohirlar Shodasi”, *Marifat Gazetesi*, 9 Şubat, s.8-9.

İkromov, O. (2011). “Hamd Aytish Mahorati”, *İslom Kuri Gazetesi*, 1 Şubat.

Komilov, Najmiddin (2011). “Ustoz va Yosh İstedod”, *Özbekiston Gaztesi*, 7 Ocak.

Kayumov, A. (2011). ““Hamsa” Sarlovhalari. Nevaîhonlik” , *Teatr Jurnalı*, Sayı 1, s.6

Hamidiy, Hamidjon (2011). ““Farhod va Shirin” Dostoni Hotimasining Talqini” , *Marifat Gazetesi*, 5 Şubat, s.9.

Afoqova, N. (2011). “Hayotni Tavsilotlari Sarı” , *Özbekiston Adabiyoti va Sanati Gazetesi*, 15 Nisan.

İKİNCİ BÖLÜM

RUSYA'DAKİ ALİ ŞİR NEVAÎ ÇALIŞMALARININ BİBLİYOGRAFYASI

2.1. Rusya'da Ali Şîr Nevaî üzerine yazılan Kitapların Bibliyografyası

Никитский, М (1858). Эмир Низаматдин Мир Алишер в государственном и литературном его значении. Москва. (Devlet ve edebî anlamıyla Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Ali Şîr Nevaî biyografyası ve yazdığı eserlere yer verilmiş.

Радлов, В. В (1872). Образцы народной литературы тюркских племен и Мир Алишер. Москва. (Türk boyları ve Ali Şîr Nevaî halk edebiyatı örnekleri)

Kitapta türk edebiyatı hakkında bilgi verilmiş. Ali Şîr Nevaî yazdığı eser ve şiirleri halkın kolay anlaması için sade dilde yazıldığı hakkında bilgi verilmiş.

Клавихо, Р (1881). Дневник путешествия к дворцу Тимура в Самарканде. Москва. (Timur'un Semerkand'daki Sarayına Bir Yolculuğun Geçmesi)

Kitap bir günlük defterden oluşmuş. Tümlülük devrinde Samarkant şehrinde yapılmış inşaatlar, şehrin gelişimi, Ali Şîr Nevaî 'nin inşaat ettiği cami, medreseler hakkında söz edilmiştir.

Смирнов, В. Д (1891). Очерки истории турецкой культуры. Москва. (Türk kültür tarihi üzerine denemeler)

Kitapta Türk tarihi ve kültürü hakkında bilgi verilmiş.

Мелиоранский, Е (1902). Турецкие наречия и литература. Алишер и энциклопедический словарь. Москва. (Türk lehçeleri ve edebiyatı. Ali Şîr Nevaî ve ansiklopedik sözlük)

Kitapta Türk edebiyatı ve lehçeleri hakkında bilgi verilmiş. Kitap sonunda Ali Şîr Nevaî 'nin sözcüğüne yer verilmiş.

Бартольд, В. (1928). Мир Алишер и политическая жизнь. Москва. (Ali Şîr Nevaî ve siyasi hayat)

Kitapta Ali Şîr Nevaî biyografyası ve şairin siyasetteki rolü hakkında söz edinmiş.

Мир Алишер. Сборник к пятисотлетию со дня рождения. (1928)
Москва. (Ali Şîr Nevaî. Doğumunun 500. yılı için koleksiyon)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin 500. Yıl dönemi için yazılmış.

Семенов, А. А (1940). Штериалы к библиографическому указателю произведений Алишера и литературе о нем. Москва. (Ali Şîr Nevaî'nin eserlerinin ve onun hakkındaki literatürün bibliyografik ait kaynaklar)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin eserleri ve şairin bibliyografyası hakkında yazılara yer verilmiş.

Скосырев, А (1941). Алишер великий узбекский поэт-гуманист XV века. Москва. (15. yüzyılın büyük Özbek hümanist şairi Ali Şîr Nevaî)

Kitapta 15. Yüzyılın büyük Özbek şairi Ali Şîr Nevaî hakkında söz edinmiş.

Саади, А. (1945). Творчество Алишера как высший этап узбекской классической литературы. Москва. (Özbek klasik edebiyatının en yüksek aşaması olarak Nevaî'nin eseri)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin Özbek klasik edebiyatındaki rolü ve kattığı katkısı hakkında bilgi verilmiş.

Кекелидзе, К (1945). Алишер в древнегрузинской литературе. Москва. (Eski Gürcü edebiyatında Ali Şîr Nevaî)

Kitapta eski Gürcü edebiyatına Ali Şîr Nevaî'nin etkisi hakkında söz edinmiş.

Бертельс, Е. З (1945). К вопросу о мировоззрении Алишер. Москва. (Nevaî'nin dünya görüşü)

Kitapta şairin dünyaya bakış açısı ve Türk diline kattığı katkısı hakkında söz edinmiş.

Якубовский, А.Ю. (1946). Черты общественной жизни эпох Алишера Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî dönemlerinin sosyal yaşamının özellikleri)

Kitapta şairin yaşadığı dönem, o zamandeki sosyal yaşam hakkında söz edinmiş.

Семёнов, А. А. (1946). Гератская художественная рукопись эпохи Навои и её творцы. Москва. (Ali Şîr Nevaî döneminin Herat sanatsal el yazması ve yaratıcıları)

Kitapta Nevaî döneminde Herat'ta yapılan sanat eserleri ve yazılan el yazmalara yer verilmiş.

Боровков, А. К. (1946). Алишер Навои как основоположник узбекского литературного языка. Алишер Навои. Москва. (Özbek edebi dilinin kurucusu olarak Ali Şîr Nevaî)

Kitapta ilk olarak Ali Şîr Nevaî'nin hayatı hakkında söz edinmiş. Şairin Özbek dilinin kurucusu olarak tanıtmış. Türk dilinin başka dillerden üstün tarafları hakkında bilgi verilmiş.

Малов, С. (1947). Мир Алишер Навои в истории тюркских литератур и языков Средней и Центральной Азии. Москва. (Orta Asya Türk edebiyatları ve Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Orta Asya'da konuşulan diller, Türk edebiyatı ve Ali Şîr Nevaî'nin Türk diline kattığı katkı hakkında söz edinmiş.

Липкие, С (1948). Алишер Навои. Семь планет. Москва. (Ali Şîr Nevaî. Yedi gezegen)

Kitapta Ali Şîr Nevaî hayatı, eserleri, yaptığı inşaat, camii, medreselere yer verilmiş. Yedi gezegen eserinden oluşmuş.

Великий узбекский поэт Алишер Навои. (1948) Москва. (Büyük Özbek şairi Ali Şîr Nevaî)

Kitap Özbek şairi Ali Şîr Nevaî bibliyografyasından oluşmuş.

Болдырев, А. Е (1948). Алишер Навои в рассказах современников. Москва. (Çağdaşların hikâyelerinde Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Özbek halk hikâyelerinde de Ali Şîr Nevaî'nin nasıl anlatıldığı ve bir kaç hikâyeden oluşmuş.

Бертельс, Е. 3 (1948). Алишер Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin eserleri ve şairin bibliyografyası hakkında yazılara yer verilmiş.

Алишер Навои – Лирика. (1948) Москва, Devlet kurgu yayınevi. (Ali Şîr Nevaî sözleri)

Kitap gazel, muhammas, rubaiden oluşmuş.

Пять поэм. Государственное издательство художественной литературы. (1948) Москва. (Beş şiir. Devlet edebiyat yayınevi)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin "Dürüstlerin Şaşkınlığı" (alıntılar), "Leyli ve Mecnun", "Farhat ve Şirin", "Yedi Gezegen", "İskender Duvarı" (alıntılar) şiirlerini içermektedir.

Бертельс, Е. Э (1948). Навои. Опыт творческой биографии. Москва. (Ali Şîr Nevaî. Yaratıcı biyografi deneyimi)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin eserleri ve şairin bibliyografyası hakkında yazılara yer verilmiş.

Болдырев, А. Н (1952). Персидские переводы "Маджалис ан-Нафаис". Москва. (Mecalisü'n-nefais Farsça çevirileri)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin "Mecalisün nefais" eserinin çevirisiden oluşmuş.

Семь планет. Государственное издательство художественной литературы. (1954) Москва. (Seb'a-i Seyyare. Devlet edebiyat yayınevi)

Kitap "Seb'a-i Seyyare" eserinin çevirisiden oluşmuş.

Климович, Л (1959). Алишер Навои и его поэма "Семь планет". Москва. (Ali Şîr Nevaî ve yedi gezegen)

Kitap "Seb'a-i Seyyare" eserinin çevirisiden oluşmuş.

Алишер Навои взаимосвязи литератур Востока и Запада. (1961) Москва. (Ali Şîr Nevaî'nin Doğu ve Batı Edebiyatı Arasındaki İlişkiler)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin doğu ve batı edebiyatıyla ilişkisi hakkında söz edinmiş.

Рустамов, Э. Р. (1963). Страницы из биографии Алишера Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî'nin biyografisinden sayfalar)

Kitapta Ali Şîr Nevaî bibliyografyası ve memleketi hakkında bilgi verilmiş.

Бертельс, Е. Э. (1965). Навои. Москва, Nauka adındaki yayınevi. (Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Nevaî ve Cami hakkında bilgi verilmiş.

Навои А. Стихотворения и поэмы. (1965) Москва. (Ali Şîr Nevaî ve şiirleri)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin şiirlerinden oluşmuş.

Бертельс, Е. Э (1965). Навои. Изданные Труды. Суфизм и суфийская литература. Москва. (Ali Şîr Nevaî'nin Yayınlanmış Bildiriler. Tasavvuf ve tasavvuf edebiyatı)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin hayatı, eserleri, tesevvuf ve tesevvuf edebiyatı hakkında söz edinmiş.

Каюмов, А (1966). Навои и наша эпоха. Москва. (Ali Şîr Nevaî ve çağımız)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin yaşadığı devr ve şimdiki devr kıyaslanmış.

Бертельс, Е (1966). Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin eserleri ve şairin bibliyografyası hakkında yazılara yer verilmiş.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 5. (1968) Москва. (Ali Şîr Nevaî 5 cild)

Kitap Doğu'da en yaygın ve sevilen şiirlerden biri olan “Leyli ile Mecnun”u içeriyor.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 7. (1968) Москва. (Ali Şîr Nevaî 7 cild)

Kitapta Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Alisher Navoi'nin yedinci cildinde “Sedd-i İskenderi” şiirine yer verilmiş.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 4. (1968) Москва. (Ali Şîr Nevaî 4 cild)

Kitapta Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin dördüncü cildi, Doğu edebiyatlarında yaygın olan ve kökleri yüzyılların derinliklerine uzanan eski bir efsaneye dayanan “Farhat ile Şirin” şiirini içermektedir.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 6. (1968) Москва. (Ali Şîr Nevaî 6 cild)

Kitapta Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin altıncı cildi "Seb'a-i Seyyare" şiirini içeriyor.

Свидина, Е. Д (1968). Алишер Навои. Библиография. Москва. (Ali Şîr Nevaî bibliografyası)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin bibliografyasından oluşmuş.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 2. (1969) Москва. (Ali Şîr Nevaî 2 cild)

Kitapta Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin ikinci cildi, "Hayret-ül-Ebrar" koleksiyonundaki tüm şiirlerini içermektedir.

Лунин, Е. В (1968). Еклад русских ученых в изучение жизни и творчества Алишера Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî'nin hayatı ve eseri üzerine yapılan çalışmada Rus bilim adamları)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin hayatı ve eseri üzerine yapılan çalışmadan oluşmuş.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 3. (1969) Москва. (Ali Şîr Nevaî 3 cild)

Kitap Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin üçüncü cildi, ünlü "Hamse" nin bir parçası olarak ilk şiiri "Hayret-ül-Ebrar" nı içeriyor.

Конрад Е. М (1969). Средневосточное Возрождение и Алишер Навои. Москва. (Orta Doğu Rönesansı ve Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin Orta Doğudeki çalışmalarına yer verilmiş.

Стена Искандар. Художественная литература. (1970) Москва. (İskender Duvarı)

Kitapta "Sedd-i İskenderi" Nevaî takma adıyla tanınan Özbek ve dünya şiiri Nizamaddin Alisher'nin dehasının en büyük eseridir. Nevaî, çağının ileri fikirlerini ifade eder, insanı, yaratıcı çalışmasını, cesaretini ve meraklılığını, asil bir hedefe ulaşmada doğayı bilme ve inceleme konusundaki azmini yüceltir. Anlaşmazlığı ve iç çekişmeyi, yıkıcı savaşları, kibir ve kibri kınayan Nevaî, kişiye saygı, halkla ilgilenmeyi her zaman talep ediyordu. Şairin görüşüne göre, mevkinde küçük büyük

herkes, hayatın yüksek kurallarına bağılı kalmak, hayırseverlik göstermekle yükümlü olduğu hakkında yazılan yazılardan oluşmuş..

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 9. (1970) Москва. (Ali Şîr Nevaî 9 tom)

Kitapta Özbek şairi, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin dokuzuncu cildi, sözde tazkir türünde yazılmış "Seçilmişlerin Koleksiyonu" adlı makaleyi içeriyor - en karakteristik ve en karakteristik özelliklere sahip şairlerin biyografilerinden oluşan bir koleksiyon.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 10. (1970) Москва. (Ali Şîr Nevaî 10 cild)

Kitapta Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin onuncu cildi, "Gönüllerin Sevgilisi" felsefi ve didaktik risalesini ve "İki dil üzerine hüküm" dilbilimsel risalesini içerir.

Алишер Навои. Сочинения в 10 томах. Том 8. (1970) Москва. (Ali Şîr Nevaî 8 cild)

Özbek şair, düşünür ve devlet adamı Ali Şîr Nevaî'nin (1441 - 1501) sekizinci cildinde ünlü Fars-Tacik şairi Feriduddin Attar'ın "Kuşların Nutuk" şiirinden etkilenererek yazdığı "Lisânü't-Tayr" adlı eseri yer alıyor.

Стеблева, Е. Б (1971). Развитие тюркских поэтических форм в XI в. Москва, Nauka adındaki yayınevi. (11. yüzyılda Türk şiir biçimlerinin gelişimi)

Kitapta Türk şiir biçimleri hakkında söz edinmiş. Kitap sonunda Ali Şîr Nevaî'nin şiirlerine yer verilmiş.

Сабилов, М (1971). К вопросу использования Алишером Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî bibliyografyası)

Kitapta Ali Şîr Nevaî bibliyografyasından oluşmuş.

А. Навои. Поэмы. (1972) Москва, sanat yayınevi. (Ali Şîr Nevaî şiirleri)

Kitapta V. Zahidov'un makalesi, A. Kayumov'un derlemesi, V. Derjavina, L. Penkovskogo ve S. Lipkina'nın Özbekçeden çevirdiği çevirmelerinden oluşmuş.

Эркинов, С (1974). Поэма "Фархад и Ширин" Алишера и некоторые вопросы ее сравнительного изучения. Москва. (Ferhat ile Şirin)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin "Ferhat ile Şirin" eseri ve bu eserin karşılaştırma çalışmasından oluşmuş.

Ероғлы, К (1976). Алишера и Узбекская литература. Москва. (Ali Şîr Nevaî ve Özbek edebiyatı)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin bibliyografyası ve Özbek edebiyatından oluşmuş.

Уртазаев, Б (1977). О новеллах "Восемь райских садов" и "Семь планет". Москва. ("Seb'a-i Seyyare" hakkında)

Kitap şairin "Seb'a-i Seyyare" eserinden oluşmuş.

Валитова, А. А. (1978). Алишер Навои. Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitap Ali Şîr Nevaî bibliografyasından oluşmuş.

Слово и камень. Алишер Навои. Избранные переводы из узбекской поэзии. (1977) Москва. (Söz ve taş. Ali Şîr Nevaî. Özbek şiirinden seçme çeviriler.)

Kitap S. Lipkin tarafından yaklaşık kırk yıldır yürütülen ve Rus edebiyatının malı haline gelen Özbek klasik ve modern şiirinin en parlak çevirilerini içeriyor.

Алишер Навои. (1978) Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Bu kitap, Rus okullarının lise öğrencilerini, Özbek edebi dilinin kurucusu ve Özbek klasik edebiyatının kurucusu büyük Özbek şairi Ali Şîr Nevaî'nin eserleriyle tanıştırmak için ilk girişimdir.

Алишер Навои. Избранная лирика. (1978) Москва. (Ali Şîr Nevaî. Şiirler)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin bibliografyası ve seçilmiş bazı şiirlerine yer verilmiş.

Махсумова, И. (1978). Навои А. Стена Искандера. Москва. (Ali Şîr Nevaî. İskender duvarı)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin hayatı ve İskender duvarı eserinden oluşmuş.

Пулявин, А. А (1978). Гений в сердцах, Навои А. Москва. (Kalptecki dahi, Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Ali Şîr Nevaî bibliografyası ve onun eserleri, Ali Şîr Nevaî'nin insanların kalpteki yeri hakkında yazılmış.

Расули, М (1978). К проблеме взаимовлияния и взаимообогащения русской и узбекской литератур. Москва. (Rus ve Özbek edebiyatlarının karşılıklı etkilenmesi)

Kitapta Özbek ve Rus edebiyatı hakkında bilgi verilmiş. Özbek ve Rus edebiyatının bir birine etkisi ve ilişkisi hakkında söz edinmiş.

Якубов С. Б (1981). К проблеме взаимовлияния и взаимообогащения литератур. Москва. (Literatürlerin karşılıklı etkilenmesi)

Kitapta Özbek ve Rus edebiyatı hakkında bilgi verilmiş. Özbek ve Rus edebiyatının bir birine etkisi ve ilişkisi hakkında söz edinmiş.

Избранные стихотворения, в двух книгах Алишер Навои. (1983) Москва. (Ali Şîr Nevaî'nin iki kitabında Seçilmiş Şiirler)

Kitapta Özbek şairi Ali Şîr Nevaî'nin iki ciltlik seçme eserlerinden oluşmuş. Birinci ciltte - şiirler, ikinci ciltte – “Farhat ile Şirin”, “Sedd-i İskenderi”, “Lisânü't-Tayr” şiirlerinden alıntılara yer verilmiş.

Алишер Навои. В двух томах. Том 2. (1983) Москва. (Ali Şîr Nevaî 2 cild)

Kitapta “Farhat ile Şirin”, “Sedd-i İskenderi” ve “Lisânü't-Tayr” şiirleri yer alıyor.

Алишер Навои. Избранное (комплект из 2 книг). (1983) Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin adı Özbek halkı için sonsuz derecede değerlidir. Beş yüz yılı aşkın bir süredir yetenekli eserleri birçok neslin zihinlerini ve kalplerini heyecanlandırdı. Navoi'nin çalışmalarındaki ana yer, hümanizm fikirleri, insan sevgisi, insanın yüksek amacının yüceltilmesi tarafından işgal edilmiştir. İnsan hayatının anlamı, iyilik ve adalet, sevgi ve dostluk, hakikat ve güzellik ideallerine hizmet etmektir. Şairin tüm eserlerinin acısı böyledir. Birinci cilt seçilmiş şiirleri içermektedir. İkinci ciltte “Mecalisü'n-nefais”, “Farhat ile Şirin”, “Sedd-i İskenderi” ve “Lisânü't-Tayr” şiirleri yer alıyor.

Алишер Навои. В двух томах. Том 1. (1983) Москва. (Ali Şîr Nevaî 1 cild)

Kitapta Ali Şîr Nevaî'nin adı Özbek halkı için sonsuz derecede değerlidir. Beş yüz yılı aşkın bir süredir yetenekli eserleri birçok neslin zihinlerini ve kalplerini heyecanlandırdı. Ali Şîr Nevaî'nin çalışmalarındaki ana yer, hümanizm fikirleri, insan sevgisi, yüksek ilahiler tarafından işgal edilmiştir.

Каюмова, А. П. (1983). Навои А. Стихотворения и поэмы. Москва. (Ali Şîr Nevaî şiirleri)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin bibliyografyası ve seçilmiş şiirlerinden oluşmuş.

Навои А. Возлюбленная сердце. (1983) Москва. (Ali Şîr Nevaî. Gönüllerin sevgilisi)

Kitap Ali Şîr Nevaî bibliyografyası, şiirlerine ve şairin aşk dolu kalbi hakkındadır.

Якубов, С. Б (1983). Навои А. Кн. 1-2. Москва. (Ali Şîr Nevaî 1,2 kitab)

Kitap bibliyografiya ve şiirlerden oluşmuş.

Навои А. Афоризмы. (1985) Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin aforizmlerinden oluşmuş.

Пятерица (сборник). (1986) Москва. (Hamsa)

Kitap Özbek edebiyatının kurucusu, Orta Çağ'ın önde gelen şairi Ali Şîr Nevaî'nin "Hamse" (Beş)' sı hakkında. Her biri bu kitapta seçilmiş bölümlerde verilen "Mecalisü'n-nefais", "Farhat ile Şirin", "Leyli ile Mecnun", "Seb'a-i Seyyare", "Seddi İskenderi" olmak üzere beş şiirden oluşmuş. Yayın, eserin yaratılmasının 500. yıldönümüne adanmıştır.

Арагон, Л. Навоий. (1987) Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin bibliyografyasından oluşmuş.

Навои А. Афоризмы Алишера Навои. (1988) Москва. (Ali Şîr Nevaî)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin aforizmlerinden oluşmuş.

Навои А. Друга я не нашёл: Газели. (1988) Москва. (Ali Şîr Nevaî, Arkadaş bulamadım: gazel)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin gazellerinden oluşmuş.

Навои А. Лейли и Меджнун. (1988) Москва. (Ali Şîr Nevaî. Leyli ile Мecnun)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin "Leyli ile Мecnun" eserinden oluşmuş.

Свиток столетий. Тюркская классическая поэзия XIII - XX веков. (1991) Lelengrad. (XIII - XX yüzyıl Türk klasik şiiri)

Kitap ilk kez Rus okuyucuya, Hafız Horezmi, Ali Şîr Nevaî gibi şairler tarafından sunulan klasik Türk şiirinin seçkin eserlerinin böylesine eksiksiz bir koleksiyonunu tanıma fırsatı veriyor.

Холбеков, Е (1991). Узбекско-французские литературные взаимосвязи. Москва. (Özbek-Fransız edebi ilişkileri)

Kitapta Özbek ve Fransız edebiyati, benzer tarafları, Özbek ve Fransız edebiyatının ilişkileri hakkında yazılmış.

Малехова, А. Н. (1991). Свиток столетий: тюркская классическая поэзия XIII—XX веков. Lelengrad. (13.-20. Yüzyıl Türk Klasik Şiiri)

Kitapta XIII-XX yüzyılında Türk edebiyatı hakkında söz edinmiş.

Тысяча и одна строка (Газели и рубай). (1996) Москва. (Bin bir satır)

Kitapta Doğu'nun en etkili olan şairlerinin Ömer Heyyam, Nizami Gencevi, Ali Şîr Nevaî 'nin gazel ve rubailerinden oluşmuş.

Аннотация к книге Алишер Навои. (2001) Москва. (Nevaî'nin kitabına açıklama)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin gazelleri, rubaileri muhammesler çeşitli yazarlar tarafından Rusçaya çevirilmiş çevirilerinden oluşmuş.

Язык птиц. (2007) Москва. (Lisânü't-Tayr)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin "Lisânü't-Tayr" eserinden oluşmuş.

Суфий. Восхождение к истине. (2009) Москва. (Gerçeğe yüksel)

Kitapta tasavvuf yolu, tasavvufun büyük öğretmenlerinin kıssaları, aforizmların ise yol gösterici bir yıldız olarak hizmet ettiği hakkında bir düşünce kitabıdır. Bu kitapta Rusça'da ilk kez eksiksiz bir Sufi hikmetleri sunulmuş. XI-XV

yüzyıllarda doğu İnan'da (Hurasan) da yaşayan Attar, Cami, Nevaî gibi şairlerin eserlerini birleştirilmiş halidir.

Ходжайова, Г (2009). Лейли и Меджнун . Москва. (Leyli ile Mecnun)

Kitap Ali Şîr Nevaî'nin "Leyli ile Mecnun" eserinden oluşmuş.

2.2. Ali Şîr Nevaî 'nin Özbekçeden Rusçaya Çevirilmiş Şiirleri

Алишер Навои — Поучительные заветы старости (Yaşlılığın öğretici ilkeleri)

Алишер Навои — Чудесные свершения середины жизни (Hayatın ortasındaki mucizevi başarılar)

Алишер Навои — Редкие дары юности (Gençliğin nadir hediyeleri)

Алишер Навои — Сокровищница мыслей (Причуды детства) (Düşünce Hazinesi) (Çocuk mutluluğu)

Алишер Навои — Стихотворные жемчужины (Şiirsel inciler)

Алишер Навои — Сорок четверостиший (Kırk dörtlük)

Алишер Навои — Если б был я быстрым ветром (Hızlı bir rüzgâr olsaydım)

Алишер Навои — Недруги меня чернят (Düşmanlar bana iftira atıyor)

Алишер Навои — Стрелы милой полетели в грудь (Darling'in okları sandığa uçtu)

Алишер Навои — Соловей, лишенный розы, умолкает, не поет (Gülden mahrum kalan bülbül susar, şarkı söylemez)

Алишер Навои — Цвет прядей твоих (Tellerinizin rengi)

Алишер Навои — Правоверные, слышите вы (Sadık, duydun)

Алишер Навои — Зеркало становится водою от лица (Ayna yüzden su olur)

Алишер Навои — Луна в носилках, о постой (Ay sedyede, oh bekle)

Алишер Навои — Знайте, что все розы мира (Bilin ki dünyanın bütün gülleri)

Алишер Навои — О соперники (Ah rakipler)

Алишер Навои — Сердце кровью из ран обогреть я сумел (Kalbimi yaralardan kanla lekelemeyi başardım)

Алишер Навои — От синих язв камней разлуки (Ayrılık taşlarının mavi ülserlerinden)

Алишер Навои — Сердце взял мое сын мага (Büyücünün oğlu kalbimi aldı)

Алишер Навои — Уже белеет голова (Şimdiden başım ağrıyor)

Алишер Навои — Над головой моею осенних дней листопад (Sonbahar günlerinde başımın üstüne düşen yapraklar)

Алишер Навои — Кипарис мой (Benim selvi)

Алишер Навои — Словно роза, этот алый девы (Bir gül gibi, bu kızıl bakire)

Алишер Навои — Жизнь без стана-кипариса для меня (Servisiz hayat benim için)

Алишер Навои — На ее щеке девичьей темной родинки пятно (Yanağında kız gibi koyu benli bir nokta var)

Алишер Навои — Когда сравнение сахар предложат (Şeker karşılaştırması ne zaman sunulacak)

Алишер Навои — Из глаз улетела дева (Gözlerimden bir bakire uçtu)

Алишер Навои — Птицу-сердце полонила нежных локонов силком (Kuş kalbi narin bukleleri zorla büyüledi)

Алишер Навои — Эти губы точно розы (Bu dudaklar gül gibidir)

Алишер Навои — Словно зеркало, сияет лик твой (Yüzün bir ayna gibi parlıyor)

Алишер Навои — Нет, не от слез кровавых одежда моя красней (Hayır, kan gözyaşlarımdan değil, kıyafetlerim daha kırmızı)

Алишер Навои — Цветком, что счастье нам несет (Bize mutluluk getiren bir çiçek)

Алишер Навои — В ту ночь моей печали вздох (O hüznü gecemde, bir iç çekiş)

Алишер Навои — О жестокая, до пепла тело ты мое сожгла (Ah zalim, bedenimi küle çevirdin)

Алишер Навои — Сгорать от меня учился, в огонь летя (Ateşe uçarak yanmayı benden öğrendi)

Алишер Навои — Что о муках знают шахи (Şahlar Eziyet Hakkında Ne Bilir)

Алишер Навои — Любовь к тебе — это пламя (Senin için aşk bir alevdir)

Алишер Навои — Двух резвых своих газелей, которые нежно спят (Hafifçe uyuyan iki hareketli ceylan)

Алишер Навои — Сердце, полное печали (Hüzünle dolu kalp)

Алишер Навои — На лице горит созвездье у красавицы моей (Güzelliğimin takımııldızı yüzümde yanıyor)

Алишер Навои — Украшение золотое над изгибами бровей (Kaşların kıvrımlarında altın süsleme)

Алишер Навои — Лик твой, зеркалом сверкая (Aynayla parıldaayan yüzün)

Алишер Навои — Вот весна, но роза счастья для меня (İşte bahar, ama benim için bir mutluluk gülü)

Алишер Навои — Всегда кричит моя душа (Ruhum her zaman çığlık atıyor)

Алишер Навои — То не заросли тюльпанов (Bu bir lale çalılığı değil)

Алишер Навои — Ветер утра! Все любимой (Sabahın Rüzgârı! Hepsi sevgili)

Алишер Навои — О мечта моя, стройнее, чем алиф (Ah hayalim, eliften ince)

Алишер Навои — Чаша, солнце отражая (Güneşi yansıtan çanak)

Алишер Навои — В мой дом, разгорячась, вбежала (Evime girdim, heyecanlandım, koştum)

Алишер Навои — Занемог я, покинут моей чаровницей (Hastalandım, büyücüm tarafından terk edildim)

Алишер Навои — Кипарис подобен розе увлажненной (Selvi ıslak bir gül gibidir)

Алишер Навои — О мой алмаз, по ком тоску душа (Ah, ruhun özlediği elmasım)

Алишер Навои — Узор твоих волнистых строк (Dalgalı çizgilerinizin deseni)

Алишер Навои — Светом ночи взойдет моя дева-луна (Bakire ayım gecenin ışığıyla doğacak)

Алишер Навои — Когда тюльпаны зацветут (Laleler Açtığında)

Алишер Навои — У пери — точка вместо уст (Peride - ağız yerine bir nokta)

Алишер Навои — Пусть сто тысяч звезд-жемчужин (Yüz bin inci yıldız olsun)

Алишер Навои — Я желтухой болен, кравчий (Sarılık hastasıyım, kanlı)

Алишер Навои — Как от вздохов безнадежных дым (Umutsuz iç çekişlerden çıkan duman gibi)

Алишер Навои — Не спросила (Sormadım)

Алишер Навои — Осрамился я (Rezil oldum)

Алишер Навои — Когда, тоскуя по тебе (Ne zaman, seni özlüyorum)

Алишер Навои — Пустословя на минбаре (Minbarda Boş Konuşma)

Алишер Навои — О тайнствах любви (Aşkın gizemleri hakkında)

Алишер Навои — О сердце, столько на земле (Ah kalbim, yeryüzünde çok şey var)

Алишер Навои — Если в юности ты не прислуживал старым (Gençliğinde eskiye hizmet etmemiş olsaydın)

Алишер Навои — Она, покинув пир, ушла (Ziyafetten ayrıldı ve gitti)

Алишер Навои — Вчера я с луноликой был (Dün ay yüzlüydüm)

Алишер Навои — Моя безумная душа в обломках (Enkazdaki deli ruhum)

Алишер Навои — Он любить мне запрещает (Bana sevmeyi yasaklıyor)

Алишер Навои — На всех влюбленных в ту луну (O aya aşk olan herkes için)

Алишер Навои — О, мне бы крылья (Ah, kanat isterim)

Алишер Навои — Бездольный в рубище одет (Paçavralar içinde evsiz giyinmiş)

Алишер Навои — Увидев чудный образ твой (Harika imajınızı görmek)

Алишер Навои — Да, верным людям дарит рок мучений (Evet, eziyet kayası sadık insanlara verir)

Алишер Навои — Скиталец горький, страсть таю я (Acı Gezgin, Tutkuyu Eritiyorum)

Алишер Навои — Кто на стезе любви един (Aşk yolunda kim var)

Алишер Навои — Встречай вином и вечер, и восход (Hem akşam hem de gün doğumunda şarapla tanışın)

Алишер Навои — У любимой над крышей не голуби (Sevgilinin damında güvercin yok)

Алишер Навои — Сверкнула в темноте ночной краса (Karanlıkta parıldayan gece güzelliği)

Алишер Навои — Ее краса — диван стихов (Güzelliği bir şiir divanı)

SONUÇ

Tezin ilk bölümünde Özbekçe yazılan 117 kitap; 774 tane makaleye yer verildi. İkinci bölümde Rusça yazılan 85 kitap ve Özbekçe'den Rusça'ya çevirilen 86 şiirden oluştu.

Özbekçede yazılan kitaplar listesi

Hamse	4
Ferhad ve Şirin	9
Leyla ile Mecnun	6
Mecalisü'n Nefais	2
Tom	13
Lisanüt Tayr	5
İlk Divan	1
Hikmetler	2
Hayrat ul-abror	4
Seb'a-i Seyyare	4
Mahbûbu'l-Kulûb	1
Gazel	6
Lüğat	1
Ali Şîr Nevaî'nin bibliyografiya ve eserleri	59

Özbekçede yazılan makaleler listesi

Ali Şîr Nevaî'nin bibliyografiya ve eserleri	627
--	-----

Ali Şir Nevaî'nin gazellerine yazılmış muhammes	12
Gazel	53
Hedis toplamı	1
Şiir	8
Hayrat ul-abror	2
Mahbûbu'l-Kulûb	5
Lûĝat	5
Seb'a-i Seyyare	4
Lisanût Tayr	5
Mecalisü'n Nefais	4
Leyla ile Mecnun	4
Ferhad ve Şirin	4
Hamse	9
Tesevvuf'a dair	2
Rubai tehliili	2
Sedd-i İskender	3
Ali Şir Nevaî ve Attar	1
Ali Şir Nevaî ve Nizami	1
Ali Şir Nevaî ve Mevlana Bahauddin	1
Ali Şir Nevaî'nin tıbbi terimleri	3
Ali Şir Nevaî ödülü	11

Ali Şîr Nevaî'nin 550 yıl dönemine dair	1
Ali Şîr Nevaî eserlerini kopyalamış yazıcılar	2
Kıta	1
Ali Şîr Nevaî mirasının yurt dışında öğrenildiği hakkında	1
Ali Şîr Nevaî'nin eserlerinde Arabça terimler	1
Ali Şîr Nevaî'nin yurt dışındaki lügatı	1

Ruşçada yazılan kitap listesi

Ali Şîr Nevaî'nin bibliyografyesi ve eserleri	54
Ali Şîr Nevaî'nin 500 yıl dönemine dair	1
Şiir	1
Gazel	4
Tesevvuf	1
Mecalisü'n Nefais	2
Ferhad ve Şirin	2
Leyla ile Mecnun	2
Hamse	1
Kuş Dili	1
7 Gezegen	4
İskander Duvarı	3
Düşünce Hazinesi	1

Özbek ve Rus edebiyatının bir birine etkisi	2
Ali Şîr Nevaî ve Cami	1
Ali Şîr Nevaî'nin Özbekçe'ye kattığı katkı	1
Ali Şîr Nevaî'nin Türkçe'ye kattığı katkı	2
Ali Şîr Nevaî ve eski Gürcü edebiyatı	1
XIII – XV yüzyılda Türk edebiyatı	1

КАУНАКСА

- Абдумавлянов А. А. Бабаханов А. История узбекской литературы. — Учитель, 1966. — С. 15. — 252 с.
- Б. В. Норик, Роль шибанидских правителей в литературной жизни Мавераннахра XVI в. // Рахмат-намэ. Спб, 2008, с.230
- Боровков А. К. Алишер Навои как основоположник узбекского литературного языка, — сб. «Алишер Навои», М. — Л.1941.
- Боровков А. К. Бадā'и'ал-лугат. Словарь Тāли Имāни Гератского к сочинениям Алишера Навои. М. 1961.
- Боровков А. К. Лексика среднеазиатского тefсира XII—XIII вв. М. 1963.
- Вильданова А. Б. О состоянии науки в среднеазиатских городах XVI—первой половины XIX века // Общественные науки в Узбекистане. — 1989. — № 7.
- Г.Х. Киясова, А. Нурмухаммедов, А. Язбердыев. Туркменский язык и письменные системы на земле Туркменистана. Москва: Наука (2016). — «Ярким представителем чагатайского литературного языка в туркменской литературе является отец и наставник Махтумкули Довлетмаммед Азади (его классическая поэма «Вагзы-азат»)».
- Дурбек. — Большая советская энциклопедия. — М. Советская энциклопедия, 1969—1978.
- Каюмов А. П. Алишер Навои // История всемирной литературы: В 9 томах. — Т. 3. — М. Наука, 1985. — С. 576—582.
- Бла-го-ва Г. Ф. Ча-га-тай-ский язык // Язы-ки ми-ра: Тюрк-ские язы-ки. М. 1996
- Благова Г.Ф. статья «О характере так называемого „чагатайского“ языка конца XV века» в сборнике «Тюрко-монгольское языкознание и фольклористика». — М.: Издательство восточной литературы, 1960. — С. 34, 35.
- Экманн, Янош, Руководство Чагатая. (Публикации Университета Индианы: уральские и алтайские серии; 60). Блумингтон, Индиана: Университет Индианы, 1966. Перепечатанное издание, Ричмонд: Curzon Press, 1997, ISBN 0-7007-0860-X или ISBN 978-0-7007-0860-4.
- Бодроглигети, Андраш Дж. Э., Грамматика Чагатая. (Языки мира: Материалы; 155). München: LINCOM Europa, 2001. (Repr. 2007), ISBN 3-89586-563-X.
- Эркинов, Афтандил. «Персидско-чагатайское двуязычие в интеллектуальных кругах Центральной Азии в XV-XVIII веках (на примере поэтических

антологий, баяз)». Международный журнал исследований Центральной Азии. Ч. Ву (ред.). vol.12, 2008, pp. 57–82

Боровков А. К. Лексика среднеазиатского тefsира XII—XIII вв. М. 1963.

Tezkire-i Mecma‘u'l-havâs, trc. Abdürresûl Hayyâmpûr, Tebriz 1327 hş./1948.

Orta-Asya Türk Dervişliği Hakkında Bazı Notlar, TM, 1965, XIV, 259-262.

Ali Şîr Nevaî'nin “Halat-ı Seyyid Hasan Big Risalesi”, TM, 1971, XVI, 89-110.

Ali Şîr Nevaî'nin “Hâlât-ı Pehlevan Muhammed Risalesi”, TM, 1980, XIX, 99-164.

Türk, Vahit (2021). Türkiye’de Ali Şîr Nevâyî Çalışmaları. Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, S. 52, s.403-441.

İnternet Kaynakları

<https://arboblar.uz/uz/people/alisher-navoi>

<https://www.natlib.uz/>

<http://taqvim.uz/uz/library/view/56>

<https://www.tsuull.uz/>

<https://aoka.uz/organ/6>

<https://www.oyina.uz/uz/posts/1619>

https://kitobxon.com/oz/company/alisher_navoiy_nomidagi

<https://www.mirarab.uz/ruknlr/1300>

<https://uz.yellowpages.uz/korxona/alisher-navoiy-nomidagi-ozbekiston-milliy-kutubxonasi>

<https://sof.uz/uz/post/alisher-navoiy-haqida-siz-o-qimagan-ma-lumotlar>

<https://pravacheloveka.uz/oz/news/m9814>

<https://namarchive.uz/asosiy-yangiliklar/276-alisher-navoiy-tavalludining-580-yilligi.html>

<https://iiv.uz/news/alisher-navoiy-tavalludining-581-yilligi-keng-nishonlandi>

<https://agro.sirdaryokhtb.uz/index.php/2023/02/09/alisher-navoiy-ijodida-komil-inson-tarbiyasi-nomli-madaniy->

<http://miralishernavoiiy.uz/>

<https://oyina.uz/ru/generation/177>

<https://eurasia.expert/rodilsya-uzbekskiy-poet-i-filosof-alisher-navoi/>

<https://aoka.uz/ru/organ/6>

<https://cbu.uz/ru/banknotes-coins/commemorative-coins/catalog/1999/43547/>

Kütüphane Listesi

“Ali Şîr Nevaî” adını taşıyan Özbekistan Millî Kütüphanesi

Ali Şîr Nevaî müzesinin kütüphanesi

